

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 47 (2646) 2000 LAPKRITIS-NOVEMBER 21 •

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY •

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA - \$1

Krašto gynyba

Kas norėtų prarasti sunkiai uždirbtą daiktą? O juo didesnės pastangos buvo dėtos tam daiktui įsigyti, juo jis yra brangesnis. Pagal tai nemaža dalimi sudaromos ir vertybių pakopos.

ATKOVOTA Lietuvos nepriklausomybė nėra daiktas. Tai visų daiktų visuma, vertybė, stovinti pačioje aukščiausioje pakopoje. Reikėjo kraujo ir gyvybių aukų, kad tai pasidarytų, reikėjo partizanų ir tremtį kentėjusių laisvės kovotojų; reikėjo nuolatinio bėdimo į laisvų pasaulio žmonių sąžines ir valdovų duris. Kaip kam buvo įmanoma labai daug visko sudėta, kad krašto nepriklausomybė taptų tikrove. Šiandien belieka džiaugtis, kad tauta gyvena nepriklausomą gyvenimą, belieka jį gerinti, nepriklausomybę stiprinti, auginti ir ruošti naujas kartas galimiems sunkumams įveikti, savo gimtajam kraštui uoliai tarnauti, visokeriopą lygį kelti, kad neberekėtų dairytis, kur geriau, sočiau ar prabangiau. Įvertinant ir branginant dabartį, kuriant geresnę ateitį, tarp kitų svarbių uždavinių, ne paskutinėje vietoje turėtų būti ir valstybinio saugumo užtikrinimas. Daug pagristų vilčių teikia Šiaurės Atlanto sąjungos (NATO) plėtra į Rytus ir mūsų pastangos pasinaudoti ta slinktimi. Politiniai sluoksniai vis pakartotinai skelbia, kad tam esame jau tinkamai pasiruošę. Deja, pasigirsta balsų, kad pasiruošę dar nesame. Kai kurie aukštieji kariškiai teigia, kad jei Lietuva į NATO narystę žiūrėti rimtai, tai svarbiausias rūpestis turėtų būti savos kariuomenės finansavimas ir paruošimas. Ši sritis esanti apleista ir nesą vieningo nusistatymo tą svarbų reikalą pagerinti; kitos valstybės stebindos, kaip mes savo gynybą organizuojame. Nuo to labai daug priklausys ar būsime priimti į Šiaurės Atlanto sąjungą (NATO).

KAI kurios politinės grupuotės Lietuvos kariuomenės stipresnį finansavimą remia. Kitos betgi tam abejoja. Pasigirsta aiškinimų, grindžiančių tas abejones istoriniu pavyzdžiu, kai gerai finansuota ir parengta kariuomenė, atėjus tėvynės gynymai, nebuvo visai panaudota. Tai liūdina tiesa. Tačiau prisimintina, kad jos nepanaudojimas priklausė nuo tuolaikinių politikų ir valstybės vadovų sprendimų. Tas pavyzdys turėtų šiandien ne tiek kelti abejones dėl dabartinės kariuomenės geresnio paruošimo, kiek klausimą apskritai dėl aiškesnio nusistatymo tėvynę ginti ištikus pavojui. Skirtingos politikų bei valstybės vadovų pažiūros į savo krašto gynybą lėmė ir lems bet kokių ginkluotųjų pajėgų likimą. Užtat krašto gynybos klausimas neturėtų priklausyti nuo skirtingų nuomonių, bet tik nuo konstitucinės nuostatos, kur aiškiai sakoma, kad ištikus pavojui prarasti nepriklausomybę, jei kitos išeitys nebėlieka, be jokių išlygų nepriklausomybė ginama savo ginkluotomis pajėgomis. Tai ne pasirinkimo reikalas, bet privaloma konstitucinė nutartis, kurios turi laikytis visų srovių ir pažiūrų politikai. Tik tokiu pagrindu įtvirtinant kariuomenės reikšmės sampratą nebėbūtų vietos įvairaus tipo abejonoms. Kalbant apie krašto gynybą būtina prisiminti, kad pavojaus atveju niekas iš šalies neatleis mūsų ginti, jei patys to nebūsime pradėję. Neužmirština ir tai, kad didesnių sukrėtimų ar permainų laikotarpiu kai kada pagal iškilusį reikalą nė pasirašytos sutartys ne ką reikšia. Visais atvejais teks remtis pirmiausia savo jėgomis. Kaip tik tam turėtų būti labiausiai ruošiamasi. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Žuvusių karių atminimas

Vienuolikto mėnesio vienuolikto dienos vienuolikta valandą visoje Kanadoje pagerbiami karo, ginkluotose konfliktuose ar taikdarystės tarnyboje žuvę kanadiečiai kariai. Įvairiuose miestuose ir miesteliuose bei užjūrio taikdary stovyklose vyko iškilmės, buvo dėdami vainikai ir gėlės prie kapų bei paminklų žuvusiems 100,000 kanadiečių karių. Otavoje iškilmės vyko prie Nežinomojo kareivio kapo priešais parlamento kalvą, kur susirinko kariuomenės daliniai, valdžios atstovai, užsienio diplomatai, veteranai ir apie 15,000 kitų dalyvių. Karalienės atstovė A. Clarkson, min. pirmininkas J. Chretien bei veteranų grupės padėjo vainikus, o vėliau dalyviai ant Nežinomojo kareivio kapo (kuriam pernai buvo perlaidoti palikai kanadiečiai, žuvusio Prancūzijoje prie Vimy kalvos Pirmojo pasaulinio karo metu) sudėjo daugybę popierinių raudonų aguonų žiedų. Dalyvių tarpe matėsi ir Pirmojo pasaulinio karo veteranų, kurių visoje Kanadoje vos ketvertas šimtų išliko ir jų amžiaus vidurkis – 100 metų. Halifakse iškilmėse dalyvavo naujųjų demokratų vadovė A. McDonough, sąjungiečių vadovas S. Day; konservatorių J. Clark dalyvavo iškilmėse Tren-

ton kariuomenės bazėje. Vokiečių konsulato pranešimu, Waterloo (Ontario) Woodland kapinėse lapkričio 19 buvo pagerbti ten palaidoti vokiečių kariai, mirę belaisvių stovykloje Antrojo pasaulinio karo metu.

Margaret Atwood, kanadiečių rašytoja, laimėjo šių metų *Booker Prize* premiją už savo novelę *The Blind Assassin* ("Akla žudikas"). Tai viena iš žinomiausių literatūrinių premijų, kurias kasmet, šiemet jau 32-ą kartą, skiria D. Britanijos rašytojų *jury* komisija. Laimėtojas gauna 21,000 br. svarų (maždaug \$46,000), o visi kiti baigimėsi patekę po 1,000 br. svarų. M. Atwood buvo patekusi į šios premijos baigmę (*short-listed*) jau ketvirtą sykį: 1996 metais už novelę *Alias Grace*, o dar anksčiau už noveles *The Handmaid's Tale* ir *Cat's Eye*. Ji gimė ir augo Ontario provincijos šiaurėje, vėliau atvyko į Torontą ir čia 1957 metais baigė Toronto universitetą. 1961 metais ji pati išleido savo septynių puslapių eilėraščių rinkinį *Double Persephone*, bet tik 1969 metais savo novele *The Edible Woman* atkreipė literatūros kritikų dėmesį. M. Atwood yra tik antra iš kanadiečių rašytojų, laimėjusi *Booker Prize* premiją. Pirmasis buvo dabar irgi jau plačiai žinomas Michael

Lietuvos KJP minų saugos laivas M52 "Sūduvis", vedęs laivus per "minų laukus" Ntr. A. Juškevičiaus

Pasaulis ir jo vadas

DR. JONAS KUNCA

Šiuo metu JAV vadovauja pasauliui. Kai reikia spręsti rimtesnes tarptautines problemas, visų akys nukrypsta į Vašingtoną, kuris yra lyg aukščiausią problemų sprendimų instanciją. Tą garbingą vietą JAV užsitarnavo nulemdamos paskutinių dviejų pasaulinių karų laimėjimą, paskelbdamos tautų apsisprendimo teisę, o vėliau išgudrusios galingiausią ekonomiką ir karinę jėgą. Reiktų dar pridėti, kad pasaulio vadui neužtenka būti stipriam ir turtingam. Jis turi būti ir aukštos moralės pavyzdys.

Aišku, bent iš dalies, nuo Vašingtono laikysenos daug priklauso ir mūsų Lietuvos saugumas, ekonominė bei politinė parama. Dėl to mums naudinga geriau pažinti ir suprasti tą pasauliui vadovaujančią šalį ir jos rūpesčius.

Po pastarojo karo, nuo kurio JAV daug nenukentejo, ten išaugo stipri ekonomija ir pakilo gyvenimo lygis, ypač per paskutinius dešimtmečius. Doleris tapo tarptautinė atsiskaitymo valiuta. Kartu išaugo tobuliausia technologija ir medicinos mokslai. Gyventojai, atrodo, yra patenkinti dabartine būkle ir su pasitikėjimu, ne išdidumu žiūri į ateitį. Vis dėlto reiktų pridėti, kad didesnė šalies ekonomijos dalį sudaro prekyba akcijomis, kurių kaina dažnai viršija daug kartų tikrąjį tų kompanijų vertę. Tokie spekuliaciniai atrodė priėjo liepto galą, ir akcijų kainos ėmė kristi. Interneto ir kompiuterių gamyba sunkiai suras tiek pirkėjų, kiek buvo planuojama. Taigi JAV ekonomijos augimas, atrodo, sulėtės.

Naftos kainų pakilimas nėra laikinas. JAV-se jis jaučiamas daugiau, nes ten suvartojama 4 kart daugiau energijos pagal tos šalies gyventojų skaičių. O tai neišvengiamai atsiliepa į gaminių kainas ir pačią ekonomiką. Beveik visos nafta tiekiančios valstybės, išskyrus S. Arabiją, yra nusistačiusios prieš JAV dėl Vašingtono proizraeliškos laikysenos Palestinos konflikte ir Irakui uždėtų sankcijų. Santykiai yra tiek pablogėję, kad

Ondaatje už *The English Patient*.

"**Macleans**" žurnalas šiemet jau dešimtą kartą savo specialioje metinėje laidoje (2000. XI.20) vertino Kanados universitetus. Toronto universitete aukščiausiai buvo įvertintos medicinos ir doktorantų programos; Mount Allison universitetas gavo geriausius pažymius už savo bakalareato programą, o Simon Fraser universitetas už plačiai išvystytą tyrinėjimų progį jau plačiai žinomas Michael

amerikiečių laivams ir pasiuntinyboms gresia nuolatinis pavojus toje zonoje ir už jos ribų.

Amerikiečių karinės jėgos neturi sau lygių pasaulyje, ir dar jos yra tobulinamos išleidžiant per metus po 300 milijonų dolerių. Vašingtonas ketina apsaugoti šalį nuo netikėtų svetimų raketų su antiraketine sistema. Rusija ir Kinija tam priešinosi, nes bijo, nes jų atominių raketų arsenalas nuo atveju liktų bereikšmis. To klausimo sprendimas paliktas naujai valdžiai.

Taigi ekonominė ir karinė galia JAV pastatė pirmą vietą pasaulyje. Moralės ir idealų srityje ji, deja, jos tokios nėra. Materializmas yra užvaldęs amerikiečių protus ir dvasią. Vidaus gyvenime vyrauja pasipelnymo troškuly, slapta narkotikų prekyba, plinta nusikaltimai, nesiliauja pornografinių filmų gamyba, smurto veiksmų rodymas televizijoje. Mokiniai, prisijūriję tokių filmų televizijoje, šaudymo mokytojus ir mokinius.

Globalizmas sugalvojo amerikiečių milijonieriai, kad laisvai pasipelnytų visose šalyse, o ne kad padėtų skurstantiems, kaip kad jie tvirtina. Demokratinė sistema pradeda išsivystyti, kai rinkimų rezultatus nulemia milijonai dolerių ir lobistų grupės, kurių dabar yra per 20,000. Po pastarojo karo jų buvo tik 500. Aišku, ir čia pirmąją milijonierių įtaką. Prezidentas, pagal konstituciją, turi didelę galią, bet tikrumoje vidaus ir užsienio politiką nustato nerinkti patarė-

jai. Dėl to atsitinka, kad Amerikos atstovas JTO posėdžiuose balsuoja už agresorių, kai visas pasaulis jį pasmerkia.

Tokiai Amerikai teks varžytis dėl pasaulio vadovavimo su Kinija, kuri iki šiol sėkmingai reformuojasi ir žada pasivyti Vakarus po 15-20 metų, jei per tą laiką neįvyks netikėtumų. Vašingtonas tai gerai žino, bet sustabdyti Kinijos pažangą jis negali. Belieka racionalus bendradarbiavimas.

Rusijoje naujasis prezidentas per trumpą laiką paėmė valdžią ir savo rankas. Jis irgi siekia pagerinti šalies ekonomiką, perorganizuoti karines jėgas ir atstatyti Rusijos prarastą pasaulinės galybės vaidmenį. Tam siekti Rusijos ekonomija privalėtų didėti kas metai po 10% per pusantro dešimtmečio. Vargu prez. Putinui pavyks padaryti tokį stebuklą. Mat rusų tautos galvosena ir elgsena yra paveiktos ilgos komunistinės diktatūros. Čekėnijos karas yra surištas su didele išlaidomis ir žmonių aukomis. Atrodo, Kaukazo sritis slėsta į Maskvos ranką. Rusija dar ilgai priklausys nuo Vakarų finansinės paramos. Dar ji turi nepamiršti ir sutvirtėjusios Kinijos teritorinių pretenzijų.

Kol kas JAV-bės yra pasaulio vadovė. Išlaikyti šią poziciją Vašingtonas turėtų peržiūrėti savo vidaus ir užsienio politiką. O tam reikalingas talentingesnis prezidentas, kuris sugebėtų veikti savo protu ir atsipalaiduoti nuo žalingos lobistų įtakos.

Kauno Igulos šventovė

Nuotr. I. Ross

Savaitė Lietuvoje

Pritarė vyriausybės programai

Lapkričio 2 d. neeiliniame seimo posėdyje buvo pateikta naujosios vyriausybės programa. Taip pat buvo pradėtas ar tęsiamas seimo komitetų ir delegacijų tarptautinėse organizacijose sudarymas bei svarstoma rezoliucija dėl "Lietuvos jūrų laivininkystės" ("Lisco") privatizavimo. Vyriausybės programos pagrindas – liberalų ir socialliberalų rinkimų programos.

Programą palankiai vertino Naujosios demokratijos partijos pirmininkė Kazimiera Prunskienė, nors joje pasigedo konkretumo. Socialdemokratai teigė, jog projekte neatspindi koalicinė dvasia, nes ji yra "aiškiai liberali", palanki turtingiesiems sluoksniams. Prezidentas Valdas Adamkus laukia konkrečių priemonių programai įgyvendinti, būtent valstybės biudžeto, norėtų įstatymų leidybos ir privatizavimo procedūrų tobulinimo.

Lapkričio 6 d. seimo Biudžeto ir finansų komitetas pritarė vyriausybės programai. Ministras pirmininkas Rolandas Paksas nuomone, 2001 m. biudžetą turi atspindėti vyriausybės siūlymas sumažinti pridėtinės vertės mokestį už šildymą nuo 18% iki 9%, o statybos darbams – iki 5%. Taip pat programoje numatyta panaikinti juridinių asmenų pelno mokestį, sumažinti fizinių asmenų pajamų mokestį nuo 33% iki 24%. Seimas lapkričio 9 d. pritarė vyriausybės programai, suteikiant jai įgaliojimus veikti.

Premjeras – populiariausias

Kaip praneša BNS/LGTIC, Lietuvos premjeras, Liberalų sąjungos pirmininkas Rolandas Paksas spalio mėnesį buvo populiariausias Lietuvos politikas. Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų bendrovės "Baltijos tyrimai" duomenimis, jam palankūs 72% apklaustųjų. Antroje vietoje yra prezidentas Valdas Adamkus, kurį palaiko 69% apklaustųjų. Trečią vietą užima Socialdemokratinės koalicijos garbės pirmininkas, buvęs prezidentas Algirdas Brauskas. Ketvirta ir penkta vieta tenka Krikščionių demokratų sąjungos vadui Kazui Bobeliui ir Seimo pirmininkui, Naujosios sąjungos vadui Artūriui Paulauskui, kurie surinko 61% ir 60% teigiamų atsiliepimų. Buvusį Centro sąjungos pirmininką Romualdą Ozolą palaikė 37% apklaustųjų, buvusį seimo pirmininką, Tėvynės sąjungos pirmininką Vytautą Landsbergį – tik 9%. Trys iš penkių balso teisę turinčių Lietuvos rinkėjų yra patenkinti spalį vykusiu rinkimų ir seimą rezultatais.

Šaulių suvažiavimas

Kaune lapkričio 4 d. vyko visuotinis Šaulių sąjungos atstovų suvažiavimas, rašo BNS/LGTIC. Šiemet pirmą kartą delegatų teisėmis dalyvavo ir iše-

vijos lietuvių šaulių atstovai iš JAV, Kanados ir Australijos. Buvos išrinkta nauja Centro valdyba, Garbės teismas ir Centro revizijos valdyba, patvirtinta nauja trijų metų Šaulių sąjungos veiklos programa. Sąjungai vadovauja pulkininkas Jonas Gedas. Jai priklauso 6428 nariai.

Lankėsi ETPA prezidentas

Spalio pradžioje Lietuvoje lankėsi Europos tarybos parlamentinio susirinkimo (ETPA) prezidentas Lord Russell Johnston. Susitikime su seimo pirmininku Vytautu Landsbergiu jis pabrėžė nedidelių valstybių vaidmenį šioje organizacijoje. Jo nuomone, Europos tarybos ateitis priklausys nuo aktyvios bei efektyvios mažų valstybių veiklos joje. Jie taip pat kalbėjosi apie Rusijos ETPA balsavimo teisę, kuri buvo nutraukta dėl žmogaus teisių pažeidimų Čekėnijoje.

Ūkio rodikliai geri

JAV ekonominių tyrimų grupės "Heritage Foundation" ir verslo leidinio "Wall Street Journal" paskelbtas pasaulio ekonomikų laisvės rodikliais, Lietuva pakilo į 42-ąją valstybių sąrašo vietą iš 61-osios. Per metus labiausiai laisvėję Lietuvos ūkis, praneša BNS/LGTIC. Lietuvoje įgyvendinama ambicinga privataus sektoriaus plėtros ir valstybės išlaidų mažinimo programa.

Šia vieta valstybių sąraše Lietuva dalinasi su su Vengrija, Kuveitu ir Panama. Iš Baltijos valstybių geriausią įvertinimą gavo Estija, kuri sąraše per metus pakilo iš 22-os vietos į 14-ą, kurioje yra ir Austrija, Kanada, Danija bei Japonija. Latvija iš 44-os vietos nukrito į 46-ą, kurioje yra ir Kosta Rika.

Ekonominės laisvės vertinama pagal prekybos varžymo lygį, mokesčių politiką, valstybės įtaką ekonomikai, pinigų ir bankininkystės politiką, kapitalo judėjimo laisvę ir užsienio investicijas, kainų ir darbo užmokesčio kontrolės lygį, nekilnojamojo turto rinkos ir "juodosios" rinkos apimtis.

Saugoja vaiko teises

Lapkričio 2 d. Lietuvoje veikti pradėjo vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga. Baigęs kadenciją seimas spalio 12 d. paskyrė vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus buvusią seimo teisrį, teisėtvarkos komiteto pirmininkę Gražina Imbrasiene. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymas buvo priimtas šių metų gegužės 15 d. Jis numato vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklą, šios įstaigos statusą ir struktūrą. Seimas skiria kontrolierių 4 metų kadencijai seimo pirmininko teikimu. Turėdamas informaciją apie vaiko teisių pažeidimus, kontrolierius turi teisę savo iniciatyva pradėti tyrimą, perduoti tirti tokius pažeidimus ir kitoms institucijoms.

Šiame numeryje

Krašto gynyba

Niekas neatleis ginti, jei patys to nebūsime pradėję

Pasaulis ir jo vadas

Globalizmas sugalvojo amerikiečių milijonieriai

Tėvynės ir išeivijos lietuvių sąveika II

Idėjinis pradai iš mūsų pokalbių beveik visiškai pasitraukė

Europa turės savo kariuomenę?

Šalia prancūzų žygiavo aštuonių kitų valstybių kariai

Prie šviečiančio ir šildančio židinio

Skambėjo dainos, aidėjo juokas, braukėme asarą

Naujieji lenkinimo planai

Siūloma diegti lenkų kultūrą tarp Lietuvos intelektualų

Išieivų grįžimas Lietuvon

Kalta yra komunistinė okupacija, o ne vargšas tautietis

Paskutinis nepriklausomybės dienos

Aš buvau, priminiau jam, už tai, kad priešintis Maskvai

Asmenybės ugdymas

Ypatingas dėmesys skiriamas tautinės, dvasinės asmenybės plėtotei

RSJ

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com

Publications Mail Registration No. 9408, CPM 1001760

LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaiztutienė. Metinė prenumerata – \$43, pusmetinė – \$22, rėmėjo – \$53, garbės – \$63. Oro paštui užėjus – \$140, paprastu paštu – \$45. Amerikoje – JAV dol. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalui kreiptis į "TZ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$43.00, patron \$53.00, sponsor \$63.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

Sutartis su "Williams" miglose

VYTAUTAS ŠEŠTOKAS,
Los Angeles

Konstitucinis Lietuvos teismas paskelbė, kad "Būtingės nafta", "Mažeikių nafta" ir "Naftotekis" reorganizavimo įstatymo kai kurios nuostatos prieštarauja konstitucijai.

Kai kurių specialistų teigimu, gali būti pripažinta, kad beveik milijardas litų, kuriuos Lietuva jau sumokėjo "Mažeikių naftai", buvo pervesti neteisėtai.

JAV bendrovės "Williams" atstovai šios teismo sutarties dar nekomentavo.

"Po šių konstitucinio teismo išvadų matome, kad minėtų akcinių bendrovių reorganizavimo įstatymo net penkios iš dešimties ginčytinų įstatymo nuostatų prieštarauja konstitucijai. Dabar galime kelti sutarties su "Williams" teisėtumo klausimą", – pareiškė V. Andriukaitis.

Konstitucinis teismas nustatė, kad ginčijama įstatymo norma dėl nuostolių atlyginimo "Mažeikių naftos" perdavimo gamyklos steigimui investuotojui "Williams International Company" ir "Mažeikių naftai" suformuluota taip, kad valstybė investuotojui atlygina net tuos nuostolius, kurie susidarė dėl investuotojo arba "Mažeikių naftos" kaltės.

Konstitucinio teismo nutarimu, tai prieštarauja konstitucijai, kurioje numatyta, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai valstybės gerovei ir konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinis teismas taip pat nutarė, kad įstatymo norma, pagal kurią valstybė ir strateginis investuotojas turi pirmumo teisę įsigyti akcijas kitų akcinių, kuriems priklauso ne mažiau kaip 1% "Mažeikių naftos" akcijų, prieštarauja konstitucijai, kadangi ribojama akcinių teisė dovanoti ar kitaip perleisti akcijas.

Šioje byloje konstitucinis teismas nustatė, kad mokesčių administravimo nuostata, pagal kurią vyriausybė suteikiama teisė strateginiams investuotojams mokesčių nedidindimo ter-

miną pratęsti iki 10 metų, taip pat prieštarauja šalies konstitucijai.

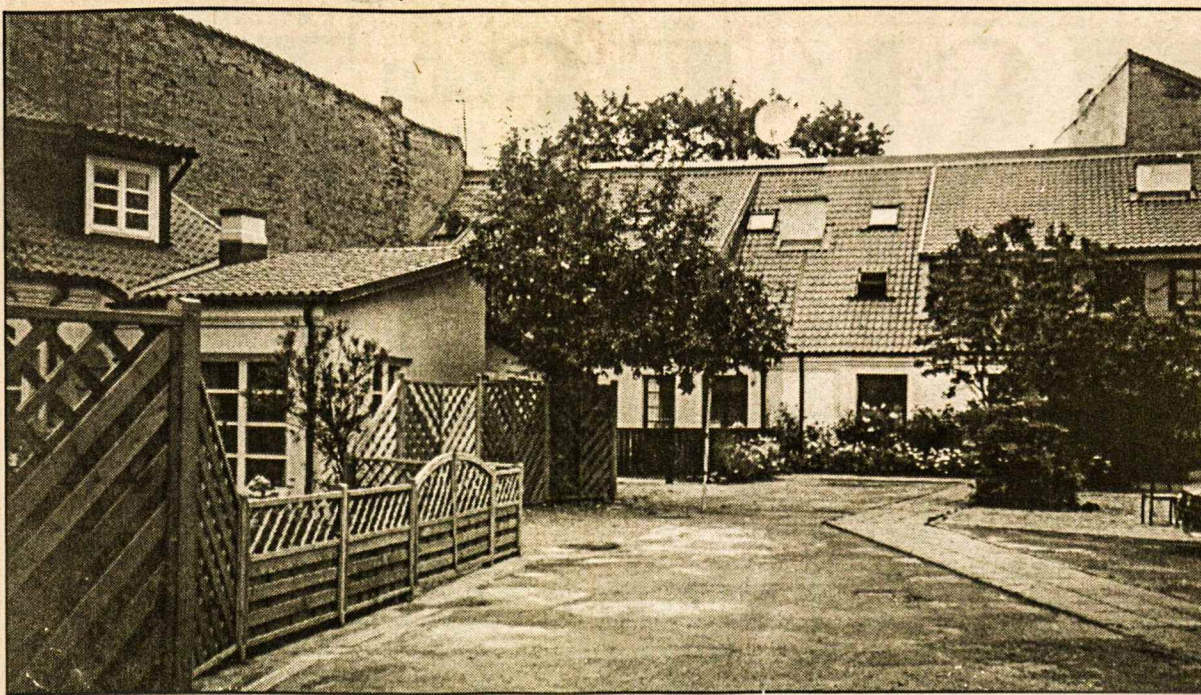
Minėtas teismas konstatavo, kad mokesčių nedidindimo klausimus sprendžia tik seimas ir neturi teisės šių įgaliojimų perduoti vyriausybei.

Ši byla buvo nagrinėta dvejus metus.

"Respublikos" laikraštis savo straipsnyje primena, kad 1998 m. rugsėjo pabaigoje, po vardinio balsavimo, kuriame atsisakė dalyvauti tuomet opozicijoje buvusi LDDP frakcija, seimas daugiausia valdančiosios koalicijos (konservatorių ir krikščionių demokratų) balsų dauguma pritarė akcinių bendrovių "Būtingės nafta", "Mažeikių nafta" ir "Naftotekis" reorganizavimo įstatymo projektui. Taip pat pritarė administravimo, užsienio kapitalų investicijų įstatymų pakeitimo projektams, o atskiru nutarimu patvirtino "Williams" strateginiu investuotoju į Lietuvos naftos ūkį.

Po to, kai šalies prezidentas Valdas Adamkus pasirašė šį seimo priimtą įstatymą, socialdemokratų krepšys į konstitucinį teismą.

Buvusio min. pirmininko A. Kubiliaus atstovas spaudai pareiškė, kad konstitucinio teismo pareiškimas nesudaro prielaidų peržiūrėti "Williams" sutartį. Be to, konstitucinio teismo sprendimai neturi atgalinės galios. Naujosios valdžios atstovai, kritikavę minėtąją sutartį, pareiškė, jog jos nereikia keisti – svarbiausia, kad abi pusės vykdytų savo įsipareigojimus Lietuvos gerovei.

Atnaujintas Vilniaus senamiesčio kiemas šių metų vasarą

Nuotr. I. Meiklejohn

Tėvynės ir išeivijos lietuvių sąveika II

Šis klausimas čia gvildenamas pasinaudojant "I Laisvę" fondo sambūrio veikla

VIDMANTAS VALIUŠAITIS,
Kaunas

Gintis nuo visa smelkiančio "mirties kultūros" glėbio galime vieninteliu ginklu – priešpatastydami jai "gyvybės Evangeliją". "Nebijok", sakė Angelas Marijai. Tą patį tarė Juozapui: "Nebijok". Taip sakė Kristus apaštalams, taip sakė Petriui: "Nenu-sigąskite!" nes jautė, kad jie išsigandę. Kaip išsigandę šian-dien atrodo ir mes, matyda-mi nevirties mastą ir jėgą, regėdami mirties apotezę, ypač jau-nimo aplinkoje.

"Ko neturime bijoti?", – klausia Jonas Paulius II ir atsa-ko: "Neturime bijoti tiesos apie save pačius. Vieną dieną Petras akivaizdžiai įsitikino ta tiesa ir tarė Jėzui: "Pasitrauk nuo ma-nęs, Viešpatie, nes aš nusidė-jėlis!"

Tą tiesą suprato ne vienas Petras. Ją suvokia kiekvienas žmogus. Kiekvienas iš mūsų galime būti Petriui dėkingi, kad tą dieną jis taip pasakė. Kristus jam atsakė: "Nebijok! Nuo šiol žmonės žvejosi".

Po piežius Jonas Paulius II ragina nesibaiminti žmonių. Žmogus visada toks, koks yra. Žmogaus kuriamos sistemos vi-suomet yra netobulos, ir tuo ne-tobulesnės, kuo žmogus labiau pasipūtęs. Iš kur visa tai? Visa tai iš žmogaus širdies. Mūsų šir-dis nerami. Jos nerimą geriau-siai pažįsta pats Kristus: "Jis ži-no, kas yra žmogaus viduje".

Prasidedant trečiajam tūk-santmečiui, prisikėlusio Kris-taus žodis "Nebijokite!" mums turbūt dar reikalingesnis nei anksčiau. Norėdami, kad vėl at-

sirastų nauja "36-ųjų genera-cija", reikia, kad mūsų žmonės vėl būtų tvirtai įsitikinę, jog egzistuoja kažkas, kas tvarko šio laikino pasaulio likimus. Kaž-kas, turintis mirties ir mirusiųjų pasaulio raktus. Kažkas, kas yra žmogaus istorijos Alfa ir Ome-ga. O tas kažkas, pasak Jono Pauliaus II, yra Meilė: Meilė, tapusi žmogui, Meilė, nukry-žiuota ir prisikėlus, Meilė nuo-latės esanti tarp žmonių".

"I Laisvę" fondo veiklos Lietuvoje dešimtmečiui baigian-tis, čia susidariusi nuotaika man primena situaciją išeivijoje, kai dešimčiai metų praėjus nuo pa-sitraukimo iš Lietuvos 1944-ai-siais, jiems teko suvokti, kad tremtis bus ilgalaikė ir savo veiklos prioritetus privalo neiš-vengiamai permastyti. Vakar čia taip pat nuskambėjo dramatiškų palyginimų: gyvename ant ugni-kalnio, bet šitai vis dar nesame išsąmoninę ir nesirūpiname statytis apsauginių pylimų, ka-tastrofos atvejui. Ir ta mintis vi-siškai nėra nauja. Dar prof. Ka-zys Pakštas, pradėdamas savo knygą "Politinė Baltijos valsty-bių geografija", 1923 m. rašė (cituoju iš atminties): "Jeigu Šveicarija galėtų būti apibūdi-nama kaip aukštų kalnų šalis, Suomija – kaip tūkstančių ežerų kraštas, tai Lietuva – kaip valstybė, kurioje labai pavojinga gy-venti"... Lietuvos piliečiai, deja, dar nėra pratinami ir stokoja priemonių išmokyti "gyventi ant ugnikalnio".

Bet grįžkime pokario išeivi-jon. Štai ką 1953 m. liepos 20 d. Antanas Maceina iš Vokietijos rašė Juozui Brazaičiui į Jungti-nes Valstijas apie būrelio bend-raminčių stovyklą Bavarijoje prie Würthsee ežero, kur jie ke-lėti dienų buvo susirinkę, mė-gindami nusistatyti savo būsi-mos veiklos gaires:

"Skaudama širdimi reikia pažymėti, kad idėjinis pradas iš mūsų pokalbių beveik visiškai pasitraukė. Nė viena sykį nesu-stojome prie kurios nors proble-mos ir nebuvo jos patraukti, kad kalbėtumėmės ligi išnaktų, o rytą vėl pradėtume. Ne, šitai nebuvo nė vieno karto. Net ir mūsų sambūrio reikalai buvo paliešti tik porą kartų paskuti-nėmis dienomis. Apie ateitinin-kus – nė žodžio; apie meną – nė neužsiminėme, apie religiją – ir-gi ne (išskyrus kunigų kritiką), apie katalikų veiklą – tik neaiš-kiai padūsavome.

Išsiskyrėme kaip seni bičiū-liai, tačiau kiekvienas nešinas tam tikru slogučiu savo širdyje; slogučiu, kurį uždėjo mūsų gy-venimas ir kurio pabuvimas drauge nenuėmė ir net nesuma-žino. (...) Siūlydamas susilėkti visiems drauge, rašiau Zenonui (Ivinskiui): "Yra atėjęs laikas kiek ilgiau pasvarstyti mūsų toli-menę ateitį. Ligi šiol mes savo veiklą grindėme trumpos dis-tancijos bėgimais. Tačiau jau baigiasi dešimt metų, kai mes bėgame nuo vienos sausio 1 ligi kitos sausio 1 ir nieko nepribė-game. Atrodo, kad šitoks bėgi-nėjimas dar truks labai ilgai. O gal iš viso mūsų generacijai neteks pribėgti jokio "finish"? Man atrodo, – rašo toliau A. Maceina, – kad esama net tam tikros vidinės baimės pamąstyti apie visą šią neprasmybę".

Ar tai neprimena mūsų si-tuacijos; mes bėgame nuo vie-nos studijų savaitės iki kitos, bet nesustojame pasvarstyti, kad studijų savaitės turbūt nėra mū-sų tikslas savaime, o geriausiai atveju tik viena iš priemonių

kažkokiam aukštesniam tikslui, kurio įvardinti lig šiol mes vis dar nesame susipratę.

"I Laisvę" fondo idėjinį pirmąjį susibūrimą prie Würthsee Bavarijoje vis dėlto nebuvo bergždžias, nors A. Maceina jį ir kritikavo. Nebuvo taip, kad būtų jie išsiskyrę be jokių išvadų ir gairių atečiai. Čia neminėsiu dalykų, kurie šandien gal jau įdomūs daugiau istorijai, bet priminsiu tai, kas tebėra aktualu ir mūsų dabar-čiai. Štai kaip Maceina aprašė Brazaičiui tai, kas panašiu nerimu smelkia ir šandien mūsų širdis: "norėčiau vėl grįžti prie nuotaikos, šį sykį ne tik mūsų europiečių, bet ir Tavo, ir kitų. Ji nėra pas mus visus šviesi. Man atrodo, kad mes atsidūrė-mė dabar ten, kur buvome 1944 metais, prasidėjus didžiajai bol-ševikų ofensyvai prie Vitebsko. Visi suglaudėme ausis ir klausė-mės artėjančios audros, nedrįs-dami teigti, kad ji mus nušluos, tačiau bijodami būti ramūs ir dirbti kasdieninį darbą. Taip yra ir dabar. Ir dabar telkiasi audra mūsų atžilgių; audra dėl gali-mos ramybės bei taikos, kuri reikėtų mūsų tautos mirtį. Ir da-bar mes suklusome, susitelkėme savyje, bijodami spręsti ir ko nors griebtis. Galimybė, kad "demokratinis" pasaulis mus iš-duos ir pasmerks amžinoms kla-jonėms, neleidžia mums būti giedriems, sykiu tačiau nelei-džia šios galimybės laikyti jau realybe ir todėl imtis gyvenimą organizuoti naujoje situacio-jėje, kaip tai darėme 1945-8 me-tais".

Šandien besitvenkianti aud-ra virš mūsų galvų yra "mirties kultūros" alsavimas, dvasiška ir fiziškai žudantis lietuvių tautą mūsų pačių žemėje laisvės ir ne-priklausomybės laikais, o tikri pavojaai – ne liktis, Maceinos žo-džiais, "demokratinio pasaulio išduotėmis", kaip tai atsitiko pokaryje, bet mums patiems lik-ti nesuvokusiems pavojaus ir iš-šūkio, prieš kurį esame atsidūrę, masto.

Mūsų pirmakiai prieš pusę amžiaus susirinkę prie Würth-see tai suprato, kai kuriais atž-vilgiais gal net geriau, negu mes šandien, ir ieškojo priemonių tai atslenkančiai grėsmei prie-šintis. Maceina ten pat rašė: "Ateina laikas, kada reikės mums susiorganizuoti kovai su defetizmu, Jono (Griniaus) žo-džiais tarant. (Defetizmas – ne-sitikėjimas ką nors nugalėti, ne-pasisekimo pranašavimas, sklei-džiant nepasitikėjimo ir baimės gaudus.) (...) visuomenės su-buržuazėjimas, suleptėjimas, sumaterialėjimas yra ne men-kesnis mūsų tautos priešas, ne-gu bolševikai".

Maceina rašė, kad kiekvie-nu atveju mes privalome pasi-lykti rezistentai prieš visa, kas slepia ir žlugdo žmogaus asme-nybę, vis tiek, ar tai būtų politi-nė sistema, ar papročiai, ar krašto nuotaika, ar galop nusi-vylimas bei nusiminimas.

Tokios rezistencijos formos, be abejo, turės būti kitokios, ne-gu politinės rezistencijos. Apie jas Maceina ragina galvoti visus, tačiau pabrėžia, kad tokią rezis-tenciją privalu sukurti. "Reikia gyventi kitokia nuotaika, negu visuomenė, šį tremtininkišką visuomenę (nuo savęs pridurtu-me – ir dabartinę Lietuvos vi-suomenę). Tuomet ir mūsų pa-

(Nukelta į 4-tą psl.)

Europa turės savo kariuomenę?

HENRIKAS KUDREIKIS

Pastaruoju metu Amerikos civilinėje ir karinėje spaudoje padaugėjo savotiškai neigiamų straipsnių apie Europos sąjungą ir ŠAS (NATO). Galbūt pradžia šiai akcijai davė dramatiškas danų pasiryžimas atsisiboti nuo euro pinigų sistemos.

"Žygis į globalinę ekonomi-ją yra antidemokratiškas", – ra-šo žymi JAV žurnaliste Phyllis Schlafly (Creator Synd. nesp., spalio 2000). Globalinė ar net regioninė pinigų sistema, kon-troliuojama svetimų valstybių, niekam neatsakingų, esą supan-čioja demokratinės valstybės vy-riausybės veiklą, kontroliuoja ne tik valiutą, bet ir visą valsty-bės ekonominę politiką.

Danijoje už euro pasisakė visos politinės ir ekonominės jė-gos, net pats ministras pirmi-ninkas žygiavo su gatvių daini-ninkais ir agitavo už euro. Bal-savimuose dalyvavo 88% bal-suotojų. 53% pasisakė prieš euro.

Euro pradėjo kristi žemyn. Rugsėjo 22 Amerikos federaci-nio rezervu galva Alan Green-span nedrįso paskelbti kiek do-lerių paskyrė sulaikyti Europos sąjungos valiutos kritimą. Spė-jama, kad nemažiau kaip 10 mi-liardų. Net Amerikos kongre-sas neturi teisės kištis į šias fi-nansines kombinacijas. Spėjama taip pat, kad Europos centrinių bankai įdėjo ne mažiau.

Pagal "Lietuvos aidą" (2000.X.20) už kelių mėnesių Lietuvos litas bus sujungtas su euro. Šie veiksmai, aišku – kelio nutiesimui į Europos sąjungą. Nelengva susigaudyti, kokia iš-to nauda Lietuvai, kai pagal amerikiečių spaudą, Anglija ir kitos keturios valstybės gali at-sisakyti euro.

Karinis Amerikos žurnalis-tas James Kitfield klausia: "Will Europe ruin NATO?" ("Air For-ce" magazine, October, 2000). Straipsnyje aprašomas šių metų liepos 14 d. Bastille dienos ka-rinis paradas Paryžiuje, kuriame šalia prancūzų kariuomenės žy-giavo aštuonių kitų Europos valstybių kariai, virš galvų skri-do britų "Jaguar" ir vokiečių "Tornado" naikintuvai. Spėja-ma, norėta pabrėžti, jog tai Eu-ropos karinės pajėgos, rodan-čios Europos žemyno stiprią ekonominę ir diplomatinę jėgą.

Prancūzija, kuri jau šeštas mėnuo pirmininkauja Europos sąjungai, organizuoja 60,000 ka-rių dalinį, parengtą siųsti į bet kokią pasaulio pavojaingą vietą. Kosovo krašte šiuo metu iš 46,000 karių 80% – europiečiai.

Jau 1966 m. Europos užsie-nio karo gynybos grynai euro-pietiškus planus sukūrė Prancū-zijos prezidentas Charles de Gaulle. Jis atskyrė Prancūziją

nuo NATO, siekdamas atsikra-tyti amerikiečių komandos. Šiandien jo vizijai pritaria ne tik Paryžius, bet ir Londonas bei Briuselis. Clinton'o valdžiai pa-tinka, kad europiečiai perima savo gynybos pareigas.

Tačiau pagal žurnalistą Kit-field, atsiveria cėlė neatsakytų klausimų. Pirmas: ar daugybė ŠAS (NATO) priešų Vašingto-ne neris priežasčių išvesti Ame-rikos dalinius iš Europos? An-tras: sudarius atskirą Europos gynybos organizaciją su atski-rais štabais, atsiras dviguba va-dovybė (duplication), kuri pra-rys ŠAS (NATO) lėšas ir ener-giją. Trečias: europiečių karinė organizacija atstos ŠAS. Ar tai reiškia ŠAS galą? Ketvirtas: ar išaiškins ryšius su valstybėmis, kurios nepriklauso ŠAS, kaip pvz. Turkija ir Norvegija? Ar šios valstybės prisidės prie Eu-ropos euro išgelbėjimo?

"Europiečiai šoko smarkiai aukštyn", – tarė senatorius Jo-seph R. Biden, vienas senato užsienio komiteto narių. Ar Eu-ropa pakils ar kris žemyn, Ame-rika kiekvienam atveju bus giliai paliesta.

Taip pat karinėje Amerikos spaudoje rašoma apie Europos sąjungos paskutiniusėjimus. Iš Briuselio ir Berlyno sklinda ka-lbos, kad Europos sąjungos vals-tybės su laiku turės panaikinti savo parlamentus, liks vienas vi-sos Europos parlamentas. Va-liutos, užsienio ir saugumo poli-tiką tvarkys centrinis Europos organas. Taigi valstybių suverni-tetas bus lygus nuliui.

Amerikiečiai rašo, jog Eu-ropos sąjunga jau dabar pradėjo rodyti savo dantis. Austrija bu-vo izoliuota diplomatinėje srity-jėje, nes išrinko Heiderį, kuris, kaip ir daugelis europiečių, nori sulaikyti nelegalių užsieniečių (daug nusikaltėlių) plūdimą. Be to, jis kartą pagyręs Hitlerio darbo įstatymus. Briuselis (ES) įsakęs Anglijai priimti kariuo-menės homoseksualistus. Reiškia – negalioja Anglijos įstaty-mai.

Vokietijai esą įsakė priimti į kovos dalinius moteris. Pasiūly-ta (kol kas dar ne įsakymas) pri-pažinti homoseksualistų ir lez-biečių vedybas. Jų vedybos jau įvestos beveik visose Europos valstybėse.

Istojus Europos sąjungon ir Lietuvą privalės vykdyti šį nuro-dymą. Kaip į tai reaguotų Lie-tuvos yskupai ir dvasininkai?

Clinton'o valdžios pareigū-nai buvo labai sujaudinti, kai Europos sąjungos metiniame posėdyje Koelno mieste euro-piečiai šalinsiu nuo pagrindinių ŠAS (NATO) uždavinių. Kari-niai žurnalistai James Kitfield ir John R. Tirpak klausia, ar tikrai europiečiai nori išstumti iš Eu-ropos amerikiečius ir sunaikinti ŠAS?

Klausimas taip pat kyla, kokios karinės pajėgos padės užpuolimo atveju Lietuvai ir ki-toms Baltijos valstybėms. Atei-tis labai miglota. Ką rašys tie, kurie šandien užpildo laikraš-čius ir žurnalus ŠAS straips-niais?

Knygų rīskykla
"SAMOGITIA".
meniška įriša
knygos bei žurnalus
A. PLENYS
3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

J. B. MARLATT

The J.B. Marlatt Funeral Homes
(1985) Limited

J.B. Marlatt laidotuvių namai jau daug metų
teikia aukštos kokybės paslaugas
erdviose patalpose.

Mes jaučiamės naudingi galėdami ir toliau teikti
paslaugas Hamiltono lietuvių bendruomenei.

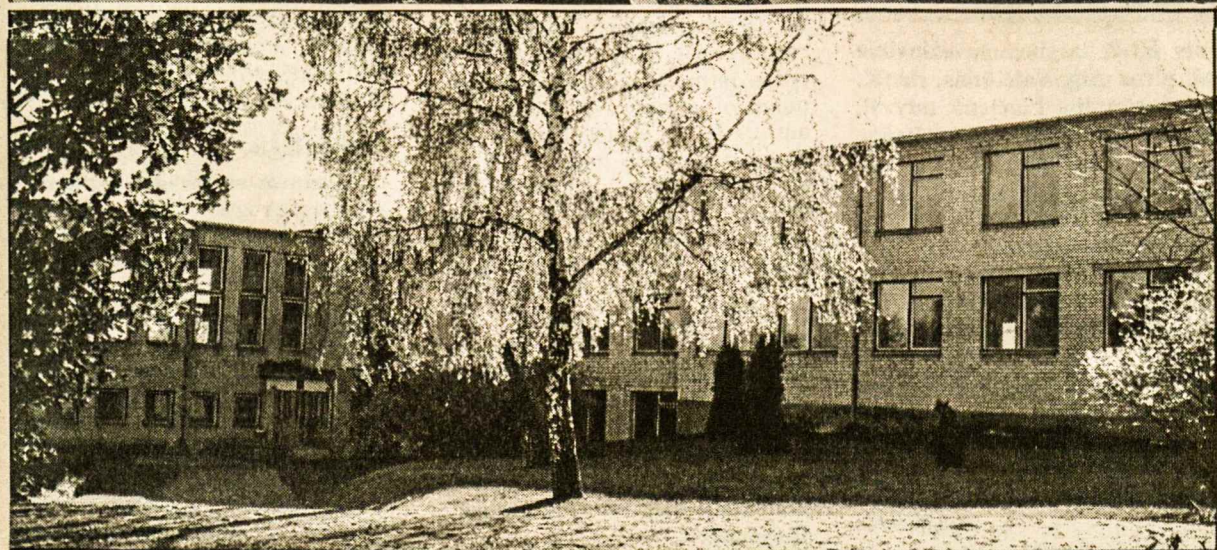
615 Main Street East
Hamilton 528-6303

195 King Street West
Dundas 627-7452

Andrew W. Swan
Direktorius

Sangrūdės vidurinės mokyklos rūmai. Mokyklos 60-mečio sukakties pamaldos vietos šventovėje Ntr. autorės

Laisvės kovų karžygiai

KAZYS BLAŽEVIČIUS,
Kaunas

1950 m. birželio 1 d. laikinai ejęs Pietų Lietuvos srities partizanų vado pareigas Sergijus Staniškis-Viltis pasiūlė Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio pirmininkui partizaninėje kovoje ypatingai nusipelnusiems vadams suteikti Laisvės kovos karžygių vardus. Aukščiausias Tėvynės gynėjų garbės vardas suteiktas šiems didvyriams:

1. Konstantinui Bajerčiui-Garibaldžiui, 1903-1947.
2. Petriui Bartkui-Žadgailai, 1921-1949.
3. Juozui Kasperavičiui-Visvydui, 1912-1947.
4. Jurgiiui Kriškiui-Rimvydui, 1919-1949.
5. Juozui Lukšai-Daumančiui, 1921-1951.
6. Kazimierui Pypliui-Mažyčiui, 1923-1949.
7. Juozui Vitkui-Kazimieraičiui, 1901-1946.
8. Vaclovui Voveriui-Žaibui, 1922-1949.

Siems didvyriams, išskiriant J. Lukšą, aukščiausias Tėvynės gynėjo garbės vardas buvo suteiktas po mirties. J. Lukša laisvės kovoms buvo tiek nusipelnęs, kad šis vardas jam buvo suteiktas dar gyvam esant. Matyt, todėl, kad jis Vakarų į žudomą Tėvynę jis grįžo gerai žinodamas, kad čia žūtis neišvengs.

Konstantinas Bajerčius-Garibaldis, g. 1903 m. spalio 24 d. Šakių apskr., Pajotijuose. Kauno universitete studijavo pedagogiką ir lituanistiką. Mokytojas. Vokiečių okupacijos metais dalyvavo pogrindinėje veikloje. Antrosios sovietinės okupacijos metais mokytojavo Alytaus mokytojų seminarijoje, nuo pat pirmųjų pasipriešinimo dienų palaikė glaudžius ryšius su Džiukų partizanais. Dalyvavo visuose Pietų Lietuvos srities štabo pasitarimuose, rašė pogrindinei spaudai, rėmė visos Lietuvos partizanų vienijimo idėją, pasirašė PLP vadų deklaraciją.

1946 m. gruodžio 7 d. suimtas; nieko neišdavo, Alytaus MGB kalėjime mirtinai nukankintas.

Petras Bartkus-Žadgaila, g. 1925 m. gegužės 30 d. Raseinių apskr., Pakapurnių km., ūkininkų šeimoje. Jauniausias iš 4 vaikų. Mokėsi Kauno Aukštesniojoje technikos mokykloje. 1942 m. įstojo į LLA. 1945 m. priklauso Lydzio rinktinėi, kpt. Juozo Čeponio partizanų būriui, vėliau – Žebenščies rinktinės štabo narys, vienas iš Jungtinės Kėstučio apygardos organizatorių. 1948 m. pavasarį paskirtas naujai įsteigtos Prisiškė-

mo apygardos vadu. Buvo Jono Žemaičio-Vytauto patarėjas. Dalyvavo 1949 m. vasario mėn. vykusiam visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime, buvo išrinktas LLKS prezidiumo nariu, prezidiumo sekretoriumi. Žuvo 1949 m. rugpjūčio 13 d. Užpelkių miške, Baisogalos vlsč. Po mirties apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su kardais). Palaikai rasti ir 1991 m. rugsėjo 29 d. palaidoti Radvilikių kapinėse.

Juozas Kasperavičius-Visvydas, g. 1912 m. Raseinių apskr., Jokūbačių km. Baigė karo aviacijos mokyklą Kaune, turėjo leitenanto laipsnį. 1945 m. birželio 15 d. jį ir jaunesnįjį brolį suėmė stribai. Veždami į Raseinius, pasiūlė bėgti, į bėgancius pradėjo šaudyti, brolį nušovė, o sunkiai sužeistą Juozą nuvežė į Biliūnų ligoninę, kur jį saugojo du stribai. Juozo Čeponio vadovaujamų partizanų išlaisvintas įstojo į Pavidaujo partizanų būrį. Vienas iš Jungtinės Kėstučio apygardos organizatorių. 1946 m. rugsėjo 25 d. išrinktas tos apygardos vadu. Kažkam įskundus, 1947 m. balandžio 12 d. štabo bunkerį Tauragės apskr., prie Batakių miestelio, apsupo MVD kariuomenė. Po trumpos kovos, sudėginę štabo dokumentus, J. Kasperavičius su adjutantu A. Biliūnu-Džiugu susisprogdino. Jų kūnai buvo pamesti Tauragės MGB kieme. Palaidojimo vieta nežinoma. 1993 m. žūties vietoje J. Kasperavičiaus atminimui pastatytas paminklas. Apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su kardais).

Jurgis Kriškiūnas-Rimvydas, g. 1919 m. Rusijoje, Nižnij, Novgorode, karo inžinieriaus šeimoje. 1921 m. šeima grįžo į Lietuvą. Tėvas pulkininkas iki 1940 m. dirbo generalinio štabe. J. Kriškiūnas baigė „Aušros“ berniukų gimnaziją, mokėsi Kauno karo mokykloje, leitenantas. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Bolševikams antrą kartą okupavus Lietuvą, buvo NKGB suimtas, kalintas, užverbuotas ir paleistas. Nenorėdamas būti išdaviku, 1945 m. pabaigoje išėjo į mišką ir tapo Džiukų rinktinės kunigaikščio Vaidoto grupės partizanų būrio vadu. 1947 m. gegužę-birželį su Juozu Lukša prasižėję į Lenkiją. 1949 m. pradžioje kartu su Vytautu Prabaliu-Žaibu, sužeistas, persekiojamas, vėl prasižėję į Lenkiją. Atgabendiją medžiaga persiuntė J. Lukšai. Toji medžiaga pateko į užsienio spaudą, jos pagrindu buvo paruoštas ir JTO pateiktas memorandumas dėl Lietuvoje vykdomo genocido. 1949 m. gruodžio 15 d. slėptuvėje miškelyje netoli Punksko kartu su V. Prabaliu žuvo. Palaidoti Seinų kapinėse. J. Kriškiūnui buvo suteiktas partizanų kapitono laipsnis, apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su kardais).

Juozas Lukša-Daumantas, g. 1921 m. Marijampolės apskr., Veiverių vlsč., Juodbūdžio km., gausioje pasiturinčio ūkininko

šeimoje. 1941 m. bolševikų kalinamas. Vokiečių okupacijos metais Kauno VDU studijavo architektūrą, dalyvavo pogrindinėje veikloje. 1946 m. sausio 1 d. išėjo partizanauti. „Tauro“ apygardos vadovybėje ėjo įvairias pareigas. 1946 m. gruodį išsitrafavo MGB agentą J. Markulį, nuo jo pinkių apsaugojo visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimą 1947 m. pradžioje.

1947 m. gegužę J. Lukša su J. Kriškiūnu prasižėję į Vakarų, susitiko su VLAKO atstovu J. Deksniu ir sėkmingai grįžo į Lietuvą. 1947 m. su K. Pypliu besikaudami iš Rytprūsių per Lenkiją pasiekė Vakarų, kur atliko labai svarbią misiją, tačiau esminės pagalbos Lietuvai negavo. Vakaruose parašė knygą „Partizanai už geležinės uždangos“, lankė žvalgybos mokyklas. 1950 m. vedė Nijolę Bražėnaitę, 1950 m. spalio 3 d. kartu su K. Širviu ir B. Trumpiu oro keliu grįžo į Lietuvą, čia susitikio su keliais partizanų vadais. Paskirtas Ginkluotųjų pajėgų štabo žvalgybos sk. viršininku. Nuo 1951 m. vasario 16 d. partizanų majoras. 1950 m. gruodžio 31 d. jam suteiktas Laisvės kovos karžygio vardas, kartu apdovanojant Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su kardais).

Bendražygio išduotas J. Lukša žuvo 1951 m. rugsėjo 4 d. Novynos miške netoli Pažerių km. Partizanaudami žuvo Juozo broliai Stasys ir Jurgis.

Kazimieras Alfonsas Pyplys-Mažytis, g. 1923 m. Marijampolės apskr., Prienų vlsč., Kėbliškio km., ūkininkų šeimoje. Mokėsi „Aušros“ berniukų ir jėzuitų gimnazijose. 1942 m. baigė Kauno Aukštesniąją politechnikos mokyklą, studijavo mediciną Vilniaus universitete. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Vokiečių okupacijos metais dirbo pogrindėje. 1944 m. vasarą pradėjo partizanauti Prienų valsč. „Tauro“ apygardos štabe ėjo įvairias pareigas. 1947 m. gruodį kartu su J. Lukša prasižėję į Vakarų ieškoti Lietuvai paramos. 1949 m. gegužės 1 d. švedų žvalgybos kateriu grįžo į Lietuvą, perspėjo partizanų vadus, kad Vakarų pagalbos nebus ir todėl būtina keisti kovos taktiką. Dalyvavo 18-jų kautynių, du kartus sužeistas. Pasižymėjo nepaprasta drąsa. Per pagarsėjusį 1947 m. vasario 19 d. „Užgavėnių balių“, kuriame buvo šeiminkės – partizanų ryšininkės J. Senkutės-Pušelės „sužadėtinis“, nukovė 4 Marijampolės valdžios atstovus. MGB agento V. Butkaus išduotas, 1949 m. rugsėjo 23 d. Dainavos apygardos štabo slėptuvėje Kalesninkų miške kartu su J. Makarevičiumi nukovė 18 priešų ir susisprogdino. (J. Makarevičius nusišovė). Palaidojimo vieta nežinoma. Apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su kardais). K. Pyplio portretas, nutapytas dail. P. Lapės, kabo Romos Šv. Petro bazilikoje Šv. Kazimiero koplyčioje. (Nukelta į 5-tą psl.)

Prie šviečiančio ir šildančio židinio

Sangrūdės vidurinės mokyklos 60-metį minint

Spalio 21 d. į nedidelį pasienio miestelį Sangrūdą (Marijampolės apskr.) iš visų Lietuvos kampelių rinkosi žmonės į vidurinę mokyklą, kurią, beje, beveik prieš 40 metų baigiau ir aš. Mokykla šventė 60-ies metų jubiliejų. Nuo pat Kalvarijos iki Sangrūdės naujai asfalto dangą padengtas kelias į mokyklą suvedė buvusius šios mokyklos mokytojus ir mokinius.

Visus džiugino, kad miestelio gyventojai mus sutiko gražiai sutvarkę jo centrinę dalį.

Gerokai prieš 11 val. buvo registruojami mokyklon atvykę svečiai ir mokiniai.

Iki šv. Mišių buvo galima apžiūrėti moksleivių darbų parodėlę, klases, globos namus, mokyklos kraštotyros muziejų, kurį 1995 metais įsteigė ilgamečio mokyklos direktoriaus a.a. Vytauto Katiliaus duktė Violeta Silickienė. Ji – šios mokyklos istorijos mokytoja.

Į šv. Mišias, kurias naujai atstatytoje šventovėje (vietoj sudugusios) aukėjo kunigas Juozas Barkauskas, susirinko ne tik visi atvykusieji į iškilmes, bet ir miestelio gyventojai.

Per pamokslą kunigas pagerbė visus iškėliavusius amžinybėn mokytojus ir mokinius. Jis pasakė: „Mokykla – tai tas židinys, prie kurio sueiname visi pasišilti“. Jis prisiminė, kaip cirdavo ruošti geografijos pamoką savo vieną kaimo gyventoją, kuris, baigęs vos keturis mokyklos skyrius, žinojo ne tik ilgiausią upę, plačiausią ar giliausią ežerą, bet ir visų šalių sostines, jų gyventojų skaičių ir dar daug daugiau. Po šv. Mišių buvome sukviešti į miestelio laisvalaikio salę.

„Mes esame šios mokyklos garbingos istorijos metraštininkai, o jūs – jos skaitytojai, ir mes didžiuojamės tuo“, – pasakė 49 metus dirbanti mokytoja Janina Valinčienė.

Aš sutikau dar iki šiol dirbančius mokykloje mokytojus Angėlę ir Teofilį Lapinskus. Į šventę atvyko mano buvusioji lietuvių kalbos mokytoja ir klasių vadovė Stasė-Motiejūnaitė-Račkauskienė, vokiečių kalbos mokytoja Pilypaitienė. Daugumos mano mokytojų nebėra gyvųjų tarpe. Teilsisi ramybėje!

Dabartinė mokyklos direktorė Vida Šalčiuvienė papasa-

kojo apie šiandieninę mokyklą: šiuo metu mokosi 250 mokinių, dirba 32 pedagogai (iš jų 8 buvę auklėtiniai), yra 16 klasių komplektų, šiais mokslo metais įvestas profilinis mokymas.

Per 1955 – 2000 m. laikotarpį Sangrūdės vidurinė mokykla išleidusi 45 abiturientų laidas – 912 mokinių.

Mokyklą su gražiu 60-ies metų jubiliejumi sveikino Marijampolės apskrities administracijos, Kalvarijos savivaldybės Sangrūdės seniūnijos atstovai bei vadovai, kolegos iš aplinkinių mokyklų, buvusi mokyklos direktorė (1980-1995) R. Stasiukynienė.

Daug šiltų, prasmingų minčių tą dieną išreiškė buvę mokiniai: Vilniaus VU profesorius Stasys Račkauskas, Angėlė Radžiūnaitė-Pacenkienė, Vitas Mišiukevičius ir kt. Malonu buvo girdėti, kad manoji mokykla neužmiršo manęs, tais laikais buvusios 60 metrų barjerinio bėgimo rekordininkės, Teresės Urbanavičiūtės-Bitienės, kuri dabar sporto meistrė, Algirdo Skirkevičiaus, mokslo daktaro, bitininkystės srityje, Teklės Slankauskaitės, buvusios Valskybės filharmonijos solistės, pirmosios laidos mokytojo Jeronimo Dambausko, mūšio metu žuvusio Kalniškės miške.

Gausus būrys Sangrūdės vidurinės mokyklos auklėtinių savo gyvenimo keliu pasirinko kunigystę. Jų vardu kalbėjo kunigas Deimantas Brogys.

Po išsakytų minčių matėme gražią, meninę programą, kurią paruošė mokyklos mokiniai, mokytojai ir Sangrūdės miestelio gyventojai.

Vėliau šventinis šurmulyš iš laisvalaikio salės persikėlė į mokyklos sporto salę, kur prie turtingo (rėmėjų pagalba) vaišių stalo dalijomės prisiminimais. Skambėjo dainos, aidėjo juokas, braukėme asarą, keitėmės adresais, nuširdžiai dėkodami organizatoriams už suteiktą galimybę sugrįžti į jaunystės metus, linkėdami mokyklai ilgai gyvuoti, mokiniams – būti vertais šios mokyklos vardo, o mokytojams – begalinės kantrybės ir ilgų ilgų metų.

Irena Vaičiulytė-Bradaitienė,
1961 m. (VI-osios) laidos
abiturientė

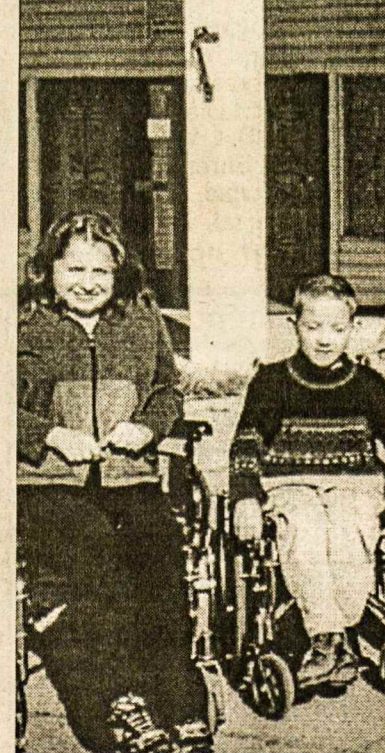
Labdara iš Kanados kauniečiams

Toronto Prisiškėlimo parapijos labdaros sekcija, pirmininkaujama dr. Juditos Čuplinskienės, pasiuntusi labdaros reikmenų Kauno arkivyskupijos „Caritas“ vadovybei, gavo laišką, kurio dalis čia pateikiama

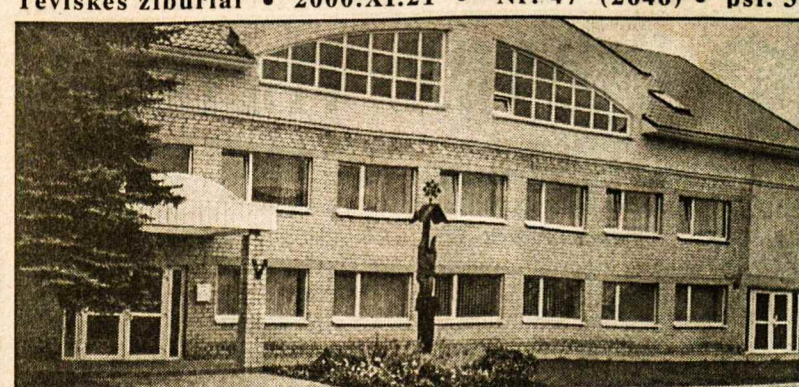
Vaikams vežimėlius atidavėme kaip nuosavybę, priklausanti jiems, bet ne pensionatui – taip yra geriau. Vytenis Darulis pasiėmė elektrinį vežimėlį. Jis yra D. Borutienės auklėtinis. Vytenis labai džiaugėsi – šis vežimėlis, kaip jis sako, „pagal jo senias“. Jo tėtis sakė, kad jau seniai matė savo sūnų besijuokiantį. Jis tapo nuo nieko nepriklausomas, nes nebereikia prašyti niekieno pagalbos. Jie labai buvo dėkingi, akysse matėsi ašaros. Įdedu 9 nuotraukas susijusias su Apuolės pensionato vaikais, kurie gavo vežimėlius ir vaikštytynės. Antrą elektrinį vežimėlį, kaip ir abi esame kalbėję, atidaviau kun. P. Linkevičiui. Kaune yra įsteigta Griniaus slaugos ligoninė. Kūrimosi laikotarpiu jie prašydavo įvairios pagalbos, tad esame jiems padėję. Turėdama juos mintyje, taip pat pasiūliau Jūsų labdaros. (...)

Vilkijos ligoninėje terapiam skyrėme dirba Vilkijos „Caritas“ vedėja Bartkuvienė; atvažiavusi pas mus paprašė 2-jų vežimėlių šiai ligoninei. Nuprengėme jiems duoti. Prie „Caritas“ patalpų nuotraukoje matote jauną merginą, kuri skolinasi vežimėlį savo sergančiai mamai, kuri serga vėžiu. Kauno „Caritas“ jau paskolino 6 vežimėlius naudotis Kaune gyvenantiems žmonėms. Kauno mieste Slaugos ligoninėje yra tokia tarnyba „Slauga į namus“. Pasitarus su tos tarnybos gydytoja, kuri važiuoja į sunkių ligoninių namus ir mato jų situaciją, tad 6 vežimėlius jos tarnybai. Ji žinos pagal adresus kam šie vežimėliai bus paskirti. Kiti likusieji vežimėliai ir toliau bus da-

Su pagarba **O. Virbašiūtė**

Kauno arkivyskupijos Apuolės pensionato paliegę vaikai, gavę labdaros vežimėlius iš Kanados

Kašiadiorių vyskupijos sielovados centras, kuriame darbuojasi katechetikos, šeimos, „Caritas“, jaunimo „Vilties tiltų“ vadovai. Pastato atnaujinimą bei įrangą finansavo vokiečių labdaros organizacija „Renovabis“, JAV lietuvių kunigų vienybė, Religinė šalpa ir kiti. Žemiau: Kašiadiorių vyskupijos klierikai, besirengiantys kunigystei su savo vyskupu JUOZU MATULAIČIU (trečias iš dešinės)

Naujieji lenkinimo planai

EVALDAS GEČIAUSKAS

Lenkijos politinės minties centras Krokuvoje vykdo Lenkijos senato maršalkos Alicijos Gžeskoviak programą (1998-2000 metais) pavadinimu „Lenkijos valstybė lenkams rytuose. Politikos modelio paieškos“.

Verta atkreipti dėmesį į vienos programos vykdytojos Kristinos Koženiovskos parengtą ir platinamą studiją „Lenkiškos kultūros būseną rytuose“. Studiją paskelbė „Pšegiond Povščenny“. Ji išplatinta per internetą (<http://www.omp.org.pl/korzeniowska.htm>).

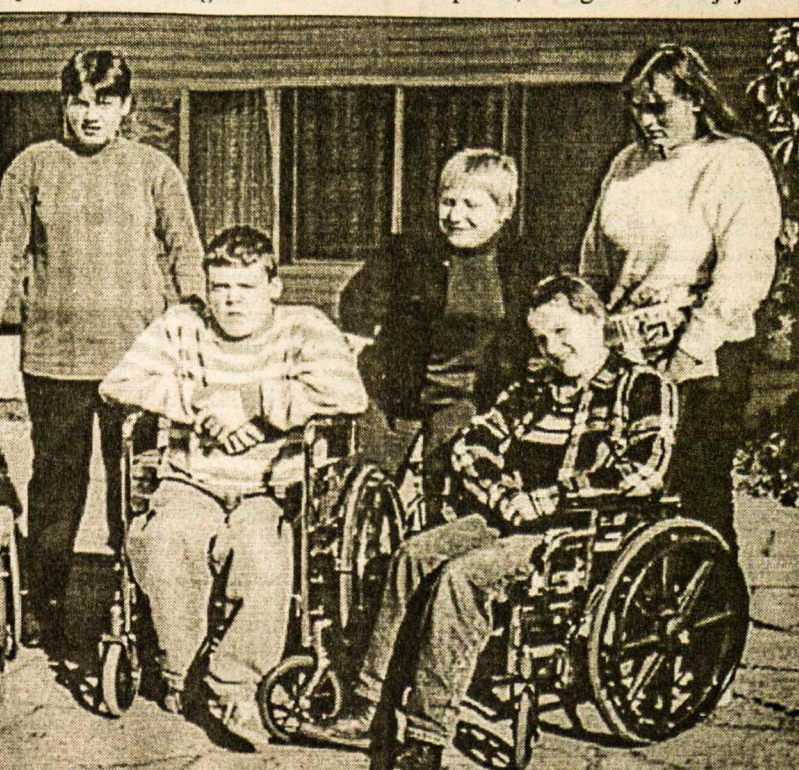
Autorė teigia, kad kelis šimtmečius lenkų kultūra buvo patraukli Lietuvoje, Gudijoje, Ukrainoje ir dėl to įvyko lenkų kalbos ir kultūros ekspansija į lietuvių, gudų ir ukrainiečių etninę sferą.

Koženiovska teigia, kad lenkiška kultūra buvo priimama savanoriškai, kadangi buvo aukštesniųjų visuomenės sluoksnių ir Bažnyčios atstovaujama ir dėl savo civilizacinių bruožų. Anot autorės, nuo XV – XIX š. lenkų kalba ir kultūra buvo priimama savanoriškai dėl jos patrauklumo.

Tenka priminti, kad Didžiojoje Lietuvos kunigaikštystėje 1697 metais buvo įvesta valsty-

Labdaros vežimėlis iš Kanados, paliegusiai tikybos mokytojai Rasai Žemaitienei Kaune. Nuotraukoje prie vežimėlio – ligonės duktė

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Priima pacientus pagal
sustatimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima
pacientus ir vakarais

LAISVOJE TĖVYNĖJE

"INKARO" NEPARDUOS

BNS/LGTIC praneša, kad teismas neleidžia bankrotavusios uždarosios akcinės bendrovės (UAB) "Inkaro avalynė" administracijai parduoti bendrovės pastatą, nes turtas jai nebepriskaičiuojamas. 1995 m. imant iš banko kreditus buvo įkeistas nekilnojamas turtas, kuris priklauso Turto bankui. Sutartys dėl paskolų gavimo ir pastatų įkeitimo laikomos teisėtomis, nors administratorius tvirtino, jog jas reikia panaikinti, nes dėl fabriko vadovų nesąžiningos veiklos be atlyginimų liko 1200 darbininkų. Šių metų pavasarį "Inkaro" bendrovėms buvo iškelto bankroto bylos už negrąžintas skolas, darbininkams neįmokėta 3.8 mln. litų. Darbininkai paskelbė bado streiką, po mėnesio jiems buvo išmokėta 16.8% atlyginimo. Jie tikėjosi gauti likusius pinigų administracijai pardavus pastatą. Dabar prie "Inkaro" vartų jie tęsia bado streiką.

LANKĖSI BELGIJOS SENATORIAI

Lapkričio 2-3 d.d. Lietuvoje lankėsi Belgijos senato delegacija, vadovaujama Kvestorių kolegijos pirmininko Guy Moens. Kvestorių kolegija yra atsakinga už Senato materialinį administravimą. Kaip praneša ELTA/LGTIC, delegacija susitiko su seimo pirmininko pavaduotoju Artūru Skardžiumi, seimo užsienio reikalų komiteto nariais ir parlamentinės ryšių su Belgijos Karalyste grupės atstovais. Svečiai taip pat apžiūrėjo Vilniaus senamiestį, Vilniaus universitetą, dalyvavo seimo rūmuose surengtos parodos, skirtos Belgijos Karalystės parlamentui, atidaryme.

PRIIMTAS EISMO ĮSTATYMAS

Lietuvos seimas spalio 12 d. priėmė Saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, kuriuo siekiama tiksliau nustatyti valstybės institucijų pareigas įgyvendinant eismo saugumo politiką, tuo tikimasi sumažinti avarijų skaičių. Nuo 1997 m. per trejus metus ir šešis mėnesius Lietuvoje įvykusių avarijų metu žuvo 2,553 gyventojai, 24,719 buvo sužeisti. Įstatymo įgyvendinimas leis sutaupyti biudžeto lėšų, nes dėl autoavarijų valstybė kasmet patiria nuostolių, kurie Pasaulio banko vertinimu, sudaro apie 2.9% bendrojo nacionalinio produkto vertės. Kaip praneša BNS/LGTIC, iki šiol galiojantys įstatymai – Transporto pagrindų įstatymas, Kelių trans-

sporto kodeksas, Policijos įstatymas ir kiti – nustato pagrindinius transporto veiklos ir valdymo pagrindus, vežimų kelių transportu veiklą bei kontrolę, tačiau juose nenumatyti eismo sistemos valdymo ir politikos įgyvendinimo pagrindai. Seimo priimtas įstatymas atitinka bendrus Europos sąjungos (ES) nurodymų reikalavimus, tvarkančių saugų eismą automobilių keliais.

"LIETUVOS PAŠTAS" PELNINGAS

ELTOS/LGTIC žiniomis, per šiuo metų devynis mėnesius "Lietuvos paštas" uždirbo mln. litų ikimokestinio pelno. Nuo metų pradžios pabranginęs savo paslaugas "Lietuvos paštas" 2000-aisiais yra numatęs gauti 4.6 mln. litų pelno. Šiame daugiau pajamų gauta už pašto siuntinius, mokesčių priėmimą, tarptautinį greitąjį paštą, kitą aptarnavimo veiklą. Palyginus su praėjusių metų pirmąsiais devyniais mėnesiais, šiemet padaugėjo pašto siuntų ir siuntinių, priimtų mokesčių kiekis, pristatytą daugiau neadresuotų reklamų bei komunalinių ryšių ir kitų sąskaitų. Sumažėjo priimtų telegramų, prenumeruojamų ir parduodamų laikraščių bei žurnalo, kurjerių pašto siuntų ir pašto perlaidų skaičius.

NAUJA GAMYKLA

Vilniuje spalio 20 d. atidarytas naujas bendrovės "Biotechna" farmacijos fabrikas, kuris gamins vaistus nuo vėžio ir žmogaus augimo hormoną, skelbia BNS/LGTIC. Naujasis fabrikas atitinka Europos sąjungos (ES) ir JAV standartus. Į jo statybą 80 mln. litų investavo Olandijoje registruota investicijų bendrovė "Gatio Investment", plėtojanti tarptautinį farmacijos verslą. Ji šiuo metu valdo 100% "Biotechnos" akcijų. Gamyklos atidarymo iškilinėse dalyvavo prezidentas Valdas Adamkus, kuris pasidžiaugė, jog Lietuvos biotechnikai neišvažiuo dirbti į užsienį, o liko Lietuvoje.

INFORMACIJOS CENTRAS

Spalio 27 d. Panevėžio apskrityje G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje buvo oficialiai atidarytas penktasis Europos informacijos centras Lietuvoje, rašo ELTA/LGTIC. Apskričių viešosiose bibliotekose centrus steigia prie vyriausybės veikiantis Europos komitetas, siekiantis informuoti Lietuvos visuomenę apie valstybės įsigijimą į Europos sąjungą, teikiantis informaciją įmonėms, organizacijoms, verslininkams. Panevėžio centras įrengtas Europos sąjungos PHARE programos lėšomis.

SUSITARĖ MUTINĖS

Lietuvos ir Lenkijos muitinių vadovai spalio 27 d. Varšuvoje pasirašė sutartį dėl tarpusavio pagalbos teikimo, praneša BNS/LGTIC. Sutartis turėtų pagerinti dviejų kaimyninių šalių muitinių bendradarbiavimą tiriant muitinės teisės aktų pažeidimus, leidžiant veiksmingiau keistis turima informacija, padedant užkirsti kelią galimiems muitinės teisės aktų pažeidimams. Dokumentas buvo paruoštas prieš deves metus, tačiau nebuvo pasirašytas dėl dažnos Lietuvos muitinės vadovų kaitos.

RSJ

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel 905 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdybos nariai su paskaitininkais KLB tarybos suvažiavime Hamiltone. Iš kairės: vykdomoji vicepir. Rūta Žilinskienė, Rūta Astravaitė, pirm. Alg. Vaičiūnas, dr. K. Ambrozaitis, ryšiams su apylinkėmis Silvijai Piečaitienė, specialieji projektams Natalija Liaciūnė, adv. P. Žumbakis, švietimo reikalams Vida Stanevičienė ir sekr. Marytė Vasiliauskienė. Nuotr. V. Stanevičienės

Pastabos ir nuomonės

"Artimojo" užsienio politika

Mažosios Lietuvos praeitis, dabartis ir ateitis

Dr. RŪTA GAJAUŠKAITĖ
LR atkuriamojo seimo atstovė

Tragiško likimo mūsų sesė Prūsija: ją ne tik nukariavo, sunaikino gyventojus, bet ir šventą jos vardą prieš visą pasaulį apjuodino okupantai. Ir ne viena karta.

Pirmąjį – kai germanai nukariavę patys save prūsais pavadino ir savo kruvinus darbus Europoje prūsų vardu dangstė. Taip ir liko istorijoje prūsas žiaurumo simbolis.

Antrąjį kartą – kai rusai okupavę Prūsiją. Per kelias savaites sunaikino, ištrėmė Sibirą ar nukankino 1.2 milijono gyventojų. Jie įsteigė Europos viduryje savo karinę bazę. Ir jau pusšimtis metų grasiina visam žemynui. Pažymėtina, kad Stalinas 1945 m. Potsdamo konferencijoje pareiškė, jog Prūsija yra baltų (prūsų, skalvų, natanų, sembų, bartų, lietuvininkų) gentių žemės ir gali priklausyti tik Lietuvai, o ne Vokietijai. Taip vienas okupantais atėmė Lietuvos vardu iš kito okupanto teritoriją ir gavo ją laikinam valdymui.

Tarptautinės teisės mastu susidarė graži teisinė situacija: po kelių šimtmečių vokiškosios ir rusiškosios okupacijos Potsdamo 1945 m. buvo įteisinta Prūsijos priklausomybė – vakarinė dalis – Lenkijai paskirta, o rytinė (Mažoji Lietuva) – Lietuvai. 1972 m. Europos valstybės dar kartą patvirtino sienų nustatytą po II Pasaulinio karo, neliečiamą. Taigi Mažoji Lietuva teisiškai nuo 1945 m. priklauso Lietuvai.

Bet... jau pusšimtis metų ten įsitvirtinusi rusų karinė bazė, nors Lietuvos referendumo valia 1993 m. rusų kariuomenė buvo išvesta iš Lietuvos, tačiau Mažonoje – liko. Liko, nes Potsdamo buvo nuspręsta Mažąją Lietuvą perduoti Rusijos laikinam valdymui, nes po karo Lietuva dar neturėjo savo administracijos...

Jau dešimt metų, kai Lietuva nepriklausoma ir turi savo valstybines institucijas, ir nebelieka dingsties jai Rusijai valdyti. Be to, 1996 m. baigėsi 50 metų terminas, ribojantis laikinumą. Tačiau Mažoji Lietuva iki šiolai Rusijos valdoma! Valdoma valstybės, kuri jau 50 metų skelbia, kad Prūsija "iškonno ruskiję zemlį". Valdoma valstybės, įvykdžiusios 100% Prūsijos tautų genocidą. Valstybės, kuri jau pusę amžiaus grasiina Europai pačia didžiausia karine baze žemyne, nors skelbiama vykdančių taikingą politiką.

Kodėl nepriklausomos Lietuvos partijos ir vyriausybės tyli? Na, kad neatsiima Mažosios Lietuvos kairiosios – visiems suprantama. Bet kodėl dešiniųjų nepareišė Europai savo teisių – nesuprantama. Tačiau labiausiai stabina tai, kad sovietinės propagandos nesugadintas V.

Adamkus, jau pirmomis valandomis po išrinkimo prezidentu per teletiltą nuramino Maskvą: "Nėra Kaliningrado srities problemos, yra tik tranzito reikalai..."

Jau keli šimtmečiai Lietuvos teritorijas savinasi kaimynai. Gudijoje mūsų tik "salos" beliko. Lenkai, Suvalkus "priglaudė". Nepripažintos Želigovskio akcijos metu ir dabar lenkai ir Vilniją pretenduoja, mažumai privilegijų reikalauja. O Mažoji Lietuva tapo už "iškonnyti zemliami". Ražu to, Lietuva lyg ir moka savo grobikams duoklę: Baltarusija už elektrą kelis šimtus milijonų skolą ginčija ir ne atiduoda, bet mes jiems energiją tiekiamė vis tiek. Saviškiams išjungiamė ar teisman paduodame, bet ne gudus... Lenkai autonomijos Vilnijai ar bent neįtikėtinų privilegijų savo mažumai Lietuvoje reikalauja. Na, o rusų karinę bazę Mažonoje Lietuvoje mes aprūpiname mėsa už savišką ir 6 kartus pigesnę elektrą. Lyg savų "ubagėlių" neturėtume milijoną ar mūšikų verslininkų nereikėtų paminti pigia elektrą.

Kai tuo tarpu akivaizdai išeitis badyte bado akis: išprašydinti neteisėtą gyventoją iš Mažosios Lietuvos ir pasiūlyti šią teritoriją NATO, kaip kad padarė Islandija. Ir dabar gyvena ne tik ramiai, bet ir krašto apsauga nekainuoja. Taip išloštume ir mes moraline, politine ir ekonomine prasme.

Moraliai: atitaisyti padarytą skriaudą rusišką genocidą išžudytiems prūsams, sembams, natangams ir lietuvininkams iš jų žemių išvarius okupantus ir įkurdinus NATO taikingąsias pajėgas visos Europos labui. Tada ir mūsų broliai galėtų išlėsti ramybėje.

Politiškai laimėtume ne tik Europos bet ir pasaulio valstybių pritarimą bei pagalbą, kurią mums atkuriant demokratiją taip reikia.

Ekonominė nauda būtų ir biudžetinių lėšų, dabar skiriamų krašto apsaugai, paskirstymas prioritetingoms problemoms spręsti: švietimui, sveikatos apsaugai, okupacinių žaidimų gydymui, socialiniam aprūpinimui – invalidų ir pensininkų duonai kasdieninei.

Kažin ar supras šią paprastą tiesą mūsų išrinkta naujoji valdžia? Ar teks ją aiškinti per tarptautines organizacijas, kaip kad buvo su Ignalinos atominė elektrinė?

"Talkos" lietuvių kredito kooperatyvui raštinės darbai, nepilnam laikui (part-time) reikalingas tarnautojas-ja

Būtina mokėti lietuvių ir anglų kalbas. Dėl sąlygų teirautis:

"Talka" lietuvių kredito kooperatyvas, 830 Main St. East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 905 544-7125 "Talkos" valdyba

KAIRYS
BALTIC EXPEDITING

517 Fruitland Rd.,
Stoney Creek, Ontario,
Canada L8E 5A6
Tel: (905) 643-3334

◆ Siuntiniai į Baltijos valstybes ◆
Prieš atvažiuodami ar norėdami daugiau informacijos prašom skambinti

Genei Kairienei (905) 643-3334

PRIMUM SIUNTINIUS:

TREČIADIENIAIS 4-6 v.v., KETVIRTADIENIAIS 10 v.r. 1 v.p.d.

Petras Šturmas (Toronto raj.) (905) 271-8781
Algis Trumpickas (Vasagos raj.) (705) 429-2156
Bernardas Mačys (905) 632-4558

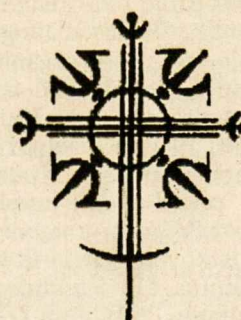
LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Pirmasis rudens renginys Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lismonte, IL, įvyko rugsėjo 24 d. Jis pradėtas centro sodeleje, nes norėta šiais jubiliejiniais 2000 metais pasodinti ažuoliuką kaip stiprybės simbolį. Pirmiausia LB Lemonto apylinkės valdybos pirm. R. Kronas ir Palaimintojo Jurgio Matulio Jurgio tarybos pirm. A. Saulis iškėlė JAV-bių bei Lietuvos vėliavas. Lietuvos himną sugiedojo sol. P. Ragelienė. Ažuoliuką sodino A. Grinius, V. Čepėnas ir A. Tiškuvienė. Ta proga kalbėjo Lietuvos garbės konsulas V. Kleiza, ir PLC tarybos pirm. R. Griškevičius, primindami ažuolų tvirtumą ir ilgą amžių. To jie linkėjo Palaimintojo Jurgio Matulio misijai ir Pasaulio lietuvių centrui. Iškilinė buvo baigta "Lietuva brangi". Po to padėkos Mišias šventovėje aukėjo ir pamokslą pasakė misijos kapelionas kun. A. Paliokas, SJ. Po pamaldų didžiojoje centro salėje vyko tolesnė programa. Kun. J. Kelpša, kuris ilgesnį laiką gyvens Čikagoje, papasakojo apie savo veiklą. Jam tenka dirbti keliose lietuvių parapijose. Visi dalyviai pasivaikino "Baltic" kepyklos padovnotais skanėstais. PLC renginių vadovė – B. Nainienė.

Australija

A. a. Julija Daugvilaitė-Grigaitienė, 89-rių metų amžiaus, mirė rugsėjo 16 d. Melburne. Velionė gimė 1911 m. gegužės 22 d. Kurtuvėnų dvare. Baigė Šiaulių gimnaziją, o liuanistiką Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. Buvo veikli Romuvos vaidilutė korporacijos narė. Baigusi studijas su advokatu Algirdu Grigaičiu sukūrė šeimą. Jauna šeima su dviem dukrelėmis 1944 m. paliko tėvynę ir apsigyveno Austrijoje. Čia išliko didelė šeimos nelaimė – mirė vyresnioji dukterė Birutė. Atsiradus emigracinei sąlygom, Grigaičiai su dukra Dalia išvyko Australijon. Nebuvo lengva naujame krašte įsikurti ir išmoksinti dukrą Dalia. Velionė priklausė Melburno lietuvių katalikų moterų draugijai, kurioje veikliai reikišė. Skaitydavo paskaitas, sugebėdavo įnešti įvairumo popietėse. Visuomet pareiginga, kūrybinga, sumani bei draugiška. Domėjosi gyvenimu ir daug skaitė. Palaidota Springvale kapinėse Melburne šalia anksčiau mirusio savo vyro. Laidos liko dukra su šeima. ("Tėviškės aidai" 2000 m. 40 nr.)

"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Lougheed Funeral Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury

Ontario

Britanija

Lietuvos ambasados Londone ir Šv. Kazimiero parapijos pastangomis rugsėjo 12 d. Šv. Kazimiero šventovėje buvo surengtas Lietuvoje pagarsėjusio dainininko Vytauto Babravičiaus koncertas. Nors buvo savaitės darbo diena, dalyvių prisirinko pilna šventovė. Daugiausia jaunų žmonių, neperseniai atvykusių iš Lietuvos, taipgi dalyvavo ir vyresnės kartos. Dalyvavo ir dalis ambasados tarnautojų su Laima Paleckiene, ambasadoriaus žmona. Solistas koncerte dainavo liaudies dainas, kurios publikos buvo sutiktos su dideliu entuziazmu. ("Britanijos lietuvių balsas" 2000 m. 12 nr.)

Vokietija

Lietuvos ambasados darbuotojai Berlyne rugsėjo 8-10 d. viešėjo Vasario 16-tosios gimnazijoje ir susitiko su Vokietijos lietuvių bendruomenės (VLB) vadovybe. Įvyko pokalbiai šeštadienį vakare prie užkandžių bei vyno ir bendrų pusryčių sekmadienį. Buvo proga ambasados tarnautojams arčiau susipažinti su VLB valdybos nariais ir pastaruosius paprašyti pagalbos besirengiant Lietuvos seimo rinkimams Vokietijoje. Lietuvos ambasadorius V. Geraslavičius su kitais ambasados darbuotojais bei visais pokalbio dalyviais atidžiai iškalė Vasario 16-tosios gimnazijos direktoriaus A. Šmito pasakojimo apie Renhofo pilį, lietuvių gimnaziją ir lietuvių bendruomenės įsteigimą. Svečiai apžiūrėjo gimnazijos bei Lietuvių kultūros instituto biblioteką ir archyvus. Kartu su moksleiviais svečiai dalyvavo ir Lietuvos vėliavos pakėlimo pilies kieme. ("Vokietijos LB valdybos informacijos" 2000 m. 3 nr.)

Gudija

Gervėčiuose, kaip skelbia Draugija užsienio lietuviams remti ir "Gervėčių" klubas, yra rengiami specialieji įgyti kursai grįžantiems tremtiniams į savo gimtąsias tėviškes. Kursuose bus dėstoma įmonės bei verslo organizavimas, verslo vadovybė bei jo administravimas, užsienio kalba. Jei atsirastų norinčių, bus organizuojami siuvėjų, kirpėjų, kompiuterių, sekretorių kursai. Iš tremties grįžusiesiems į tautines žemes lietuviams kursai yra nemokami. ("Lietuvių gados" 2000 m. 7-8 nr.)

Lenkija

Lenkijos lietuvių draugijos (LLD) Gdanskio skyriaus narių susirinkimas įvyko rugsėjo 23 d. Jame dalyvavo draugijos Šlupsko skyriaus atstovai A. Suraučius ir istorikė V. Ilgevičiūtė iš Lietuvos. Šiame susirinkime buvo numatyta paminėti ir M. K. Čiurlionio 125 m. gimimo sukaktį. Apie jo gyvenimą ir kūrybą kalbėjo Rasa Niekłudova. Jos pranešimą papildė A. Suraučius. Pastarasis daug laiko skyrė, norėdamas įtikinti Gdanskio skyriaus narius susijungti su Ramunės Ordo organizacija. Šioje organizacijoje kalbama lenkiškai ir stengiamasi tarp lenkų populiarinti lietuvių kultūrą, mokyti lietuvių kalbos. Tačiau tokiai minčiai susirinkime nebuvo pritarę. Neigiamai pasisakė ir V. Ilgevičiūtė, teigdama, kad netikslinga būtų šias organizacijas būtinai sujungti. Buvo priimtas Rasos Niekłudovos pasiūlymas į LLD skyriaus susirinkimus pakviesti Ramunės Ordo organizacijos atstovus. ("Aušra" 2000 m. 18 nr.)

J. Andr.

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 40 MILIJONŲ DOLERIU

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki.....	2.50%
santaušas.....	2.75%
kasd. pal. taupymo sąsk.	2.00%
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius.....	4.25%
180 dienų indėlius.....	4.25%
1 m. term. indėlius.....	5.25%
2 m. term. indėlius.....	5.45%
3 m. term. indėlius.....	5.60%
4 m. term. indėlius.....	5.75%
5 m. term. indėlius.....	5.80%
RRSP ir RRIF (Variable).....	2.50%
1 m. ind.	5.25%
2 m. ind.	5.55%
3 m. ind.	5.80%
4 m. ind.	5.95%
5 m. ind.	6.05%

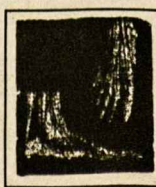
- Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai.
- Narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu
- 3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$100,000.00 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTĖLĖ – INTERAC KORTĖLĖ
TINKLALAPIS: www.talka.net

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.CH.

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- JAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIŠ
- PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILŲS ĮRANKIAI

PRIMIAME LIGONIUS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
X ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
X HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
X HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944

BPL Import/Export

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR LENKIJĄ

\$1.99 už kilogramą + \$20 už pristatymą SKAMBINTI

905 545-8868 –

Asta arba Beatas Brasai

Siuntiniai paimami iš namų nemokamai. Perduodame pinigų. Adresas: 23 Springer Ave., Hamilton, Ont. L8M 2W7

Išėivių grįžimas Lietuvon

Mūsų tauta yra atsidūrusi išnykimo pavojuje; daugiau mirstančių negu gimstančių, daugiau išvykstančių negu atvykstančių. Daug savižudžių, daug žūstančių eismo nelaimėse. Tokios būklės akivaizdoje kyla reikalas skatinti išėivių grįžimą Tėvynėn

KUN. ROBERTAS PUKENIS,
Roma

Išėiviai, svarstydami grįžimo Tėvynėn klausimą, susiduria su daugybe abejonių. Visų pirma iškyla saugumo klausimas. Esą Rusijos tankai vėl atžlegės, nutraukdami besikuriančios tautos gyvenimą, vėl pradės persekioti, vėl reikės bėgti ir vėl pradėti iš naujo.

Daugiau optimizmo! Politinė situacija Rusijoje visada bus komplikuota, ji turės bėdų tai su musulmonais, tai su kytu kraštu ir visuomet prašys pinigų iš Vakarų pasaulio. Ji nėra ekonomišškai stipri, kad visada kariautų, o Lietuva, žengianti į NATO ir į Europos sąjungą, kurianti modernią kariuomenę, Rusijai bus sprangus kašnelis ir nenorės Europos centre atidaryti naują karo židinį. Linija, kurią brėžia sumaniausi Lietuvos politikai, apsaugos nuo karinės invazijos.

Tiesa, abejingumo lašelįs privalo kulti, kad neužmigtume. Ar Vilniaus universiteto rektorius nihilistiniiais svaiojimai, "bosai" per parašų rinkėjus to nesiekia? Gaila, kad Lietuvoje atsiranda nemažai satazizmo ir debilizmo, kada politiniai oponentai net už labdarą išdrįsta kritikuoti prof. V. Landsbergį. Kodėl seimo elddepistai neatsiliepė į taupymo politiką? Šiandien vieni aukoja savo uždarbį, kiti renka parašus, kad nuginklųotų Lietuvos besikuriančią kariuomenę. Tikslingiau rinkti parašus, kad Gudija atiduotų skolas, kad vyriausybė veikų ryžtingiau, kovojant su korupcija, kad sugrąžintų pavogtus milijonus litų "bankų krizės metu". Tai ženklas, kad Lietuvos saugumo, valstybės kontrolės ir prokuratūros vyrai dirba prastai.

Lietuva yra paradoksų šalis: čia net aiškūs KGB koloborantai gali gauti iš prezidento rankų medali, paniekinant švenčiausius tautinius jausmus. Šiuo

metu mes esame pačioje giliausioje politinio tvaiko duobėje, bet ne ilgam! Politinė situacija pamažu išsirtulios, pradės geriau veikti valstybinės institucijos, sustiprės žmonių politinis sąmoningumas ir jie atsirinks, kas yra kas.

Abejojate, ar būsite saugūs savo namuose? Tačiau kur nėra chuliganizmo? Brukljne, Apreiškimo parapijoje, pirmasias šv. Mišias teko aukoti už 21 metų mergaitę, žvėriškai nužudytą; išimti inkstai, išluptos akys. Manoma, kad tai rusų mafijos darbas. Deja, per trejus metus policija nesurado nusi-kaltėlių.

Tam tikra prasme visur gyvenimas yra rizika. Ir anapus vandenyno gyventi nėra saugu: teroristai dažnai sprogdina bombas, vyksta žemės drebėjimai, žūdynės ir ekonominės krizės. Nėra pavojingiau gyventi šiandieninėje nepriklausomoje Lietuvoje negu Detroite ar Niujorke.

Lietuvos spec. tarnybos pasirūpins užtikrinti Jūsų saugumą, kad neįvyktų apiplėšimų ir bet kokių nemalonių situacijų. Juk kiekviena valdžia privalo garantuoti piliečiams saugumą.

Kiti tautiečiai aimanuoja dėl darbo, dėl įvairių išikūrimo sunkumų. Nemanykite, kad Lietuvoje jūs "vaikai neturės darbo su savo išsimokslinimu". Prof. Algimantas Marcinkevičius buvo vienas iš pirmųjų pasaulyje kardiochirurgų, pradėjusių širdies persodinimo operacijas. O kiek yra mūsų matematikų, fizikų, fiologų, pasaulinio masto mokslininkų? Čia daug gabaus jaunimo. Reikėtų ir jūsų gabumus nukreipti Tėvynės labui.

Lietuvos vyriausybės kreipimasis į atitinkamas institucijas palengvins išikūrimą. Su jumis drauge ateitų ir kapitalas. Gali-ma pramatyti, apgalvoti, kur geriau ir sėkmingiau pradėti naujakurstę. Geriausia planuoti kvartalus, kuriuose gyventų lyg salomis sugrįžę, pvz. viena grupė iš Čikagos, kita – iš Kalifor-

Istorinė nuotrauka. Baigę mokytojų kursus Ukmergėje, prie Basanavičiaus pradžios mokyklos pagrindinio įėjimo. Kursų vedėjas buvo Antanas Vokietaitis. 1940 metai. Atsiuntė K. Gogelis

nijos, trečia gatvė – iš Argentinos. Turint ilgų metų ryšį lengviau drauge suleisti šaknis naujoje vietoj su to paties likimo draugais. Apsigyvenus grupėmis būtų žymiai sklandžiau spręsti įvairias problemas, pvz. globoti mokyklinio amžiaus vaikus, nes jie turės vargo išsivinti lietuvių kalbą. Jie sudarytų atskirą klasę ir turėtų savo vadovę, kuri pasirūpintų "naujoku" priėjimu mokyklos suole ir santarve tarp mokinių.

Gal jums yra bangu dėl su-svetimėjusios tautos, kad galite neprisitaikyti? Lauks priekaištai ir prašinėjimai. Lietuva yra ne ta, kurią su skausmu palikote. Taip, ji komunizmo yra stipriai sužalota. Tačiau dar yra trečdalis sąmoningų žmonių, kurie pajęgs atnaujinti tautą. O šeimoj ar nebūna dūmų? Pasitaiko iš abiejų pusių nesusipratimų. Ir jūs kartais esate per daug jautrūs, ne visada norite priimti kritišką politinę nuomonę. Antuanas de Sant Egziuperi rašė: "aš niekada neišsižadėsiu saviškių, nors ir kažką jie padarytų, tą gėdą geriau paslėpsiu savo širdyje".

Tebūnie Tėvynė lyg viena didelė šeima. Jūs gi esate kraujas iš mūsų kraujo ir geriausia tautos dalis. Meilė Lietuvai viską nugalai. Po karo lietuvių sugrįždavo būti partizanais ir kovoti su priešais. Jie nieko nežūrėjo, juos sovietai sutikdavo ginklo kalba, bet jų akyse stovėjo Lietuva, okupuota, padalyta, tremiama į Sibirą. Dabar gi tokių pastangų jai atnaujinti, ne-

bereikės. Tėviškės žiburiuose (1999, nr. 42) Č.S. primena, kad "tauta būtų nuostolinga, jei nemalonus išėivių patirtys tėvynėje gundytų juos į visa numoti ranka ir save nukreiptų kitataučių naudai". Sugrįžę pasidalytu-mėte savo gyvenimo patirtimi, užsimegztų dar glaudesni ryšiai ir su likusiais anapus, nes visais laikais žmonės emigruoja, ieško laimės kitur.

Lietuvos Užsienio reikalų ministerija galėtų prabilti per ambasadas atsišaukimais ir individualiu darbu. Šia problema stokojame filmų, agitacinės propagandos, kad užsienio lietuviai galėtų patikrinti visus "už ir prieš". Jeigu Niujorke tavo namas kainuoja \$170,000, tai Lietuvos N. didmiestyje, kuriame planuotum gyventi, bus dvigubai ar trigubai pigiau, taigi tau lieka didžiulės finansinės atsargos.

Jūsų žemė, parduota Brazilijoje ar Argentinoje, kainuoja tiek, o Lietuvoje tik tiek. O gal jūs dar turite nuosavybės teises? Tiesa, nereikia užsigauti dėl pasitaikančių nesklandumų ar dėl pilietybės įstatymo ar dėl turto sugrąžinimo. Juk čia Tėvynė nėra kalta ir tik iš dalies... jos parlamentas galėjo truputį kitaip spręsti. Tačiau iš karto neįmanoma sudėti visus taškus į vietą. Visuomenė yra pilna prieštaravimų ir sudėtingiausių situacijų, ekonominių sunkumų; pvz. ant jūsų tėvų žemės stovi namai, niekuo jums nenusikaltusio tautiečio, kuriam tenai paskyrė žemės gabalą. O dabar jam reikia

išsikraustyti. Kas ir kur pastatys namą, o jeigu dar vaikai maži, jeigu biudžete nėra lėšų? Sunku surasti pinigų politiniams kaliniams ir tremtiniams, norintiems sugrįžti iš Sibiro. 1999 m. jų šeimoms buvo įrengti tik 46 butai. Žodžiu, kiekvienu atveju reikia spręsti individualiai ir krikščioniškoje meilėje. Juk kalta yra komunistinė okupacija, o ne tas vargšas tautietis, kuris atsidūrė ant jūsų žemės ploto.

O gal dar reikia PLB valdybos papildomų derybų su Lietuvos valdžia? Plačiai išvystyta ir išsami vyriausybės programa padrasintų abejojančius lietuvis, išskaidydama jų nerimą, "kaip mes gyvenime sugrįžę?"

Prezidento V. Adamkaus kreipimasis: "Yankees, Come Home, Americans are returning to Lithuania to do business – and run the country" (Time, 1999 vasario) jau yra garantija. Prezidentas užtikrina ir primena, kad esate laukiami. Dabartinė Lietuvos vyriausybė daro viską, kad užsieniečiai investuotų kapitalą ir sustiprėtų šalies ūkis. Nors ir sunkiai, bet pamažu giedrėja tėviškės dangus ir gyvenimas tampa mielesnis. Ir mes pakilsime, išvargsime, išbrisisime. O kad visi, atsakomybėje už tautą lyg už savo namą, sujungtume rankas bendram tikslui! Tebegirdžiu Dainavoj dainuotą dainą:

Kur svajonės mūsų žydi
Mūsų soduose žaliuos,
Grįšim, grįšim nepaklydę
Svetimų kraštų keliuos.

Tėviškės žiburiai • 2000.XI.21 • Nr.47 (2646) • psl. 5

Laisvės kovų karžygiai

(Atkelta 3-čio psl.)

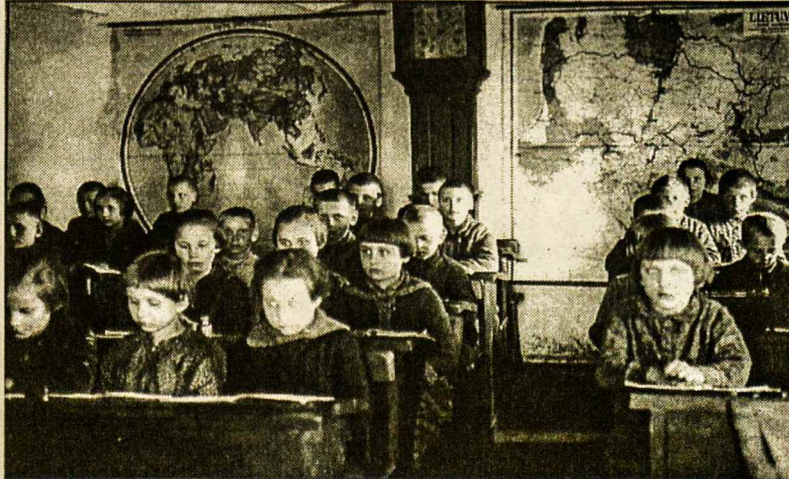
Juozas Vitkus-Kazimieraitis, g. 1901 m. Mažeikių apskr., Skuodo-Ketūnų km., ūkininko knygnešio šeimoje. Mokėsi Mažeikių prekybos mokykloje, Telšių gimnazijoje. 1920 m. įstojo į Kauno karo mokyklą, dalyvavo kovose su lenkais ir bermontininkais. 1926 m. baigė Aukštųjų karo technikos kursų statybos skyrių, 1934 m. – Briuselio karo akademiją. 1938 m. jam suteiktas pulk. leit. laipsnis. Karo mokykloje dėstė karinę inžineriją. Apdovanotas Nepriklausomybės kovų medaliu, Gedimino ordinu, Šaulių žvaigžde. Buvo Karo mokyklos rektoriumi.

Vokiečių okupacijos metais dirbo pogrindyje, dalyvavo VLIKo veikloje. 1945 m. gegužės mėn. pradėjo partizanauti. Birželio pradžioje pradėjo vadovauti dzūkų grupės partizanams, nuo 1946 m. pavasario – Pietų Lietuvos partizanams. Jo iniciatyva pradėtas leisti "Laisvės varpas". Išleido įsakymą dėl partizanų kovų istorijos rašymo.

1946 m. liepos 2 d. Žalia-miškyje, netoli Liškiavos, netikėtai užpultas NKVD kariuomenės, buvo sunkiai sužeistas ir, vežamas į Leipalingį, mirė. Leipalingio turgaus aikštėje jo kūnas buvo numestas atpažinimui. Apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi I-ojo laipsnio (su

kardais). Stalinistai žmoną su 5 mažamečiais vaikais 1948 m. gegužės 22 d. ištremė į Irkutsko sritį. J. Vitkaus palaidojimo vieta nežinoma.

Vaclovas Voveris-Žaibas, g. 1922 m. Trakų apskr., Onuškio vlsč., Bakaloriškių km., daugia-vaikėje ūkininkų šeimoje. Vokiečių okupacijos metais saugojo gimtąjį kaimą nuo sovietinių diversantų. 1944 m. vasarą pradėjo partizanauti. Jo vadovaujami partizanai veikė Alytaus ir Trakų apskr., Onuškio, Alovės ir Daugų apylinkėse. 1948 m. rugsėjį paskirtas Kazimieraičio rinktinės vadu, netrukus – Dainavos apygardos vado pavaduotoju. Vadovavo 28 kautynėms, per kurias nukauta apie 300 okupantų ir strībų. Jam suteiktas partizanų leitenanto laipsnis. 1949 m. kovo 7 d. MGB agentai K. Kubilinskas ir A. Skinkys, nužudę Benediktą Labenską-Ramūną, okupantams nurodė štabo bunkerį Kalessnikų miške, kuriame po aršių kautynių žuvo V. Voveris, Viktoras Kazlauskas-Vanagas, Jonas Kazlauskas-Sermukšnis ir Petras Šilauškas-Labutis. V. Voverio lafonas buvo pamestas Alytaus MVD kieme. Palaidojimo vieta nežinoma. V. Voveris apdov-notas visų laipsnių Laisvės kovos kryžiais (su kardais ir be jų).

Pradžios mokykla. Kopūstėlių kaimas, Žemaitkiemio valsčius, Ukmergės apskritis. 1930 metai. Atsiuntė K. Gogelis

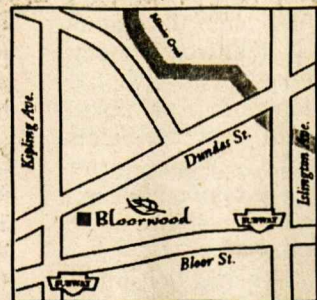
Išskirtinė proga įsikurti Etobicoke rajone

"Bloorwood Manor" bus elegantiški butai (condominium) ir gyvenami namai (townhomes) prie pat naujosios Prisikėlimo parapijos. Čia pat susisiekimas, parduotuvės, restoranai, paslaugos. Pastatai skoningai išbaigti, su jaukais kiemeliais pasisėdėjimui ir dailiai apsodintais takais pasivaikščiøjimui. Kainos dabar žemesnės, negu bus statybai prasidėjus. Namai nuo \$239,900 Butai nuo \$129,900

KVIEČIAME APSILANKYTI š.m. gruodžio 1, penktadienį, nuo 4 v.p.p. iki 8 v.v.

Paskutinė nepakartojama proga pirkti žema kaina, prieš prasidedant statybai!

Dėl atvykimo susitarkite su
LINA KULIAVIENE

ROYAL LEPAGE

Darbo: 416 762-8255

Namų: 416 766-2996

Elektroninis paštas:
Kuliasvas@compuserve.com

Bijo naujos mūro sienos

Vokietijoje leidžiamas žurnalas "Focus" savo 2000 m. spalio 23 d. laidoje išspausdino gana platų straipsnį apie intensyvių žmonių judėjimą Lietuvos ir Karaliaučiaus srities pasienyje. Straipsnis pailiustruotas gausiomis spalvotomis nuotraukomis ir pokalbiais su rusų pareigūnais, atskleidžia dabartinę būklę ir iškelia susirūpinimą dėl ateities. Rašoma, kad dar taip neseniai, prieš porą metų, nebuvo beveik jokio judėjimo ant Luizos tilto, jungiančio Tilžę su Lietuva. Pasirodė davo keletas smulkių prekybininkų, taksistų ar tėviškės pasiilgusių žmonių. "Šiandien" – aiškina Valentinai – "dieną naktį važiuoja automobiliai". Kaip toliau rašoma, Rusiją ir Lietuvą skiria Nemunas, per kurį nutiestas prūsų patirties Luizos tiltas. Juo pėsti rusai ir lietuviai su plastikiniais krepšeliais nuolatos juda ten ir atgal. Rusų pusėje matomos eilės automobilių prie benzino stočių. Dažnai juda pilnai pakrauti autobusai Lietuvos link. "Kommertscheskije", – juokiasi pasienio policininkas Walerij Ukolow. O ten nieko daugiau kaip vodka ir cigaretės, pusę kainos pigesnės negu anojie tilto

pusėje.

Karaliaučiaus srityje 1999 m. priskaičiuota 8,5 milijono sienos perėjimų. Kasmet jų daugėja apie 30%. Užtat nenuostabu, rašoma straipsnyje, kad prisibijoma Europos sąjungos plėtros į Rytus. Lenkija ir Lietuva galėtų be jokių problemų keistis gėrybėmis, ir tiems, kurių dabartinis pragyvenimas yra "juodoji rinka", būtų blogai. O Karaliaučiaus srities vicegubernatorius Romanowskij yra pareiškęs, kad Lietuvai įsijungus į Europos sąjungą, Karaliaučius aptemtų, nes elektros gavimas iš Lietuvos taptų sudėtingas arba ir neįmanomas. Dabar 90% elektros gaunama iš Lietuvos. Įvyktų ir kiti ūkiniai sutrikimai, nuostolingi šiam kraštui. O Baltijos jūros rusų karo laivyno vadčas W. Jegorow pokalbyje su "Focus" žurnalo korespondentu pareiškė, kad Lietuvai ir Lenkijai tapus Europos sąjungos naramis, Rusija ir Europos s-ga turėtų surasti patenkinamą išiečių pasikeitus situacijai, kitaip Karaliaučiaus būklė bus sunkiai pakeliamą, nes bus panaši į blokadą. Snk.

(Parinko ir "TŽ" atsiuntė Le.Kro.)

Kasdieninis judėjimas Tilžėje ant Luizos tilto, kuris jungia Lietuvą su rusų administruojamais Rytprūsiais

PREZIDENTAS ANTANAS SMETONA

Paskutinės nepriklausomybės dienos

(Tęsinys iš 46 nr.)

Kelionės ruoša

In kur? Kai dar anksti rytą buvo linkstama priešintis Maskvai, Prezidento kelionės linkmė buvo nurodyta į Smalininkus. In ten buvo sakęs ir savo žmonai skubintis iš Užugurio kiemo. Dabar, virtus kitaip, pirm. Merkys ir aps. min. Musteikis tarė sukti į Marijampolę. Mat ten mūsų kariuomenės įgula, 9 pulkas, ten geriau sustoti ir nakvoti, iš ten stebėti, kas bus toliau. Ir iš viso, maštė pirm. Merkys, nesą ko skubintis Prezidentui. Kol bolševikai čia susidairysia, tai dar nemaža laiko išeisia. Ar negeriau būtų kelionę į vakarą atidėti?

Man toks noras delsti nepatiko, dėl to raginau veikiau parūpinti pasus kam reikia ir svetimam valui. Trumpu laiku buvo sunku visa kas reikia atlikti. Pirmininko buvo įsakytą p. Žilinskiui susirūpinti pasais. Pasirodė ne taip lengvas reikalas: vieniemis trūksta fotografijų, kitiems reikia įveikti visokių formalumų. Taigi, nei šoferis, nei saugumo žmonės, nei karininkai, lydėjusieji Prezidentą (plk. Zukaitis, mjr. Kasiūnas, lt. Mikalūnas) nespėjo gauti pasų, vyko be jų. Jų niekas ir neruošė.

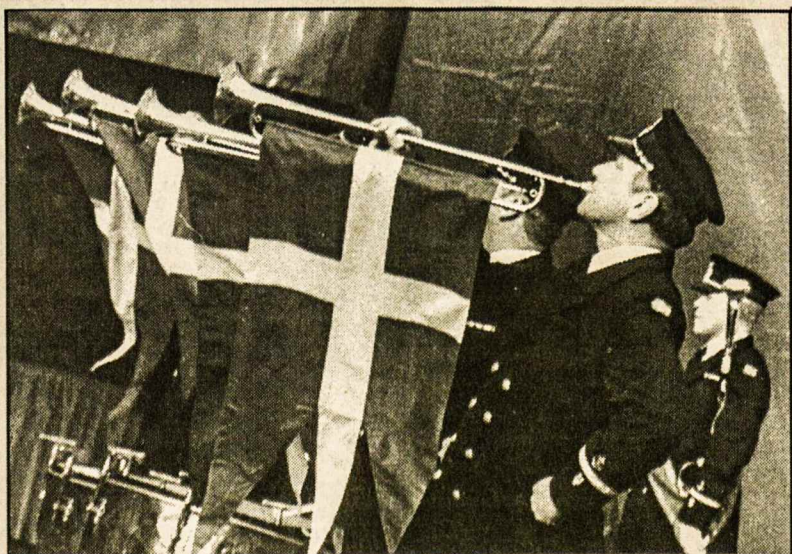
Vokiečių Pasiuntinybė nesutiko vizuoti Prezidentui diplomatinio paso (laissez-passer). Jam, kaip ir kitiems, vizavoti tik paprastą pasą. Svetimos valiutos gavimas irgi nesiklandžiai ejo. Kai tekdamo seniau kalbėti apie Prezidento išvykimą pavojais metu užsienin, tai pirm. Merkys sutikdavo, kad jam reikia gauti didesnį sumą. Juk reikis užsienyje rūpintis pabėgusiais valdininkais ir aukštais pareigūnais, kurių be abejo, mus pabėgusių iš savo krašto, teks ir šiaip kas Prezidentui veikti, spiesti reikalingi žmonės politikos darbiui. Visam tam reikia kiek daugiau lėšų. Jau gero-kai popiet, o valiutos kaip nér taip nér. Pirmininkas tikina, jog tuojau būsianti. Prezidentūroje

suirutė, skubotai renka, krauna daiktus kelionei, žmonės sielvarto varginami bėgioja šen ir ten.

Min. pirm. Merkys visai nusimines ir sukniuzęs vaikščioja po kambarį ir kažin ką galvoja. Pakalba kiek ir su kuo telefonu, pasisuka kiek ir kalbina mane, kad nebevažiuočiau iš Lietuvos. Be manęs būsią čia labai sunku. Maldaujančių balsu man sako: Nevažiuok, palikus bus geriau. Labai nustebau tokia jo staigia atmaina, atpasakojau savo argumentaciją už mano išvykimą. Su ja juk jis pats ir visa Taryba sutiko. Aš buvau, priminiau jam, už tai, kad priešintis Maskvai, o pats su kitais, kad nesipriešinti. Tai kaip man būtų paties rolė vaidinti, kurios nemokėčiau? Kaip galėčiau daryti kas prieš mano išitikinimą? Taip kalbėdamas, priminiau gen. Skučo bylą. Sakau pirm. Merkiui: Gen. išdavimas bolševikams kris sunkia našta ant mūsų sąžinės. Tada pirmininkas: Aš jį su Povylaičiu išsiunčiau automobiliu į Žygaičius. Juodu lydi du pareigūnus. Pasienis arti... Lengva bus pabėgti.

Pirm. man pasakė, kai su kažinkuo buvo pasikalbėjęs, jog šiandien apie 1/2 4 (16 val.) lėktuvu atsikrendas iš Maskvos Kauną Dekanozovas, Molotovo padėjėjas ir pavaduotojas. Toji žinia įvarė man baimės ir nerimo. O ko jam čia reikia?.. Vadinasi, bolševikai vykds savo sumanymus Lietuvoje greitai spartu. O kaip bus, jei nelauktas svečias užtikis mane dar Kaune ir, išlipęs iš lėktuvo, išmanys mane aplankyti. Tos savo baimės nepasitėpiau ir pirmininkui. Juk aš tapčiau to svečio belaisviu? Tai nieko, – atsakė pirmininkas. – Ko jis čia eis! Dar yra laiko. Prašau neskubinti ir palaukti vakaro Kaune.

Neįtikino mane pirmininkas. Šit pagaliau ateina Lietuvos Banko valdytojas p. Paknys, vidutinio dydumo lagaminu nešinas, išbašęs, pageltes. Lagami-

LIETUVOS-ŠVEDIJOS DRAUGYSTĖS IŠKILMĖ KLAIPĖDOJE. Trimitininkai skelbia Švedijos konsulato atidarymą. Gausūs iškilmės dalyviai

Nuotr. A. Juškevičiaus

Švedijos-Lietuvos draugystė

ANTANAS JUŠKEVIČIUS

Klaipėdoje įvyko Švedijos dienos kuriose dalyvavo kaimyninės šalies politikai, verslininkai, įvairios bendrovės ir jauni. Mieste buvo daug renginių, kuriuos organizavo svečiai. Įdomus buvo karališkojo karo laivyno laivo "Carlskrona" lankymas – ten vyko virėjų varžybos. Teatruose buvo surengtos paskaitos apie verslą, apie jo organizavimą, informacinių technologijų, baldų ir kt. parodos. Bene daugiausiai lankytojų sutraukė Atgimimo aikštė, kur kadaise stovėjo "tautų vadas ir mokytojas" Leninai, specialiose palapinėse vyko tradicinių švedų valgių ragavimas.

Vienas iš pačių reikšmingiausių renginių Švedijos dienų programoje buvo Švedijos kara-

lystės garbės konsulato atidarymas. Tai pirmoji tokio pobūdžio užsienio valstybės įstaiga pokario metu uostamiestyje. Atidarymo iškilmė vyko Šaulių gatvėje. Dalyvavo daug svečių: Švedijos ambasadorius Lietuvoje J. Palmstierna, prekybos ministras L. Pagrotskis, mūsų šalies susisiekimo ministras R. Didžiokas, miesto meras E. Gentvilas ir kiti. Iškilmėje buvo kalbėta apie sėkmingai plėtojamus įvairiapusių santykius, prekybą, įvairius firmų ir medicinos įstaigų bendravimą. Buvo taip pat minima Klaipėdos uosto ir gero susisiekimo svarba. Po to garbės konsulas L. Annermalmas visus pakvietė apžiūrėti konsulato patalpas. Jis pažadėjo plėtoti Lietuvos ir Švedijos santykius, teikti konsulinę paslaugą.

jį, p.p. Adomavičius ir Čioderis, pasiklausę aplinkui, ką žmonės kalba, įspėjo nieko nelaukiant važiuoti per sieną. Kaip matysime, jų atsargumo būta netušio. Kybartiškiai mus drąsino, jog nesą ko skubėti, draudė pernaktuoti ir vakarienės pavalgyti gimnazijos rūmuose. O jau buvo tarp 8-9 val./20-21 val. Buvome labai nuvargę ir susigudrėme. Agi ir sunkiasvorio vežimo trūkso su mūsų daiktais (jis atsirado tik apie 10 val./22 val., lydimas lt. Mikalūno), nebuvo dar atvažiuavusi mano žmona iš Užugurio kiemo. Jos kelionė man labai rūpėjo. Juk galėjo kas ją kur sutrukditi. Ir ji atsirado irgi apie 10/22 val. Važiavusi per Kėdainius (ne per Ukmergę), kur galėjo atsirūgti raud. armijos dalinys, ne per Jonavą, kur šalia buvo raud. armijos įgula sukusi į Nemuną, pro Vilkių ir ties Jurbarku keltu persikėlus per Nemuną ir Šakių apskr. viršininko lydimu, mus prisivijusi. Buvome visi jau krūvoje. Į tą laiką pataikė ir Musteikiai, gen. ir plk., ir teisn. min. Tamošaitis, – visi trys su šeimos, visi trys ruošėsi anapus sienos eiti. Valgėme vakarienę gimnazijos rūmuose ir svarstėme klausimą, nakvoti Kybartuose ar Eitkūnuose.

Nuo Kauno iki Kybartų

Sustoti ar nesustoti Marijampolėje? Susimąstėm važiuodami. Jei Dekanozovas atskrenda Kauną, tai "nesprosta", kaip rusai pasakytų. Sulaužę sudartį, mus apgavę, Maskvos valdovai čiupo savo nužūrėtą auką greičiau, nei kas mūsųji, tingiai nusiteikusių, mane ir save ramino. Kartą pasiryžę, jie staiga ardydys visą Lietuvos tvarką. Pirmučiausia gal užims radiją, telefonus, telegrafus ir geležinkelius, kad spartėjan galėtų paraližuoti mūsų valstybės aparatą. Vadinasi, ne tik kelių dienų, be tik vienos dienos, bet nė kelių valandų nereikia likti Marijampolėje. Jei važiuoti, tai jau važiuoti ligi pat pasienio ir ten, jei bus galima, stebėti Lietuvos įvykius.

Nestojome Marijampolėje, nė Vilkiškiųje, o drožėme ligi Virbalio, o iš ten, pabuvę, arba tos pagėrė stotyje, atsidūrėme Kybartuose. Valdininkai ir šiaip gyventojai buvo ramūs, tik tiek nustebę, jog Prezidentas čia atsirado. Stotyje mus priėjo burmistras, gimnazijos direktorius ir dar kurie vietos inteligentai. Jiems trumpai nupasakojome, kas atsitiko Kaune, kam ir kur važiuojame. Mums buvo pranešta, jog ar prieš valandą p. Turauskas niekur nesustodamas perėjęs sieną ir jau esąs Eitkūnuose. Ir saugai, mus lydėjusie-

Vis dar Kybartuose

Bevalgant vakarienę pirm. Merkys du kartus kalbino mane telefonu iš Kauno. Dusliu, leisk, gyvyje žmogaus balsu prašė melde mane grįžti. Pasidare labai neramu, nusiminę žmonės reikalauja, kad grįžčiau. Abu kartus argumentuodamas atsakiau, kodėl man nederą grįžti. Vėl jam

"Ievytėlė augo tamsiojo girelėj"

"Žalioji rūtelė" – lyrinis lietuvių tautos šeimos epas

ALDONA GRICIENĖ, Kaunas

Neturime karžygių epo. Gal jo nebuvo, gal neišliko. Done-laičio "Metai" yra baudžiauninkų epas. Turėjome laukti du šimtus metų, kad šis kilnus žodis vėl suskambėtų.

Vytauto Naraškevičiaus knyga "Žalioji rūtelė" – lietuvių tautos lyrinis šeimos epas. Knyga ne parašyta, o sudaryta iš 30 tautosakos rinkinių. Perskaityta 52 knygos lietuvių, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Dirbta 35 metus. Šiandien šis neįkainojamas turtas jau guli ant stalo, bet dar mažai kieno supastas ir įvertintas.

"Dainoje lietuvių tauta stovi Dievo ir pasaulio akivaizdoje... Šeima – pasaulio kultūros pradžia ir pagrindas" (V. Naraškevičius). "Žaliojoje rūtelėje" laikomasi šeimos gyvenimo ciklo; merguželė pas motulę, bernuželis pas tėvelį. "Sueigėlė – nedidelė ir mūsų seselių rėdytojė".

Šaltinėlyje sesulės burną prausia, bernuželis žirgus girdo. Kai ateina subatėlė, mūsų broliukai traukia į šiaudinę karčiamele. Ak, šelmiai, ir jie dūkimu neišvengė! Išaušta pirmadienio rytas, bernužis ieško tėvelio, kad tasai užduotų darbėlio. "Duok, tėveli, ir aš pagana, rylio, suvarau, tūto, be tūto".

Unikalios mūsų sutartinės knygoje į tekstą įjungiamos pagal temą. Autorius "Žaliojoje rūtelėje" necituoja jų ištisai, bet sumaniai prislėgia prie kitų dainų. Posmai susilydo į vientisą lydinį. Kiekviena šeimos gyvenimo atkarpa turi pavadinimą. "Merguželė lėlėjelė", "Jaunimėlis šoka", "Piršliai atvažiuoja" ir t.t.

Vedybos senolių gyvenime buvo labai reikšmingas įvykis, parsiėdė mergelę visam gyvenimui. Jei būtų galima istorijos ratą pasukti atgal bent vienu šimtmečiu, nebūtume net girdę jė žodžio "Aids".

Atjok, beryni, rudenėli,
Kai bus rugeliai želmenyse...

Tėvulis, rymodamas ant aukso skrynėlės, dukrelę pažadėjo tam, kurs ją pamilo "už

darbėliu spartumėli, už kojelių ciklumėli".

Pagrindinis lietuvių vertės matas – darbštumas. "Kelk, Jurgut, darbas krut, dalgi plak, dirvon kak", Aria bernelis pūdy-mėli, neša mergelę pusrytėli. Matydama besidarbuojančius, vakare suokia lakštingalėlė žaliai vyšnių sodely.

Kiek reikėjo perversti rinkinių, kad nuo vienos dainos natūraliai būtų pereinama prie kitos: panaši tematika, panašūs gretinimas. Dainų dialoginė forma išlaikyta:

– Kas sustabdė lauke vėją?
– Būtė stabdė lauke vėją.

– Ko ieškojo?

– Savo mielo būtinėlio.

– Ar surado?

– Rasti rado, led surado: visas tranų sugėluotas...

Tai karo daina, kuri paremta paralelizmu, tokiu būdingu daugeliui lietuviškų dainų. Odė-jė žirgui dainos pradžia nenusako tolimesnio turinio: "Ant kalmelio jovaras žydėjo, / pakalnėj dūžgiančios bitelės, / ant rankelių skambantys kankleliai". Tik vėliau sužinome, kad daina skirta žirgeliui ir plieno noragėliui. Taigi dainų pagrindas – lygiagretė.

Daugelis lietuviškų dainų šakotinės. "Žaliojoje rūtelėje" tai palikta. Skaitančiam gali atrodyti, kad V. Naraškevičius savais žodžiais sujungė skirtingas dainas (autorius yra išleides keletas poezijos knygas). Tai netie-

sa: poetas neįdėjo nė vieno savo žodžio, tik sujungė šeimos gyvenimo grandis į vieną grandinę.

Džiugina dainų kalbos grynumas: tik kur ne kur rasime barbarizmą. Tai V. Naraškevičiaus didžiulės atrankos rezultatas. Už tat apšėiai rasime meni-nių grožybų. Ypač jų gausu vestuvių dainose: "Bėga žirgas pikščiodamas, pasagėlėm žibčiodamas" – vaizdingi pusdalyviai. Gausios metaforos: rūtų šienas žaliuoja, iš kalnų perlai rieda, medučių upė teka ten, kur bernelis suks savo žirgą.

Smagu šieną pjauti, gera žemę arti. Bet ateina piktas priešas ir nori tėvynę pavergti. Pradėdamos skryji "Karo likimas", V. Naraškevičius panaudojo seniausiąją karo dainą:

– Ko tujei, kunigėli, ilgai pamieglėi, – sudaičio?
Miega bemigantem, iškaršo karelius, išpylė pilelę.
(Kunigėli – suprask "kunigaikšti").

Mūsų senoliai šitaip meniškai mokėjo apraудoti kritusius karius. Todėl mūsų nedžiugina kai kurių lietuvių nusigrežimas nuo gimtosios kalbos. Kasdien iš Prahos girdime sodrų Sauliaus Tomo Kondroto balsą. Bet neužmiršome jo žodžių, jog esame piemenių ir artoji tauta, todėl intelektualas negali lietuviškai kurti. Taip, mes esame praciokų tauta. Tačiau ta tauta mokėjo dainon sudėti palyginimus: "Žiba žeri bernuželis kaip danielius (Nukelta į 7-tą psl.)

Vytautas Naraškevičius, leidinio "Žalia rūta" autorius, Maironio literatūros muziejuje Kaune

Nuotr. F. Kerpauskio

priminiau Min. Tarybos nuomonę, tikrinau, jog mano buvimas Lietuvoje tik pažėistų jos garbę ir nieko gero jai neduotų. Nė aš, nė kas kitas dabar jau nebesustabdyd Maskvos pasukto rato.

Pirm. Merkio, rodos, neįtikinau. Jis vis tą patį kartojė be logikos ryšio. Paklaustas, iš kur kalba, atsakė: Iš savo buto. Man darė įspūdžio, kad jis pas save ne vienas, kad šalia jo būta kokio ragintojo. Gal klystu... Tarp 22 ½ ir 23 val. kažkas pasikvietė į telefoną gen. Musteikį. Pasirodė, Žilinskas (Min. Tarybos reik. vedėjas) iš Kauno. Kalbėjęs irgi pakrikusiu balsu, prašydamas, kad Prezidentas grįžtų. Baigęs pasikalbėjimą, generolas pasakė, jog nė minutės nereikia gaisiti, tuojau pervažiuoti sieną. Mat kažkokia delegacija vykstanti Kybartuosin parsivežti Prezidento.

Per sieną

Automobiliais slinkome visi į tiltą per Širvintos upelį. Aš važiauvau su gen. Musteikiu pirmutiniai ap. ministerijos mašina. Kiti sekė užpakalyje. Nors jau truputį po 23 val., žmonių tačiau nevažiuo būriavo pasienyje. Daugumo būta šaulių. Privaziavome tiltą, – uždaryta, neleidžia. Generolas išlipo iš mašinos ir, priėjęs prie sargybos, pasakė: Pralieskite prezidentą. O ši, atkūsi šautuvus, surikudo: Stok! Sėdėdamas automobilyje matau švaistantis ginklais sargybą ir nesuprantu, kas darosi. Tik paskum tuojau susivokiau, jog gen. Musteikio jau prasi-vertė anon pusėn. Aš tebesėdžiu savo vietoje ir stebiuosi, kad dvi žmogystės mirzgėdamos laiko į mano pusę atkūsi šautuvus. Išlipau, – abu šautuvai ir mane pasisuko. Keno tos žmogystos? Vokiečių ar lietuvių? Būta lietuvių! Šautuvai į savo Prezidentą?! Labai klaiku pasidarė...

Ieškau savųjų, dairaus, ir negaliu surasti. Žmonės būriuodamies kalba, kažką aiškina. Šit ir Adomavičius su Čioderiu. Juodu patyrusiu va ką: Vakar į šiandien buvę įsakytą iš augščiau baro viršininkui Žemaičiui leisti laisvai per sieną visus, ku-

rie tik norės, anon pusėn. O dabar, tik ar prieš pusvalandį, įsakytą priešingai: nieko nebeleisti. Atsiminiau Ministrų Tarybos nuomonę, jog reikia leisti iš savo krašto visus, kurie tik jaučia sau pavojaus iš bolševikų. Dabar, matyt, ūmai keno kitaip pasakta. Dėl prezidento uždaryta siena ir kitiems! Vadinasi, Kaune valdžios aukštumoms nebesama atsparos bolševizmo galiai. Min. pirmininkas ir jo bendradarbiai, matyti, visai sugėlė ir save pametė. O kokie jie buvo optimistai, svarstant klausimą priešintis ar nespriešinti! P. Bi-zausko viltis, jog, sutikus su Maskvos reikalavimais, galima būsią jie sušvelninti! O čia kaip bemačiant begalo šiurkštu pasidarė.

Einu aš pats ieškoti Žemaičio, kurs prieš valandą taip patogiai su mumis kalbėjosi. Jo padėti rasti man pasivėję kama kurs šaulys. Prieiname viršininko bustą, beldžia šaulys į duris, nieks neatsiliepia. Ir pro langą nematyti žiburio. Tamsu... Pasi-slėpta! Mano padėjėjas išnyko. Prieina vienas kitas šaulys, kažką pažada – ir nebėra. Atrodė, lyg ir užtrukdyti, lyg ir suklaidinti mane norėtų. Atsiminiau Žilinsko telefonu pranešimą: delegacija važiuojanti parsivežti Prezidento, – ir pamaciau: Mane trukdo, kad galėtų sumiti sučirti. Reikia kitaip manytis, norinti išvengti pasimatymo su delegacija.

Brendame per Širvintos upelį

Žmonės vaikščioja patamsyje, pusbalsiai kalbėja ir kažko laukė. Šit ir mano sūnus, priėjęs mane, pasakė radęs vieną jauną policistą, kurs žadėjęs mane tikrai pervesti anon pusėn. Sūnus paliko ir grįžo į mūsų automobilius. Juk svarbiausia, kad Prezidentas nebūtų sulaukytas, o kitiem maniesiems gal pavyks paskum, jei ne per tiltą, tai kitu daiktu pereiti sieną. Taigi gerasis policistas vedė mane, pulk. Žukaitį, Adomavičių ir Čioderį atgal nuo tilto viena gatve, pasakum skersgatviais, pasuko vėl kaip ir atgal, vedė palei visokių namus. Pagaliau priėjo į mus apyvenis vyras (rodos, p. Misiurevičius), buvęs prie vakarienės,

jau vienmarškinis, besiruošias miego, su šliurėmis, apsiaustu apsimegęs. Jis ėjo toliau su mumis, rodydamas taką, pro savo namus, kur gyvena. Priėjome upelį. Atsisveikinę su savo geradariais (policistu ir tuo vyru), padėkiojome jiems už tą didžią paslaugą, nusiavome kojas ir perbridome siaurą, negilų upelį. Apsiauvę žingsniavome Eitkūnų stoties linkui.

Eitkūnuose

Ėjome visi keturi upelio krantais, palei sieną ir tiltą. Juk tik keli žingsniai teskyrė mus nuo mūsų paliktosios Lietuvos. Ką dabar veikia mūsų šiečiai? Pavyko ar nepavyko jiems pereiti sieną? O gal jau ir ketintoji delegacija Kybartuose? Ką rasime Eitkūnuose? Taip maštydami dūlinome takais ir takeliais ir atsidūrėme stotyje. Buvo jau po 12 nakties: vadinas, birželio 16 d. pradžia. Čia radome besėdinčius gen. ir plk. Musteikius su žmonomis ir dukrelėmis. Ir jų, mat, išskyrus generolą, pereita per žaliąją sieną. Visa būtų gerai, tik jų daiktai palikę Kybartuose. Kaip juos iš ten gauti?

Netrukus jaunas vokiečių karininkas, rodos, vyr. leitenantas, mus pasitiko ir pranešė, jog tuojau ateisias jo viršininkas ir pasakysias, kas mums žinotina. Kiek palaukus tikrai jis atėjo ir pasakė esąs doktrar Grefe. Mandagiai mus pakalbines, jis pareiškė negalys, deia, dabar pasakyti, ar mums būsią leista paklikti Vokioje. Paklausias Berlyną vyriausybę ir duosias atsakymą tik rytmėti. Labai nusiminėme, tokią žinią gavę. Kas daryti, jei Vokios vyriausybė neleis mums gyventi savo žemėje? Kodėl abejoja mus priimti? Juk mūsų (tegu nevysų) yra pasai, vienai vizuotai, kiti nevizuotai, Kauno Vokios Pasiuntinybėje?! Truputį keista! Jei grįžtume Lietuvon, tai Maskvos valdovai, kurie dabar ten šeiminkauja, tikrai mūsų, kaip pabėgėlių, nepagailėtų. Sunku būtų mums gauti leidimas ir kūrūn neitralian kraštan patekti. Tokių ir kitokių minčių buvome varginami.

(Bus daugiau)

“Gyvenimas kaip legenda”

Rašytojos Petronėlės Orintaitės-Janutienės atminimui

ALĖ RŪTA

Jau ir 95-toji rašytojos gimimo sukaktis praėjo... Nesulaukusi, prieš keletą mėnesių ji mirė. Jau ir jos palaikai nuvežti į Lietuvą šią vasarą (2000), jos tėviškoje palaidoti.

Bet čia šį kartą užsimenama tik apie paskiausią knygą, jau ne jos parašytą, o apie ją, – tai “Gyvenimas kaip legenda”.

Autorius Juozas Kundrotas antrame knygos viršely taip pasisako: “Knyga nepretenduoja nei į moksline studiją, nei į monografiją. Tai eseistinis bandymas papasakoti apie rašytojos Petronėlės Orintaitės (1905-1999) gyvenimą, kūrybą, jos likimą sudėtingose istorijos kryžkelėse”.

Ji yra parašiusi ir išleidusi daugelį (apie 30) vertingų savo kūrybos knygų, – poezijos ir prozos suaugusiems ir jaunimui bei vaikams. Laimėjo premijų. Viena paskiausių jos knygų – “Būk žmogus, Žabuli” buvo Lietuvių rašytojų draugijos premijuota prieš pat jos mirtį. Deja, ši knyga dar nėra išsamiau aptarta nei paminėta.

Rašytoja Petronėlė Orintaitė-Janutienė ir jos kūryba, labai gausi ir vertinga, yra po jos mirties minima. Ji liks kaip dailis mūsų literatūros istorijos. Pirmoji tokia knyga apie rašytoją gražiai išleista Kaune jos gerbėjų su labai dailia dar jaunos rašytojos nuotrauka viršelyje. O ir pačioje knygoje – daug skoningai išdėstytų nuotraukų, jos gyvenimo ir šeimos akimirkų.

Juozas Kundrotas sakosi rašytojos Orintaitės niekad gyvos

Atsiųsta paminėti

LITHUANIAN PAPERS. Volume 14-2000. Annual Journal of the Lithuanian Studies. Society at the University of Tasmania. Editor – Algimantas P. Taškūnas. Editorial and Business address: Post Office Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006, Australia. Single issue – \$8 JAV.

METRAŠTIS XVI. Lietuvių katalikų mokslo akademija. Redakcinė komisija: p.d. prof. Vacys Milius, Algimantas Katilius, dr. Antanė Kučinskaitė, dr. Elena Neiškytė, dr. Saulius Girnius. Rinkinyje paskaitų įvairiomis temomis. Leidėjas – Katalikų akademija (A. Jakšto 9, Vilnius). Redaktorės – J. Kardelytė, L. Sidariene. Tiržas – 300 egz. Vilnius, 2000 m., 684 psl.

“Ievytėlė augo tamsiojoje...”

(Atkelta iš 6-to psl.)

guj Aušrinėlis”; vaizdingus veiksmazodžius “Ziedeliai žvaigė”; švelniausius epitetus ir mažiųjų girelių, lylio...” Visų neišsiskačiuoti. Reikia perskaityti 400 puslapių V. Naraškevičiaus knygą, kad pamatytum iš amžių glūdomas mums paliktas kalbos turtas. Kas, jei ne jauni ir pusamžiai intelektualai turi kurti šiandieninę kalbą apie internetą? Žinoma, palikti tėvynę daug paprasčiau.

Seni krikščionys buvo tolerantiški gamtmeldžių tikėjimui: “Žemynos žiedas, žalias rūtelės, dėl to taip gražūs mūsų vainikai”. O mes negalime atleisti senoliams, kad jie arė žemę ir, žinoma, apie ją dainavo.

Skyriuje “Piemėnėlis vargdiėnėlis” randame gražiausią žodžių ir nuosirdžios užuojautos: “Piemėnėliai mažulėliai galė lauko laukelio – visi vėjai užpučia, visi lietūs užlyja. “Sugrįšk, saulytė, sušildyk žemę, apgręžk vėją. Ir siuva saulė marškinačius, mėnuo duria rankovaites, kad mažam vargdiėnėliui būtų šilčiau.

Liūdna dalia ir našlės: patalėliai išgulėti, meilūs žodeliai iškalbėti. Neves jos jaunas bernėlis. Jai lieka tamsi naktelė ir tamsūs debesėliai, bet negers našlės generolo vynelio ir neims bernelio iš jojo pulkelio.

Net ir apie vargą dainuojant, randama nuostabiųjų žodžių: čilba rykau paukšteliai, čilba rykau raibieji –vaizdingieji veiksmazodžiai; srovi upelė – epitetas; kai iš dirvos miečiai virto, juos kirveliais seniai kirtu – hiperbolė; ar imt mergelę išrinkulėlę, ar palaukt prieaugė-

nemačes, bet jos knygomis sudomėjęs dar jaunas būdamas (apie 1949-50 metus), kai dar išsivijos rašytojų knygos buvo Lietuvoje sunkiai prieinamos. Jam į rankas patekęs novelių rinkinys “Jurgučio pieva”, romanas “Paslėpta žaizda”. Jas perskaitęs jis ieškojęs daugiau jos raštų. Žymiai vėliau jis su rašytoja ir susisiekęs, bendravęs su ja per laiškus. Vėliau jam tekę (jau Lietuvai išsilaisvinus) paruošti spaudai jos Lietuvoje perspausdinamas šias knygas: “Viltraikių vaikai”, “Nardžio pulkas” ir apsakymų-apybraižų knygą “Būk žmogus, Žabuli”.

Gale šios naujos knygos J. Kundrotas nurodo ir jo vartotus apie rašytoją šaltinius: jos pačios kūryba ir straipsniai, kitų rašytojų apie ją atsiliepimai – Igno Šeinius, Antano Vaičiūlaičio, K. Bradūno, M. Macijauskienės, prof. Daujotytės ir kitų.

Ta medžiaga jo panaudota, kad susidarytų vaizdą apie rašytojos charakterį, jos su šeima nueitą gyvenimo kelią; o svarbiausia – jos kūrybos vaizdą. Iš laišku ypač ryškėjęs P. Orintaitės optimistiškas būdas, humanistinė pasaulėžiūra, jos didelės patriotizmas, tolerancija kiekvienam žmogui, o ypač kitų tautų žmonėms.

Vyresniame amžiuje rašytoja plačiai susirašinėjo su Lietuvoje ir kitur gyvenančiais kolegomis bei literatūra besidominčiais.

(Gal būtų gerai atskiru tomu išleisti jos laiškus, kurie, iš citatų šioje knygoje, atrodo turiningi, įdomūs. Tai būtų epistolarinė jos kūryba...).

Kodėl ši knyga pavadinta “Gyvenimas kaip legenda” – neaišku. P. Orintaitė buvo tiesi, nuoširdi, realiai reikianti savo pažūras ir kūrybines mintis, įdomi asmenybė. Spaudoje irgi pasisakiusi apie kitas asmenybes: savo profesorius, kolegę Salomėja Nėrį, kitas studijų drauges. Realistė, raiškaus proto. O gal ji – legenda tolimiems jos gerbėjams?

Juozas Kundrotas, GYVENIMAS KAIP LEGENDA. Šričiai P. Orintaitės portretui. “Varpo” leidykla Kaune, 2000 metai. Dail. Gediminas Pempė. Knygos leidimą parėmė Donatas Januta.

lių – puikūs naujadarai. Visą vainikuoja sinonimai; tėvutėlis, tėvėlis, tėvutis, tėvas, tėvutis, tėvutis, tėvukas...

Šeimos santykiai giluminiai. Ateina senatvė ir mirtis. Jai taip pat randama taurių žodžių. Broliai neteko tėvo: “Galgį nupūs šiaurasis vėjelis jo ramų miegelį, o galgi prabus iš dimnojo sapnelio”.

Knyga baigiama žodžiais: Žaliuok, rūtelė, žaliuok žaliogi. “Žaliogi rūtelė” – ne atgyvena, Tai mūsų turtas, mūsų išskirtinumas: ar ne visi tėvynainiai nori tik smaguriauti.

Būtų gera, kad šią knygą skaitytų visi Lietuvos mokytojai ir mokiniai. Jaunoji išsivija nuo tymo balnelio ir sesulės drobėlių labai nutolusi: vargu ar skaitytų, jai ir būtų galimybė šią knygą svečiose šalyse išplatinti. Vyresnioji karta skaitytų: čia ji surastų savo vaikystę, savo jaunystės pėdas.

Kračio skrynia pedagogų kūrybos rudens šventėje Maironio literatūros muziejuje Kaune Ntr. F. Kerpauksio

Prisimenant neužmirštamą išsivijos Vienuoliktąją tautinių šokių šventę Kanadoje Nuotr. R. D. Puterį

Asmenybės ugdymas

Prof. J. Pikūno knyga apie dorovinių ir tautinių vertybių svarbą

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

2000 m. sausio 30 d. Southfield, Michigan, kitoje pusėje upės nuo Windsor, Ontario, buvo pagerbtas prof. dr. Justinas Pikūnas, švenčias dvi garbingas sukaktis – akademines veiklos 50-metį ir 80-jį gimtadienį. Pagerbtųjų metu buvo aptarta jo plati akademinė ir visuomeninė veikla bei išleistos knygos. Buvo pranešta, kad kartu su Aldona Palujanskienė jau paruošė naują *Asmenybės vystymasis* knygos laidą, kuri turėtų pasirodyti dar šiais metais. “Atrodytų, kad profesorius jau užsitaravo šiek tiek poilsio. Bet dar ne! Dabar jis rašo darbą *Rorschacho metodika asmenybei tirti: Integruotoji sistema*. Po pagerbtuvių... jis vėl išvyksta į savo pamiltą Vytauto Didžiojo universitetą” (*Dirva*, 2000.II.15).

Dar metams nepasibaigus, abi ką tik minėtos knygos jau pasiekė skaitytojus. Knyga apie Rorschacho metodą lietuviškoje spaudoje jau buvo paminėta (“Rorschacho rašalo dėmės lietuviškai”, *Draugas*, 2000.IX.9). Dabar norime pristatyti *Asmenybės vystymąsi*. Prieš tai porą žodžių apie knygos antrąją autorę docentę Aldoną Palujanskienę. Ji 1971-76 m. studijavo psichologiją Vilniaus universitete, o 1986 m. apgynė daktarės disertaciją Sankt Peterburgo Behterevo psichoneurologiniame mokslinio tyrimo institute. 1994-98 m. buvo Vytauto Didžiojo universiteto psichologijos katedros vedėja. Šiuo metu doc. A. Palujanskienė yra Lietuvos žemės ūkio universiteto docentė.

Knygos metrikioje rašoma, kad knygoje atskleidžiamas požiūris į sąmoningai ugdomą žmogų, pabrėžiant ypač svarbius asmenybės ugdymo veiksmus sudėtinguose gyvenimo tarpsniuose – vaikystėje, jaunystėje ir brandos metais. “Ypatin-gas dėmesys skiriamas tautinės, dvasinės asmenybės plėtotėi akcentuojant realių kultūrinių ir krikščioniškųjų – humanistinių vertybių įsisavinimo reikšmę” (psl. 248). Knygos autoriai trumpame įvade pažada, kad šios knygos puslapiuose galima rasti išsamius nurodymus, kaip reikia gyventi ir ko siekti, kad būtų ugdoma asmenybė, siekiamas brandos ir daroma tai, kad gyvenimas taptų socialiai vertingas ir tikras. Norint knygą padaryti geriau suprantamą, buvo ribotai naudojamos psichologijos ir kitų mokslų terminologija ir vengiama pateikti dokumentacijos, kurios reiktų grynai

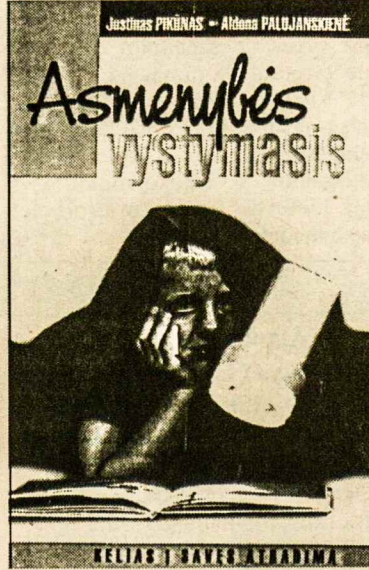
moksliniam veikalui. Galima drąsiai teigti, kad knyga savo pažadą ištesėjo su kaupu. Atrodytų, kad knyga taikoma platesnei visuomenei, nors knygos skyrelių skaičius (13) daugiau ar mažiau atitinka universiteto kurso savačių skaičių ir knyga galėtų būti naudojama *Asmenybės vystymosi* kurse.

Patrauklus viršelis Daivos Šulgaitės. Visi skyreliai papuošti prasmingomis nuotraukomis, simbolizuojančiomis skyrelių turinį. Čia pačioliai pateikiami pavadinimai, kurie gana aiškiai rodo knygos apimtį: *Gera pradžia – viso gyvenimo pagrindas; Svarbūs vaiko auklėjimo tarpsniai; Bendravimo būdai; Brendimas ir branda; Jaunimo ugdymo problemos; Dorinis vystymasis; Išorinė tvarka ir vidinė dama; Intelektas ir jo uždaviniai; Psichinė įtampa; Priekštastys ir pasekmės; Sugestivumas ir hipnozė; Suaugusiųjų gyvenimo sunkumai ir jų tikrinimas; Asmenybės subrendimo kriterijai; Asmenybės ugdymą apžvelgus*. Nors aptariamas asmenybės brenimas bendrai, knygoje šiek tiek vietos skirta ir lietuviškiems bei Lietuvos reikalingam, pvz. dorinio ugdymosi padėti Lietuvoje, inteligento sąvoka Lietuvoje. Skyrelyje apie *Jaunimo ugdymo problemas* aptariami pavojai Lietuvos jaunimui: televizija, alkoholis, rūkymas, venerinės ligos ir t.t. “Quo vadis, Lituania?”

Nejaugi tėvai, auklėtojai, mokslo žmonės ir nuosaukis politikai dar nežvelgia didžiulės grėsmės visai tautai? Nejaugi jie lauks, kol įsigalės blygybės, nepilnavėrių asmenų skaičius pasieks šimtus tūkstančių, o Vilnius, Kaunas ir Klaipėda taps amerikietiško tipo džunglėmis? Dabar yra pats laikas svarstyti, kokios priemonės galėtų sėkmingai sustabdyti minėtų pražūties nešėjų plėtotę” (psl. 114-115).

Knygoje, liečiančioje asmenybės ugdymą, bene mažiausiai tinkamas skyrelis yra *Sugestivumas ir hipnozė*, nes tai daugiausia liečia klinikinės praktikos techniką. Jo įdėjimas tuoj po aprašymo apie *Psichinę įtampą* hipnozės skyrelio netinkamumą sušvelnina, nors jo nepanaikina.

Knyga skaitoma gana lengvai. Kalba suprantama, kartais net nuostabi graži. Ar ne švariai ir aiškiai skamba skyrelis *Išorinė tvarka ir vidinė dama*? Sakiniai nėra ištęsti, nors akį pagauna išimtis, pvz.: “Pasak E. Eriksono, identitetas – tai žmogaus socialinio santykio kitimo vidinis išgyvenimas, kai kiekvie-

name vystimosi lygmenyje sėkmingai išspręsta krizė sukuria palankias sąlygas tam tikrų atsakingo žmogaus asmenybės savybių formavimui” (psl. 90). Iš-kantiems gražiai sutelktos informacijos, ją čia ras. Iš jos galima daryti išvadas ir jas praktiškai pritaikyti gyvenime. Su malonumu pastebėta *Dainavos* jaunimo stovyklos, kun. Stasio Ylos ir Arvydo Žygo paminėjimai. Pastarieji du paminėti kaip mokėję jaunimą patraukti, paskatinti giliam tikėjimui ir aukštiems idealams.

Pastebėtos ir sveikintinos pastangos valyti ir lietuvininti kalbą. Pvz. 76 puslapyje poskyris pavadintas *Interakcinis bendravimas*. Po to rašoma: “Interakcinis (ryšių) bendravimas...” Buvo galima apsieiti be žodžio *interakcinis*, vietoj to panaudojant lietuvišką *ryšių* terminą. Kitas pavyzdys, kur lietuviškas žodis paliktas tarsi Pelenės rolėje: “Kodėl dažniausiai kyla konfliktai (nesutarimai)” (psl. 79). Rodos, užtekų žodžio *nesutarimai*. Kalbos švarinimo darbas toli gražu nebaigtas. Dabar keletas pavyzdžių kur nepateikta lietuviško termino, pasitenkinta prie nelietuviško žodžio prisegant tik lietuvišką galūnę. Yra poskyris *Neverbalinis bendravimas* (psl. 65). Ten iš tikrųjų yra kalbama apie kūno kalbą – pozą, gestus, prisilietimą ir t.t. Kitur kalbama apie *kognityvinę empatijos aspektą* (psl. 71). Kodėl vietoj to nesakyti *Protinio supratimo atvejis*? Kitoje vietoje skaitome, kad labai svarbus aspektas moralės ugdyme – “neadekvati auklėtinio moralės samprata” (psl. 132). Žodis *neadekvati* keistinas į *netinkama*. Knygos metrikioje pažymėta, kad kiekvieno skyriaus gale yra *Bibliografija*. Pačioje knygoje ji yra vadinama *Išnašos*, o ne *Bibliografija*.

Paskutiniųjų keliolikos metų laikotarpyje trys užjūrio lietuviai psichologai vyravo savo raštų ir išleistų knygų arenoje: tai profesoriai kun. dr. Antanas Paškus, kun. dr. Kęstutis Trimakas ir dr. Justinas Pikūnas. Jie, kartu sudėjus, parašė ir išleido per dvidešimt knygų! Džiaugiamės matydami šios našios tradicijos tęsimą ir jos praplėtimą Aldonos Palujanskienės asmenyje ir jos mokslineje kūryboje.

Justinas Pikūnas, Aldona Palujanskienė, ASMENYBĖS VYSTYMASIS: KELIAS Į SAVES ATRADIMĄ. Antrasis pataisytas ir papildytas leidimas. Išleido Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras, Kaunas, 2000 m. Kietais viršelais, 248 psl.

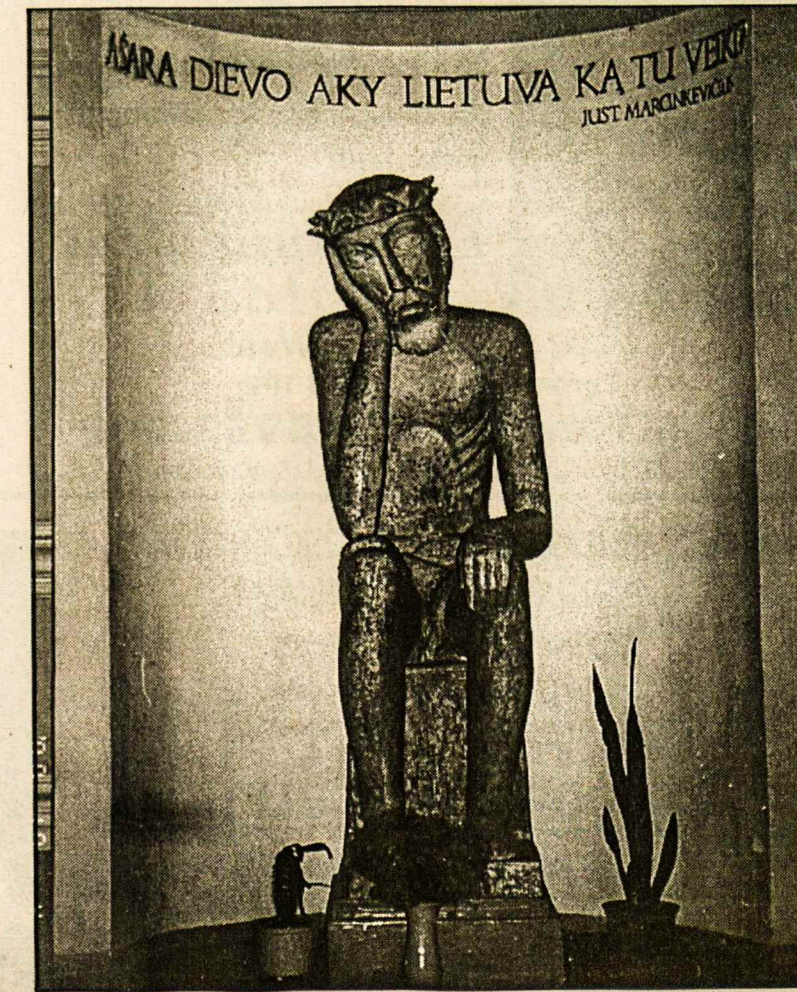

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras savo darbo 60-mečiui paminėti surengė iškilų koncertų ciklą, kurio ketvirtasis koncertas įvyko Vilniuje š.m. spalio 28 d. didžiojoje valstybinės filharmonijos salėje. Dirigavo svečias iš JAV J. N. Axelrod, orkestrui grojant G. Verdi operos “Likimo galia” uvertiūrą, L. van Beethoveno Pirmąją simfoniją C-dur ir H. Berliozi Fantastinę simfoniją. Amerikietis dirigentas, Harvardo universiteto auklėtinis, garsėjantis netradiciškai atliekama klasikinė muzika, Lietuvoje dirigavo jau antrą kartą. Kaip ELTA pažymi, prisimintina, kad prof. Juozas Domarko vadovaujamas Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras buvo įsteigtas muz. Balio Dvariono (1904-1972) 1940 metais. Orkestras per 60 metų yra koncertavęs geriausiose Europos bei kitų žemynų salėse, pajėgus atlikti ir pačius sudėtingiausius kūrinius, iğıjęs pluriu pripažinimą pasauliniu mastu.

A. a. Jadvyga Jovaišaitė-Olekiėnė, viena pirmųjų Lietuvos baleto solisčių, mirė Vilniuje š.m. spalio 23 d., sulaukusi 97 metų amžiaus. Kaip ELTA rašo, vėlinė balerinos kelią pradėjo gimtame Tbilisye (Kaukaze). Nuo 1921 m. toliau mokėsi ir jau šokė Kaune Valstybės teatro operų spektakliuose, 1925 m. dalyvavo pirmajame Lietuvos baleto spektaklyje “Kopelija”. Tobulinosi Paryžiuje, 1935 m. su lietuvių baleto trupe gastroliavo Prancūzijoje ir Anglijoje. Po karo reikėsi kaip baleto solistė, sukūrė daug baletinių vaidmenų, tarp kurių ir Eglė E. Balsio balete “Eglė žalčių karalienė”. Daugelį metų dirbo pedagoginį darbą Kauno konservatorijoje, dėstė ir klasikinį šokį Vilniaus baleto mokykloje. Palaidota spalio 25 d. Vilniaus Antakalnio kapinėse.

“Dienovidis”, iliustruotas kultūros laikraštis, leidžiamas Vilniuje, redaguojamas Aldonos Žemaitytės-Petrauskienės, š.m. spalio mėnesį minėjo savo darbuotės dešimtmetį. Ta proga “Dienovidžio” 26 (474) numeryje išspausdintas šešiomis nuotraukomis paliustruotas Ritos Aleknaičienės-Bieliauskienės straipsnis “Kad būtų gražus ir jaunas”... Jame gražiu žodžiu apžvelgtas laikraščio 10-mečio minėjimas, įvykęs Vilniaus rotušėje, kur dalyvavo nemažas būrys kultūrininkų bei visuomenės veikėjų. Be pasakytų kalbų, pareikštų linkėjimų, programą papildė gitaristas Alg. Pauliukevičius, rašytoja B. Pūkelevičiūtė, deklamatorė R. Staliliūnaitė. Susilaukta laikraščio leidybą sveikinančių laišku. Sveikino arkivyskupas S. Tamkevičius, Lietuvos ministeris pirmininkas A. Kubilius, Alg. P. Taškūnas, “Lithuanian Papers” redaktoriaus iš Australijos ir kt. Dešimtmetį paminėjus, numatoma “Dienovidį” paversti mėnesiniu žurnalu, ir tai jau nuo 2001 metų pradžios. “Dienovidžio” adresas: Pilies g. 23a, 2600 Vilnius; tel. 22-19-11; faksas 22-31-01; el. p. dienovidis@takas.lt

Statula Kauno Iguolos šventovėje

Nuotr. I. Ross

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadienis, antradienis ir trečiadienis nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadienis ir penktadienis nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadienis nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadienis nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p.
ANAPILYJE: sekmadienis nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradienis nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadienis ir penktadienis nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 60 milijonų dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind. 4.20%	Asmeninės paskolas nuo 8.50%
180-364 d. term. ind. 4.70%	Sutarties paskolas nuo 8.50%
1 metų term. indėlius 4.85%	Nekiln. turto paskolas: Su nekečiamu nuosimčiu 7.70%
2 metų term. indėlius 5.10%	1 metų 7.75%
3 metų term. indėlius 5.15%	2 metų 7.85%
4 metų term. indėlius 5.20%	3 metų 7.95%
5 metų term. indėlius 5.30%	4 metų 8.00%
1 metų GIC-mėn. palūk. 4.60%	5 metų 8.00%
1 metų GIC-met. palūk. 5.10%	Su kečiamu nuosimčiu 1, 2, 3 metų 6.75%
2 metų GIC-met. palūk. 5.35%	
3 metų GIC-met. palūk. 5.40%	
4 metų GIC-met. palūk. 5.65%	
5 metų GIC-met. palūk. 5.70%	
RRSP, RRIF ir OHOSP "Variable" 3.80%	
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 5.10%	
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 5.35%	
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 5.40%	
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind. 5.65%	
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind. 5.70%	
Taupomajai sąskaitai iki 2.00%	
Kasd. pal. taupymo sąsk. 2.00%	
Kasd. pal. čekių sąsk. iki 2.00%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk. 2.50%	

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% (kainoto turto vertės (iki \$250,000). Pardudame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Nelimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC-PLUS" kortelė
Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

RUBY REAL ESTATE LTD.
REAL ESTATE BROKER
27 John Street, Toronto

♦ MLS skelbimas
♦ Komisija 3½%
♦ Toronto Real Estate Board narys

Victor Rudinskas, Broker
Tel.: 416 249-7829

ADVOKATAS
VICTOR RUDINSKAS
Tel. 416 240-0594

27 John Street, Toronto,
Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence Ave. W.
ir Weston Road)

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & HEATING
Taisau ir įvedu

- Centrinės šildymo ir A/C sistemos
- Šaldymo sistemos, šaldytuvus
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Indų plovimo mašinas, virykles
- Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui
tel. 416 370-3539 arba 905 502-9614
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ROCK OF EUROPE INC.
GRANITO PAMINKLAI, BRONZOS LENTOS

AUKŠTOS KOKYBĖS DARBAS
GERIAUSIOS RŪŠIES GRANITAS
PROFESIONALUS PATARNAVIMAS
RAŠTIŠKA GARANTIJĄ

(416) 232-1250
83 SIX POINT ROAD
(PIETUS NUO BLOOR, NETOLI ISLINGTON)
TORONTO, ON M8Z 2X3

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti

Lina Kuliavienė

2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

VISAIS NEKILNOJAMO TURTO KLAUSIMAIS – PARDAVIMU AR PIRKIMU – sąžiningai patarnausiu.

PIRMIAUSIA PRAŠAU SKAMBINTI

TEODORUI STANULIUI, B.A.
Associate Broker

Tel. 416 769-1616; faksas 416 769-1524.
RE/MAX WEST REALTY Inc., 1678 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A9

SPORTAS

Žinios iš Lietuvos

KREPŠINIS: Eurolygos varžybų pirmajame rate Kauno "Žalgiris" 97:85 nugalėjo "Zadar" (Kroatija) klubą. NEBL lygos čempionate be pralaimėjimo žengiantis Kauno "Žalgiris" svečiuose 73:48 nugalėjo Halder "Conesco" (Olandija) krepšininkus. Vilniaus "Lietuvos rytas" namie 90:73 nugalėjo Varšuvos "Polonia – Warbut" krepšininkus, o Šiaulių "Šiauliai" namuose 69:87 pralaimėjo "Polonia-Warbut" komandai. R. Saportos taurės varžybose Vilniaus "Sakalai" svečiuose 68:69 pralaimėjo Belgrad "Crvena zvezda" (Jugoslavija) krepšininkams ir į kitą ratą greičiausiai nepateks. LMKL Eurolygos varžybose "Lietuvos telekom" moterys namuose 82:52 sutriuškino Ramlos "Elitzur Delek" (Izraelis) krepšininkes. LKL varžybų rezultatai: Šiaulių "Šiauliai" – Alytaus "Alita" 98:88, "Panevėžys" – Klaipėdos "Neptūnas" 69:80, "Šiauliai" – "Neptūnas" 106:108, Vilniaus "Lietuvos rytas" – Kauno "Žalgiris" 92:76.

ŠACHMATAI: Stambulo (Turkija) vykusioje šachmatų olimpiadoje tarptautinė didmeistė šiaurietė Viktorija Cmilytė pasiekė geriausią rezultatą tarp visų kitų šalių šachmatininkių, surinkusi 9.5 taško iš 12 galimų. Tuo užteko laimėti pirmąjį Lietuvos šachmatų istorijoje aukso medalį.

KANADOS ĮVYKIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)
gramą. Trys Ontario universitetai – Carleton Otavoje, Wilfrid Laurier Waterloo ir Queen's Kingstone – skyrė didžiausią iš visų savo biudžetų dalį studentų stipendijoms ir pašalpoms. 1993 ir 1998 metų tarpe federacinės ir provincinių valdžių parama universitetams buvo sumažinta \$3 milijonais, tuo tarpu mokslapiginiai pakilo 39 nuosimčiais. Žurnalas pranešė, kad per ateinančius 10 metų į universitetus norės stoti 20% daugiau jaunuolių, o Ontario provincijoje paklausą pakils net 40-čia nuosimčių.

Kvebeko Gaspe pusiasalį dar spalio mėnesio pabaigoje aplankė didžiulė pūga, vietomis pripusčiusi net iki 40 cm. sniego. Laimei, nors ir daug eismo nelaimių pasitaikė slidžiose keliuose, žuvo tik vienas žmogus. Ši sniego dangta tapo nauju spalio mėnesio rekordui.

Kanadietės sportininkės per vieną savaitę net du kartus nugalėjo amerikietes dviejose sporto šakose. Lėdo ritulio rinktinė Provo (Utah) įvykusių pirmenybių baigėje nugalėjo JAV 2:0 ir laimėjo aukso medalį. Kanadietės tai jau 26-tas laimėjimas prieš JAV (12 kartų pralaimėta). Kojinio futbolo rinktinė parodomosiose rungtynėse Columbo (Ohio) nugalėjo JAV rinktinę 3:1. Tai tik antrosios laimėtos futbolo rungtynės prieš JAV, bet būta 22 pralaimėjimai ir vienos lygiosios.

Socialinės šalpos gavėjų sąrašai Ontario provincijoje sumažėjo 16,000 žmonių. Tai jau 33-čias mėnuo, kad socialinė šalpa mažėja. Konservatoriai, rinkimų metu žadėję sumažinti socialinės šalpos biudžetą ir įvesti priverstinį darbą arba mokymąsi, kad išgytų naudingą specialybę ar amatą, savo pažadus ištesėjo: per jų valdymo laiką jau daugiau kaip 565,000 žmonių iškrito iš šalpos sąrašų. Socialinės rūpybos ministris John Baird tą paaiškina ne tik konservatorių plano sėkme, bet ir apskritai aukštai pakilusių ekonominių lygiu tiek Kanadoje, tiek kaimyninėse JAV-se.

Giller knygų premiją šiais metais paskaldino du autoriai, tačiau jie abu gavo po pilną

RUGBY: Lietuvos rinktinė pirmosiose 2003 metų pasaulio čempionato atrankos rungtynėse išvykoje sužaidė 19:19 su Slovėnijos komanda.

VILNIAUS OLIMPIEČIŲ GATVĖJE, anksčiau buvusioje "Žalgirio" irklavimo bazėje, įsikūrė Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) būstinė. Simbolinę įkurtuvų juostelę perkirpo Lietuvos respublikos prezidentas Valdas Adamkus, prezidento kadenciją baigęs Algirdas Brazauskas, seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, grupės seimo narių ir šalies sporto atstovų V.P.

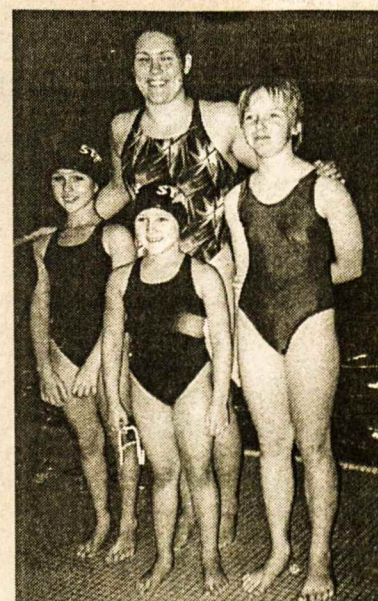
"Aušros" žinios

– Klubo kalėdinė eglutė įvyks š.m. gruodžio 5 d., 6.30 v.v. parapijos salėje. Visi sportininkai, treneriai, tėveliai bei jų šeimos yra kviečiami dalyvauti. Vyks žaidimai, užkandžiai, turtinga loterija ir t.t. Įėjimas \$5 šeimai.

– Tėvų komiteto ir trenerių pagerbimas įvyks gruodžio 8 d., 7 v.v. parapijos patalpose.

– Mergaičių ir berniukų, tarp 8 ir 9 m. amžiaus, krepšinio komandos yra priimtos į CBA (Canadian Basketball Association). Jie žais prieš įvairias kanadiečių komandas. Jų treneriai yra R. Miečius, V. Stončius ir dr. R. Saplys.

– Kas norėtų įstoti į "Aušros" klubą, prašom kreiptis į Larry Hurst tel. 905-279-7386.

Lietuvių komanda Š. Amerikos baltiečių plaukimo pirmenybėse š.m. spalio 28 d. "Etobicoke Olimpia". Iš k. – 10 m. Kendra (Sodonytė) Colgan, 6 m. Alana (Sodonytė) Colgan, 10 m. Viktorija Stončiūtė ir 17 m. Angelė (Gedminaitė) Catford, laimėjusi keturis pirmos vietos kaspinus

Plaukimo pirmenybės

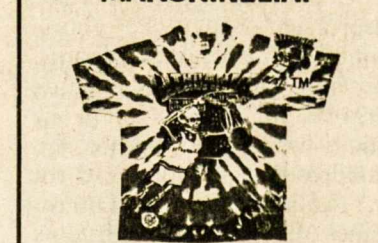
Šiaurės Amerikos baltiečių plaukimo pirmenybės įvyko š.m. spalio 28 d. "Etobicoke Olimpia", organizuotos latvio Modis Lersbergs. Dalyvavo daugiau kaip 50 latvių, estų ir lietuvių jaunimo. Bet šiam korespondentui buvo gaila matyti, kad lietuvių skaičius labai mažas, žinant kiek jaunų šeimų gyvena Toronte, Hamiltone ir apylinkėse. Sutikau jauną Taraškų šeimą, kurie su savo penkiais mažais jausi keturi pirmos vietos kaspinus

Visi dalyviai buvo apdovanoti įvairiais prizais ir labai gražiais "T-shirts" su Baltijos ženklu. Lietuviams keturias pirmos vietos kaspinus laimėjo 17 m. amžiaus Angelė Catford, E. (Gedminaitė) ir P. Catford dukterė, kuri plaukia "Newmarket Stingrays" komandoje ir yra Kanados plaukimo pirmenybių narė.

Nuo mažiausio iki vyriausio entuziazmo netrūko, ypač tėveliams, seneliams ir visiems žiūrovams, kurie vos galėjo sėdėti ir liko be balsų. Sveikiname visus dalyvius ir laukiame kitąmet daugiau lietuvių plaukikų. Patyrimas ne būtinas.

Lionė Stanevičiūtė-Holmes

ORIGINALIŲ LIETUVOS KREPŠINIO KOMANDOS MARŠKINĖLIAI

Sydney 2000 ir 1992 m. olimpinės žaidynės Barcelonoje

BalticShop.com siūlo:

- * Daugiau kaip 300 lietuviškų CD – estradinės, liaudies ir klasikinės muzikos
  - * Lietuviškų knygų, nuotraukų albumų
  - * Medžio drožinių iš Kauno: rūpintojėlių, dekoratyvinių lėkščių
  - * Gintarinių papuošalų, lietuviškų lėlių, gobelenų
  - * Lietuviškos duonos ir sūrio
- Užeikyti per tinklalapį:
www.balticshop.com
Nemokamas tel.
1-888-600-2391

Matininkas
TOMAS A. SENKUS, B.Sc., O.L.S.
ONTARIO LAND SURVEYOR
40 Burrows Avenue, Toronto, Ontario M9B 4W7

TEL: (416) 237-1893
FAX: (416) 237-0426
E-mail: tom.senkus@sympatico.ca

WALTER V. DAUGINIS
INSURANCE - DRAUDIMAS

KEN GIBB REAL ESTATE & INSURANCE
300 North Queen St., Suite 105N
Etobicoke, Ont. M9C 5K4
(šiaurinė pusė Queensway; prieš Sherway Gardens)
Tel. 416 622-5305 arba 1-800-463-5305
Faksas 416 620-7584

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

PARAMA

AKTYVAI per 118 milijonų dolerių

MOKAME	IMAME
3.65% už 30-89 d. term. indėlius	už asmenines paskolas nuo 8.50%
4.20% už 90-179 d. term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages) su nekečiamu nuosimčiu (fixed rate)
4.70% už 180-364 d. term. indėlius	1 metų 7.70%
4.85% už 1 m. term. indėlius	2 metų 7.75%
5.10% už 2 m. term. indėlius	3 metų 7.85%
5.15% už 3 m. term. indėlius	4 metų 7.95%
5.20% už 4 m. term. indėlius	5 metų 8.00%
5.30% už 5 m. term. indėlius	- su kečiamu nuosimčiu 6.75%
4.60% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
5.10% už 1 m. GIC invest. pažym.	
5.35% už 2 m. GIC invest. pažym.	
5.40% už 3 m. GIC invest. pažym.	
5.65% už 4 m. GIC invest. pažym.	
5.60% už 5 m. GIC invest. pažym.	
3.80% už RRSP & RRIF ind. (var.rate)	
5.10% už RRSP & RRIF 1 m. term. ind.	
5.35% už RRSP & RRIF 2 m. term. ind.	
5.40% už RRSP & RRIF 3 m. term. ind.	
5.65% už RRSP & RRIF 4 m. term. ind.	
5.60% už RRSP & RRIF 5 m. term. ind.	
3.00% už OHOSP (variable rate)	
2.00% kasd. palūkanų čekių sąsk.	
5.50% už JAV dolerį 1 metų GIC	
2.50% už JAV dolerį kasd. pal. sąsk.	

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

NEMOKAMI PATARNAVIMAI
SĄSKAITŲ IŠLAIKYMAS • KREDITO IR DEBITO KORTELEB ČEKIAI • PINIGINĖS PERLAIDOS (MONEY ORDER) • KELIONĖS ČEKIAI (TRAVELER'S CHEQUES)

PASLAUGOS TEIKIAMOS INTERNETUI!
GALITE PATIKRINTI SAVO BALANSĄ AR APMOKĖTI SĄSKAITAS APLANKYDAMI MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.parama.net
Elektroninė paštas: parama@total.net

KITOS PASLAUGOS
KELIONIŲ APRADAU NARIAMS IR GVEČIAMS IŠ KITŲ KRAŠTŲ PERSIUNTIMAS PINIGŲ (WIRE TRANSFERS) Į LIETUVĄ IR KITUR

IEŠKOTE DOVANOS?
PARDUDAME LIETUVOS BANKO PROGINĖS MONETAS

KASOS VALANDOS:
Pirmad., antradien. ir trečiadien. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
Ketvirtadienis ir penktadienis nuo 9 v.r. – 8 v.v.
Šeštadienis nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:
1573 Bloor St.W., Toronto ON M6P 1A6 Telefonas: 416 532-1149
2975 Bloor St.W., Etobicoke ON M8X 1C8 Telefonas: 416 207-9239

SMITH MONUMENT CO. LTD.

(nuo 1919 metų)
▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
▲ Puošiami lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674
Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

Sutton GROUP

PAŽADU JUMS
24 valandų
tarnybines paslaugas,
greitą dėmesį,
sąžiningumą,
išsamią informaciją.
Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000
pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

Queen Travel International Ltd
133 Roncesvalles Ave.,
TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

KELIONĖS I VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS!
I LIETUVĄ KELIONĖS paruošiu geriausiomis kainomis ne tik iš Toronto, bet ir iš kitų, kad ir tolimiausių Kanados vietovių.

TEIRAUKITĖS APIE GERIAUSIAS SEZONO KAINAS

IKI LAPKRIČIO PABAIGOS A. MEDELIS YRA ATOSTOGOSE.
Tuo metu skubiais kelionių reikalais kreipkitės angliškai į bendradarbę Lidiją telefonu 416-531-8110, arba Margaret, tel. 416-531-4800. Mano klientams bus duodama atitinkama nuolaida.

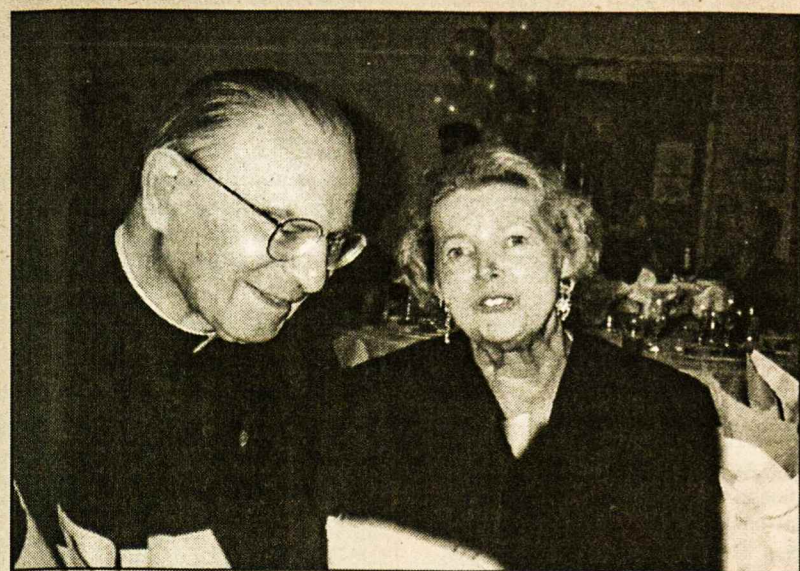
Pas mane atvažiuoti nėra būtina – keliones sutvarkau paskambinus telefonu. Bilietus pristatau X-PRESS paštu. Toronto įstaigoje būnu trečiadieniais tarp 11 ir 17 valandos.

ALGIS MEDELIS

MEDELIS CONSULTING
45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7
Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183
ALGIS AR STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atskleidžiant Jūsų gimines iš Lietuvos, arba Jums skendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienį.
PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !

Ilgametis ir vyriausias "Tėviškės žiburių" redaktorius prel. dr. PRANAS GAIDA bei vyriausioji "Draugo" redaktorė DANUTĖ BINDOKIENĖ, susitikę Vytauto ir Sigitos Aušrotų 50 m. vedybinio gyvenimo sukakties pobūvyje š.m. spalio 21 d. Anapilio parodų salėje, Mississaugoje, ON

PADĖKA

Prieš 50 metų prisiekėme ištikimybę vienas kitam ir su Dievo palaima sulaukėme aukso jubiliejaus.

Nuoširdžiai dėkojame: Londono parapijos klebonui kun. K. Kaknevičiui, atnašavusiam Padėkos šv. Mišias, Nijolei Benotienei ir jos vadovaujamiems "Angeliukams", giedojušioms šv. Mišių metu, prelatui dr. P. Gaidai už prasmingą invokaciją vaišių metu, dukroms Aldonai ir Bernadetai, vedusioms pokylį, visiems sveikintojams žodžiu, raštu, dovanomis ir gelėmis, padėjusiems organizuoti šią šventę K. ir J. Povilaičiams, Rūtai Rusinienei, Birutei Jurienei, Nijolei Žukauskieniui ir žentui Eugenijui, vaikams už sveikinimą ir gėles, Irenai Pečiulienai už skanų ragulį ir draugėms už pyragus, dr. A. Kazlauskieniui bei prisiminimų nuotraukų albumą, ir visiems giminiams bei jubiliejaus dalyviams už gausias dovanas, skirtas mūsų atostogų kelionei.

ACIŪ, ACIŪ –

Sigita ir Vytautas Aušrotai

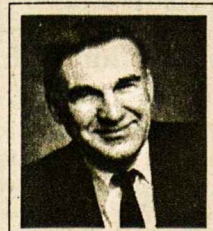
TORONTONT

Tremtinių vaikų mokyklai "Lietuvių Namai" Vilniuje aukų: \$200 – I. Jakowich; \$20 – G. Morkūnienė; \$10 – S. Cepponienė.

A. a. Antaninai Burdulienei mirus, užjaušdami jos sūnų Adomą su šeima, dukros a. a. Valentinos Dalindienės šeimai ir visus gimines "Vaikų dienos centrums": aukų: \$50 – P. Dalinda ir šeima; \$20 – B. Šapionienė, O. L. Rimkai, A. Bumbulis, M. R. Dornfeld, S. V. Aušrotai, B. A. Liškauskai; \$15 – E. Bočkienė.

A. a. Antaninos Burdulienei atminimui vėžiu ir džiova

Marius E. Rusinas, CLU CFP
(Certified Financial Planner)
RESP, RRIF, LIF, ANNUITY, RRSP
Patarnauju visose pensijų srityse
Net Worth Financial Planning Inc.
1576 Bloor Street West
Toronto M6P 1A4
(priešais Lietuvių Namus)
416 588-2808

Destination Real Estate Inc.

Kęstutis (Ken) Raudys B.A.

Associate Broker

Tel. (416) 239-8881 (24 val.) darbo

(416) 231-2367 namų

E-mail: kraudys@idirect.com

Kai jūs pirkite arba parduosite namus per Kęstutį Raudį, jūs galėsite gauti kelionę nemokamai naudodami "Air Miles reward miles".

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS

398 Guelph Line, Burlington

(tarp QEWR ir Lakeshore Rd.)
Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE – 2373 BLOOR ST.W.

2455 Cawthra Rd., Unit 20

Tel. (905) 281-9665

1-888-861-7944

(nemokamas)

- ♦ siuntinių pristatymas į adresato namus
- ♦ maisto siuntiniai
- ♦ pinigų pervedimas
- ♦ pristatymo patarnavimai (courier service)
- ♦ komerciniai persiuntimai (commercial shipments)
- ♦ kelionių patarnavimai

Mes siunčiame siuntinius į

**BALTIJOS VALSTYBES, RUSIJĄ, UKRAINĄ
BEI KITAS EUROPOS VALSTYBES**

Darbo val. nuo pirmadienio iki šeštadienio 9 v.r. – 6 v.v.

PRISIKĖLIMO

PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414

FAX: 416 532-4819

Anapilinė telefonas: 905 566-0006

NORINTIEMS PRADŽIUGINTI

SAVO ARTIMUOSIUS

ŠVENTINĖMIS DOVANOMIS

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas suteikia iki 2,500 dolerių kalėdinę paskolą, kuri bus patvirtinta labai greitai.

Kalėdinės paskolos prašymų blankus galėsite pasiimti mūsų bankeliuose nuo spalio 17 dienos. Užpildžius galite pristatyti asmeniškai, atsiųsti paštu arba faksu.

Dėl išsamesnės informacijos skambinkite mums. Kad lengviau būtų, galite pasinaudoti mūsų debito kortele.

Maloniai Jūsų visų laukiame –

VEDEJA

Pasakoja bokso treneris

Šimtmečio treneris Vaclovas Peleckis rašo bokso istoriją ir atsiminimus

REDA ULINSKAITĖ

Šiauliai

Vaclovas Peleckis pelnytai vadinamas bokso pradininku, šimtmečio treneriu ir šios sporto šakos garintoju ne tik Lietuvoje. Šis žmogus, vienintelis Lietuvoje, bokso treneriu dirbo 49 metus. 1935 m. – Lietuvos čempionas, 1947-1949 m. – Lietuvos bokso rinktinės treneris, jo auklėtinis Jonas Čepulis tapo Mechiko olimpiados vicečempionu. Vaclovas ir dabar namie nesėdi: rytais atlieka mankštą, bėgioja krosus po parką, gamina valgi, vaikšto po miesto brodvėjus, žvejoja, rašo knygas ir labai mėgsta šokti. Neseniai devyniasdešimtmetis bokso mokinė išleido knygą "Lietuvos bokso žvaigždės". Apie gongo dūžius, praeitį ir kūrybą kalbamės su V. Peleckiu.

"1934 m. pavasarį brolis surado bokso salę treniruotėms. Jokio inventoriaus, išskyrus maišą, neturėjome. Tiesa, dar buvo dešimt porų bokso piršinių... Mane mėtė iš vienos vietos į kitą kaip futbolu kamuolį: po karo treniravau visokiame palėpėse, kambaryuose, net savo bute..." (citatos iš V. Peleckio knygos "Tuoj naujais gongas").

– Praėjo daugiau nei 60 metų, nuolat girdime: nėra tinkamų sąlygų, nėra lėšų... Jūs treniravotės nepritaikytose patalpose ir šaltuose koridoriuose, po karo valdžios nutarimu treniravotės net bažnyčioje. Sunkios sąlygos, bet netrukdo pasiekti gerų rezultatų?

– Tiesa, kad ne sąlygos lemia gerus rezultatus. Pas mane dirbdavo būrys stiprių ir jaunų vyrų. Neturėjome gero inventoriaus, patalpų bet jie atėdavo pasiryžę dirbti. Gaila, kad dabar jaunimas lekia tik į barus. Tai buvo paklusnūs vaikinai, dirbdavo, kol pasiekdavo norimų rezultatų. J. Čepulis ir treniruotes atėdavo anksčiau už trenerį. Pamenu į Klaipėdą važiuojame vežimu, kurį traukė arklys, buvo apie 20° šalčio. Sunkūs laikai netrukė išaugti tokiems talentams kaip A. Šockas ir J. Čepulis. Treniruotės vykdavo visur, net namie, ypač nemalonu buvo dirbti Jėzuitų šventovėje. Pirmą kartą ten nuėjus pamčiau siaubingą vaizdą. Tokia aplinka slėgė boksinius. Žiemą į šią nedidelę patalpą susirenka apie 50 žmonių. Sienos būdavo apledėjusios, treniruotėms tik šilta apsirengę. Po kiek laiko gavome salę. Ši įvykė net televizija filmavo... Šioje patalpoje dar vykdavo partiniai susirinkimai, šokiai. Atėję rasdavome didžiulę netvarką. Tekdavo treniruotis koridoriuje; ten nesaugu – betoninės grindys. Pamenu 1977 m. viešėjau Magadane. Išvydau didžiulį sportinį kompleksą; baseinai, poilsio kambariai, ringas. Dar ir dabar Šiauliai neturi bokso salės. Nebėra miesto ir bokso tradicijų.

– Paminėjote bokso tradicijas. Tai buvo populiarius sportas nepriklausomoje Lietuvoje. Papasakokite apie minias sirgalių ir didžiules aistras šalia ringo.

– Dabar bokso populiarumą užgožė krepšinis. Anksčiau boksas buvo viena populiariausių sporto šakų Lietuvoje. Nedidelėse salėse netilpdavo visi norintys, po karo net durys lūždavo. Į treniruotes atėdavo apie šimtas ir daugiau vyrų, norinčių boksotis. Gal ir negerai darydavau, bet kurie netikdavo, tiesiai pasakydavau, kad užmirštų bokšą. Mieste mane visi pažinojo ir dabar dar pažįsta, kalbina. Seniau net lažindavosi, koks boksas, kokią kovą laimėjau, o manęs ieškodavo ir klausdavo, kaip yra iš tikrųjų. Į bokso var-

žybas atėdavo ir moterys, ir panelės su savo vaikais. Jos taip pat buvo bokso gerbėjos.

– Jūs profesionalus boksiniųkas. Turbūt tekdavo jėgas išbandyti ne tik ringo aikštelėje. O gal buvotė mušeika?

– Ne, nesu nieko primušęs. Tačiau nuotykių visokių būdavo. Kartą eidamas iš treniruotės išgirdau šauksmą – netoliese vyras mušė moterį. Puoliau gelbėti, o jis mane pažino ir pabėgo. Kartą mane užpuolė, bet pasišaliniau. Niekuomet nesivėliau į muštynes ir savo auklėtiniais kaliau į galvas, kad taip neatsitiktų. Boksiniųkas – profesionaliai paruoštas, o šie girti nieko nemoka... Tik mano vyrai susipiekią, dantis kam nors išmuša... Aš kitą dieną jau einu į moliciją. Ten mane auklėja, liepia praveisti politines pamokėles. Na, kaip aš tokias pamokas "veddavau", jau pasakojau. Kartą į bokso treniruotes atėjo gydytojas ir sakėsi norįs išmokyti boksotis. Tai buvo nebejaunas vyras. Po kelių treniruotės pasiėdavau, kam jam reikia bokso. Čia jis išklėjo visą tiesą. Naktį turėjo atlikti sunkią operaciją, apie tai iš anksto pasakė savo žmonai. Tačiau minėtoji operacija buvo atidėta, grįžęs namo jis rado žmoną su meilužiu. Šis dar jį prilupo. Tad gydytojas nusprendė atsilyginti ir atėjo į bokso salę.

– Savo buvusius mokinius vadinate ryžingais ir drąsiais. Tačiau jie labai norėdavo laimėti ir buvo jauni. Papasakokite apie savo auklėtinius, kokie jų likimai.

– Boksiniųkas, kurių svoris būdavo per mažas, turėdavo laikytis įvairiausių taisyklių, kad varžybų dieną svoris nenukristų. Dieną prieš varžybas pasvėriau kiekvieną komandos narį. Ryte vienas iš jų svėrė net 3 kilogramais daugiau. Komanda nirsta ir priekaištauja, kad į pragarą visus nori nuvaryti. Jis tvirtina, kad negėrė vandens. Vėliau sakė: "Treneri, sapnavau sapną, kad po kranu palindęs taip skaniai gėriau vandenį". Man buvo viskas aišku. Vaikinas galvojo šiek tiek išgers vandens ir nieko blogo, bet jis išgėrė... tris kilogramus. Gaila, bet sunkus laikotarpis pražudė keletą gabių mano mokinių. Šešiolikmetis Juozas Rakauskas buvo gabus boksiniųkas. Netikėtai jis dingo, sužinojau, kad jį suėmė KGB. Jis kaltinamas nušovęs aviacijos majorą. Po keleto metų su draugu išsiruošėme žvejoti. Visai atsitiktinai ant kelio sustoję kalėjimo mašina, paprašėme pavėžėti. Kaliniai mane pažino ir pradėjo pasakoti apie J. Rakauską. Tardytojas, apklausdamas jį, mušdavo, šis gindamasis duodavo atgal. Dar vėliau sužinojau, kad jam paskirta 15 metų kalėjimo lageryje. Šio gabaus boksiniųko tolimesnis likimas nėra žinomas. Dar vieną mano jauną boksiniųką nušovė vokiečių kareivis. 1941 m. Šiaulių centriniame gatvėje jį su draugais apstumdė vokiečių kareiviai. Vaclovas juos pavadino okupantais ir trenkė vienam vokiečiui. Į bėgančius jaunuolius pradėjo šaudyti. Viena kulka mirtinai sužeidė Vaclovą.

– Pergalės akimirkos labai trumpos, bet prieš jas būna ir skausmo – konkurencija, pavydas... Jums tikrai teko visa tai patirti.

– Nedaug buvo tokių nutikimų. 1938 m. Lietuvoje vyko tautinė olimpiada. Atvykęs į Kauną sužinojau, kad visų sporto šakų čempionai, išskyrus boksinius, bus apdovanojami tikrais aukso medaliais, o mes

turėjome gauti skardinius. Pradėjau revoliuciją... Pareiškęs, kad Šiaulių komanda nedalyvaus varžybose, jei nebus pakelstos sąlygos. Šiame čempionate norėjau dalyvauti ir aš. Išvykau namo, o kolegos pažadėjo paskambinti, jei olimpiados vadovai persigalvos. Negaudamas jokio pranešimo, namie prikičiau mamos pagamintų cepelinų. Tą patį vakarą sulaukiau skambučio – gausime tikrus aukso medalius. Nulėkiau pas gydytoją, deja, jis buvo bejėgis man padėti. Kitą dieną jau buvau Kaune. Vienoje pirtyje ilgai pėriausi, svoris sumažėjo 2.5 kilogramo, po to pabėgiojau Žaliakalnyje. Deja, kontrolinio svėrimo metu, mano svoris buvo 57 kg ir 70 gramų. Dėl 70 gramų man buvo uždrausta dalyvauti varžybose.

– Pragyvenote skirtingus istorijos laikotarpius. Kaip kėtėsi jūsų gyvenimas kaip žmogaus ir žinomo sportininko, gyvenančio nepriklausomoje Lietuvoje, ir valdžią atėjus vokiečiams ir įsiviešpatavus sovietiniam režimui?

– Prieškarinis gyvenimas panašus į dabartinį. Jei žmogus turėjo nors menkiausią darbėlį, buvo ponas. Užėjus vokiečiams gyvenau nebogai. Uždirbdavau apie 140 markių, gaudavome maisto korteles, dar duodavo po butelį degtinės ir alaus. Žmona degtinę išmaišydavo į maisto korteles. Po karo buvo sunku, algas mokėdavo červonsais ir ne laiku. Vėliau gyvenimas gerėjo. Nuolat kalbindavo dalyvauti visokiuose minėjimuose, susirinkimuose. Tačiau sakydavau, kad aš einu į bažnyčią ir daugiau niekur nenoriu dalyvauti. Negaliu skystis, kad mano gyvenimas buvo sunkus. Dirbau pas milijonierius – žydus, vėliau statybos darbų vykdytoju.

– Pagrindiniai jūsų gyvenimo užsiėmimai – boksas ir statybos darbai. Apie bokšą jau kalbėjome. Tačiau kaip atsitiko, kad pasirinkote tokią profesiją?

– Mano tėvas buvo geras statybos specialistas, matydavau kaip tėvas dirba. Baigęs Kauno "Aušros" gimnaziją mokiausi šios specialybės. Man labai pasisekė – iš pradžių dirbau pas milijonierius žydus Kaplanus. Tuo metu jie statydavo didžiausius objektus Lietuvoje. 1936-1938 m. statėme Linkaičių (Šiaulių raj.) ginklų fabriką, kurį sudarė 52 pastatai; Rėkyvos elektrinė, Šiaulių centrinius pašto rūmus. Niekuomet negerdavau, juk tai buvo atsakingos pareigos. Pasikeitus valdžiai, dirbau statybos darbų vykdytoju.

– Prieš keletą metų išleidote knygėlę "Tuoj naujais gongas". Ant jūsų stalo matau daug rankraščių.

– Turiu labai gerą atmintį ir mėgstu rašinėti. Atsimenu viską, kas buvo prieš 50 metų. Jau esu vieną knygėlę parašęs. Dabar išleidau knygėlę apie Lietuvos bokso istoriją, surašiau visus žymiausių ir stipriausių Lietuvos boksiniųkus, jų biografijas. Tai tikri mano išgyventi įvykiai. Turiu daug medalių, taurių. Net bokso istorijos muziejų savo name svajojau įrengti.

– Pasiilgstate gongo dūžių, ringo, sirgalių...

– Viskas praėjo. Jei galėčiau, savo gyvenimą kartočiau begalę kartų. Man jis buvo lengvas, smarkus ir įdomus, kaip ir boksas. Dabar mano sūnus dirba bokso treneriu. Retkarčiais užėinu į sporto salę, duodu patarimus jaunajai kartai. Mane aplanko auklėtiniai. Nors ir jų nebėra daug, iš senųjų trenerių likau tik aš.

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas

♦ 25 metų namų remonto patirtis ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patirtis ♦ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel.
416 769-1616, namų – **416 769-3577**

Nemokamas namų įvertinimas

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

115 Lakeshore Rd. E.

Mississauga, Ont. L5G 1E5 Tel.: 905 271-7171

(į vakarus nuo Hurontario)

NAUJAS ERDVUS KABINETAS

Patogus, nemokamas mašinos pastatymas

Bloor West Village

DENTAL CARE

Dr. J. Birgiolas

Dr. S. Dubickas

2373 Bloor St. West

Tel. (416) 763-5677

ORTODONTAS

(Orthodontist)

DR. R. KARKA, D.D.S. M.s. Dip. Orth.

2326 Bloor Street West, Suite 200

(Prie Jane gatvės)

416 769-2526

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE, JOHNSON

5110 Dundas ST.W.

(tarp Islington ir Kipling gatvių)

Etobicoke, Ont. M9A 1C2

Tel. 416 236-3060

Fax 416 236-1809

Astra Travel

& Services Inc.

1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus) vakarus)

Ontario, Canada, M6P 1A7

LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:

* Kelionės į Lietuvą * Kelionės į šilto krašto (ypatingai žemos kainos norintiems pailsėti ir išvykstantiems iki gruodžio 12 d.) * Draudą * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą) * Dokumentų vertimą * Išskvietimų sutvarkymą ir išsiuntimą * Didelės nuolaidas dažnai keliaujantiems * Sažiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas. **Dėmesio!** Garantuojame kelionės lėktuvu kainą \$999 įskaitant mokesčius, norintiems skristi į Lietuvą 2001 metais iki gegužės 26 dienos, jeigu įmokėsite už bilietus iki 2001 metų sausio 5 dienos. Maršrutas ir lėktuvų bendrovę jūs pasirinkimui.

Tel: 416 538-1748

FAX: 416 538-4390

MARGUTIS

PYSANKA – V.I.M. Inc.

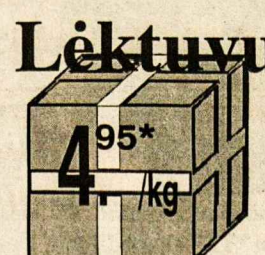
4134 Dundas St. West, Etobicoke, ON, M8X 1X3

Tel: (416) 233-4601

Fax: (416) 233-3042

Siuntiniai laivu ir lėktuvu

TIESIOG į VILNIŲ

MES PRISTATOME!

MES GARANTUOJAME!

*Pristatymo kaina \$15 už siuntinį

\$2.00* COUPON \$2.00*
*Valid only at head office, 4134 Dundas St.W.
until December 31, 1999
ONE COUPON PER PARCEL

TORONTONT

Anapilio žinios

– Lapkričio 13, pirmadienį, palaidotas a.a. Pranas Lackus, 88 m. amžiaus.

– Lapkričio 14, antradienį, palaidotas a.a. Petras Pakalka, 79 m. amžiaus.

– Lapkričio 11, šeštadienį, Delhi Šv. Kazimiero šventovės salėje įvyko Delhi parapijos metinė vakarienė, kurią ruošė Delhi KLM moterų draugijos skyrius. Vakarienis išlaidas padengė iš savo išdo, o vakarienis pajamas (\$645.) paaukojo parapijai.

– Pirmosios Komunijos pasirušimui pamokos vyksta sekmadieniais po 9.30 v.r. Mišijų klebonijoje. Pamokas veda Janina Dzeimionienė ir jai padeda Romas Oleka.

– Lapkričio 26, sekmadienį, Lietuvos kariuomenės šventės proga Lietuvos kankinių šventovėje 11 v.r. Mišiose su savo vėliava dalyvavo Toronto VI. Pūtvių kuopos šauliai ir Lietuvos karininkai iš Borden karo bazės. Pamokslą sakys ir Mišias auko Lietuvos kariuomenės kapelionas kun. Saulius Kasmauskas. Šventės minėjimas – 2.30 v.p.p. Lietuvių Namuose.

– Parapijos Jaunų šeimų sekcija rengia vaikučiams Kalėdinę eglutę gruodžio 17, sekmadienį, po 9.30 v.r. Mišijų Anapilio didžiojoje salėje. Vaikučius galima registruoti skambinant telefonu Janinai 905 848-5236 arba Zitai 905 608-1153.

– Anapilio knygyne galima įsigyti A. Uzdilos knygą „Širdies virpsniai“ ir lietuviškų kalėdinių sveikinimo atvirukų.

– Naujojo tūkstantmečio pirmąją dieną Lietuvos kankinių šventovėje švęsime iškilmingai: Mišios bus 11 val. ryto su religiniu koncertu bei vaišės parapijos salėje visiems parapijiečiams. Tą dieną 9.30 v.r. Mišijų nebus, o autobusais važiuos įprasta sekmadienio tvarka.

– Naujojo tūkstantmečio sutikimo pokylis prasidės Anapilio salėje gruodžio 31, sekmadienį, 7 v.v. Bilietai jau sekmadieniais platina mi parapijos salėje. Juos galima taip pat užsisakyti pas R. Celejewską telefonu 416 231-8832.

– Mišios lapkričio 26, sekmadienį: 9.30 v.r. už Vincą Vasiulską; 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 3 v.p.p. už Vincą ir Vladą Valiūšius; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje lapkričio 25, šeštadienį, 3 v.p.p. padėka Dievui už Vytauto ir Adele Čiuprinskų santuokinio gyvenimo 66 m. sukaktį.

Išganytojo parapijos žinios

– Šį sekmadienį, lapkričio 26, iškilmingos mirusiųjų minėjimo pamaldos 9.45 v. ryto. Giedos parapijos choras.

– Kalėdinės jaunimo pamaldos ir Kalėdų eglutė – gruodžio 17 d., 1.30 v.p.p.

Mainionio mokyklos žinios

– Lapkričio 18 d. įvyko visuotinis tėvų susirinkimas. Marius Rusinas vedė diskusijas. Džiaugiamės gausiu mokinių skaičiumi (230). Stengiamės kuo geriau auklėti tokių gražių būrį lietuviukų, kartu ir pajairinant jų pamokas pasirodymais, koncertais, svečiais ir kt.

– Artinasi Kalėdų eglutė – gruodžio 16 d. mokyklos auditorijoje. Kaip ir visuomet, kviečiame tėvelius ir senelius.

– Živilė

– Išeivijos lietuvių klierikų studijų fondui aukėjo: \$500 – V.V. Baliūnai (savo 25 m. santuokinio gyvenimo sukaiktės proga); \$100 – V. S. Aušrotai; \$50 – M. A. Empakeriai (a.a. Michalinos Dausienės atminimui).

Anapilio darželinukai su mokytoja Loreta Dauginiene Kaukių dieną gausdino „TŽ“ eksperimentų Darių Savicką, kuris išsiųrko saldianius

Prisikėlimo parapijos žinios

– Praeitą sekmadienį per 10.15 v.r. Mišias giedojo dalis „Volungės“ choristų su kanklių pagalba.

– Parapijos tarybos prieškalėdinis susirinkimas įvyks gruodžio 6 d., 7 v.v. parodų salėje. Ta proga bus padaryta visų parapijos tarybos narių nuotraka.

– KLM dr-jos parapijos skyriaus metinė šventė su agape įvyks gruodžio 10 d., po 10.15 v.r. Mišijų parapijos parodų salėje. Programoje – A. Sungailienės žodis ir L. Turūtaitės vadovaujama meninė dalis.

– Kristaus Karaliaus šventės minėjimą rengia KLM dr-jos parapijos skyrius šį sekmadienį, lapkričio 26 d., 1 v.p.p. didžiojoje salėje. Programoje – kun. J. Žukausko, OFM, trumpa paskaita, meninė dalis, kurią atliks sol. J. Šližauskaitė ir pianistė Ilona Beresnevičienė, ir pyragų vaišės. Visi kviečiami dalyvauti.

– Uždaros rekolokacijos vyrams ir moterims – gruodžio 1 – 3 d.d. „Queen of Apostles“ tėvų oblatų namuose, 1617 Blythe Rd., Mississauga, ON, L5H 2C3, tel. 905 278-5229. Rekolokcijas ves kun. J. Sasnauskas, OFM. Registruiotis pas dr. O. Gustainienę 249-7397 ar parapijos raštineje. Kaina \$125.

– Parapijos persikėlimo vajuos komitetas, surinkęs pusantro milijono žemai pirkti, užbaigė savo darbą. Už dabartines patalpas negavus tokios sumos kokios buvo tikėtasi, statybos išlaidos viršys pajamas \$1,320,000. Todėl vajuos tęsiamas toliau. Naujam komitetui vadovauja P. ir R. Kurai. Komitetas kviečia parapijiečius ir visus geradarius prisidėti prie šio vajuos.

– Mišios sekmadienį, lapkričio 26: 8.15 v.r. už Mariją ir Tada Normantus; 9.15 v.r. už a.a. Mariją ir Michael Wytowicz; 10.15 v.r. už Vėlinių novenai pavestas sielas, už a.a. Otoną Tamošauską, už a.a. Ksaverą Šlekiengį; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

Naujai išrinkta KLM dr-jos centro valdyba, š.m. lapkričio 16 d. susirinkusi dr. J. ir A. Sungailių bute, pasiskirstė pareigoms: pirmininkė B. Biretienė, vicepirmininkė ir „Vaiko tėviškės namų“ bei „Tremtinių grįžimo“ fondų tvarkytoja A. Sungailienė, sekr. T. Pargauskienė, išd. I. Vibrienė, „Caritas“ atstovė dr. O. Gustainienė, valdybos narės – A. Augaitienė, R. Chormanskytė, M. Povilaitienė ir L. Senkevičienė. Dvasios vadu sutiko būti kun. Aug. Simanavičius, OFM.

Muziejaus-archyvo žinios

– Kariuomenės šventės proga muziejuje surengta 1990-1998 m. Lietuvos kariuomenės uniformų paroda, kurios išlaidas finansavo Vlodo Pūtvių šaulių kuopa Toronto. Muziejaus išlaikymui aukėjo: \$500 Jonas Margis, \$200 A. Bumblaus, \$120 G. M. Šernas, \$100 prel. P. Gaidā, \$50 dr. S. Čepas.

Slaugos namų žinios

– Slaugos namų statybai aukėjo: S. M. Petrylos – \$500 (\$1,500), A. D. Šalna – \$500 (\$800), I. Jakowich – \$500 (\$510), S. Janušonis – \$250 (\$550), E. Kliučinskienė – \$100, A. Kilinskas – \$200, O. Krikščionienė – \$120. Slaugos namų vajuos komitetas dėkoja aukotojams už paramą. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti adresu: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, ON, M6P 1A6.

NAUJOJO TŪKSTANTMEČIO SUTIKIMAS ANAPILYJE

su orkestru „MAJOR MUSIC“

gruodžio 31, sekmadienį, nuo 7 valandos vakaro

* Šilta vakarienė su vynu 7.30 v.v. (punktualiai)

* Šalti užkandžiai po 12 valandos nakties

* Nemokamas baras * Šampanas, puikiai išpuošta salė

Stalus rezervuoti sekmadieniais po pamaldų Anapilyje ir vakarais pas Reginą Celejewską tel. 416 231-8832.

Visus dalyvauti maloniai kviečia –
Anapilio parapijos tarybos administracinė sekcija

„TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ“ administracija prieškalėdiniu laikotarpiu bus atidaryta nuo lapkričio 12 iki gruodžio 10 d., sekmadieniais, po 9.30 v.r. pamaldų iki maždaug 1 v.p.p. Bus galima sutvarkyti prenumeratas, sumokėti skolas, įteikti kalėdinius sveikinimus, užsakyti „TŽ“ kaip dovaną savo bičiuliams.

Kalėdiniai sveikinimai

Jau planuojamas kalėdinis „TŽ“ numeris, kuris išeis gruodžio 12 d. **Visa medžiaga, skirta šiam numeriui, laukiama vėliausiai iki gruodžio 1 d.** Kalėdinius sveikinimus kviečiame siųsti dar prieš šią datą, kad spaustuvė galėtų juos laiku paruošti. Yra dveji sveikinimai – bendras ir atskiri, asmeniniai. Į bendrąjį sveikinimą įrašomi visi tie, kurie pareiškia tokį norą ir atsiunčia auką „TŽ“. Asmeniniai bei atskirieji sveikinimai yra nemokami. Jų kaina pagal užimamą plotą. Jais daugiausia naudojasi parapijos, organizacijos, institucijos ir pavieniai asmenys. Sveikinimas per laikraštį šiuo metu yra geriausias būdas pasiekti savo artimuosius ne tik išeivijoje, bet ir Lietuvoje. Tuo būdu išvengiama atvirukų siuntinėjimo, kuris pareikalauja daug laiko ir išlaidų.

Vietoj kalėdinių sveikinimų atvirukais išsiųsti bendrą sveikinimą ir paaukojo „Tėviškės žiburiams“:

\$50 – Nelė ir Martynas Jonušaičiai, Pajauta ir Algis Kaziliai; \$30 – Vytautas Birštonas, Zosė Martinaitienė ir Juozas Žadeikis, Onutė ir sūnus Vidas Dementavičiai; \$27 – Stasė, Antanas, sūnus Aleksas Zimnickai; \$25 – Adomas ir Kristina Biretos, Irena ir Povilas Girniai, Hamilton, Ont., Liuda ir Zigmantas Mockai, Rodney, Ont., Irena ir Jonas Nacevičiai, O. L. Rimkai, Bronė Žiobienė; \$20 – Valerija Lėverienė, B. E. Rakauskai, Wasaga Beach, Ont., Aldona ir Vladas Vaitonai, Bena Gataveckienė ir sūnūs su šeimomis, Joana Valiukienė, Margarita ir Justinas Zubrickai, Birutė ir Petras Daržinskai, Juozas Staškevičius, Aldona ir Mečys Empakeriai, Antanas Kazanavičius, Stefa ir Antanas Petrachai; \$17 – Juozas ir Stella Miškiniai, Niagara Falls, Ont.; \$15 – Stasys, Marija ir Dana Jokubaičiai; \$14 – Adelė Dobienė.

Lietuvių Namų žinios

– Lapkričio 19, sekmadienį, mūsų svetainėje pietavo 193 asmenys. Pranešimą padarė ir su svečiais supažindino LN moterų būrelis narė G. Butkienė.

– Lapkričio 18 d. Lietuvių Namuose su dideliu pasisekimu praėjo 49-tasis LN tradicinis balius. Dalyvavo 260 svečių. Klasikinis kūrinys atliko viešnia iš Lietuvos dainininkė J. Šližauskaitė ir smuikininkas M. Gabrys, akompanuojant pianiste I. Beresnevičienė. Po to scenoje išvydome svečią iš Bostono – Z. Bubelį. Vakara vedė ir visus linksmino L. Širvinskis.

– LN valdybos posėdis įvyks lapkričio 23 d., 7 v.v.

– Lapkričio 16 d. Lietuvių Namuose lankėsi NBA „Portland Trail Blazers“ vidurio puolėjas Arvydas Sabonis, kuris pasirašė svečių knygoje ir palinkėjo geros kloties mūsų veikloje.

– Lapkričio 24 d., 9 v.v. svetainėje „Lokys“ gros jaunimo roko grupė „Black Lotus“. Kviečiame visus gausiai dalyvauti.

– Norintys surengti rankdarbių išpardavimą LN patalpose prašome kreiptis tel. 416 762-5789 arba 416 762-1497 ir prašyti Aldonos.

Šv. Jono lietuvių kapinėms \$50 aukėjo B. Žiobienė.

Vaikučių savaitraščiui „Kregždutė“ \$30 aukėjo V. Šlenys.

Kun. A. Lipniūno jaunimo kultūros centrui \$50 aukėjo M. A. Empakeriai (a.a. Michalinos Dausienės atminimui).

Š.m. lapkričio 26, sekmadienį, 2 v.p.p. LN Vytauto Didžiojo salėje įvyks SUSITIKIMAS

su CCAC (COMMUNITY CARE ACCESS CENTRE) atstovu, kuris informuos kaip patekti į Lietuvių slaugos namus, kokie reikalavimai bei atsakys į jums rūpimus klausimus. Kviečiame gausiai dalyvauti.

LN Slaugos namų statybos komiteto pirmininkas – R. J. Juodis

Čiurlionis - kelias garsovaizdžių link

KONCERTAS PASKAITA

PIANISTAS-PASKAITININKAS

Rokas Zubovas

M. K. ČIURLIONIO FORTEPIJONO MUZIKA IR TAPYBOS DARBŲ SKAIDRĖS

š.m. gruodžio 3, sekmadienį, 2.30 v.p.p.

Toronto Lietuvių Namuose, 1573 Bloor St. W.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti

Rengėjai – KLB Toronto apylinkės valdyba

Atėitininkų susirinkimas įvyks penktadienį, lapkričio 24 d., 6 val. vak. Prisikėlimo parapijos Tėv. Bernardino kambaryje. Kviečiami dalyvauti visi sendraugiai, studentai, taip pat visi buvę atėitininkai ir prijauciantys.

Toronto atėitininkai

Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas, rengiamas Toronto Vlodo Pūtvių šaulių kuopos, įvyks lapkričio 26, sekmadienį, 2.30 v.p.p. Lietuvių Namuose. Meninę programą atliks Toronto vyrų choras „Aras“, vad. L. Turūtaitės. Iš anksto visi kviečiami dalyvauti.

Kun. J. Sasnauskas, OFM, populiarius Lietuvos pamokslininkas, radijo vėliavėlių vedėjas, knygų autorius, kalbės Toronto Lietuvių Namuose, š.m. gruodžio 17, sekmadienį, 2 v.p.p. Buvęs laisvės kovotojas kun. J. Sasnauskas, OFM, kalbėdamas bandys praeiti surišti su ateitimi ir sieks aptarti kelius, kurie vestų tautą į dienas, kur vyratų šviesa ir tiesa.

Jau penkioliktus metus iš eilės pasitiksime šv. Kalėdas su giesmėmis. Šiemetinėje kalėdinėje popietėje „Laudate Dominum“ (Garbinkit Viešpatį) Jums koncertuos lietuvių choras „Volungė“, vaikų choras „Angeliukai“ bei „Brass Quintet“. Kadangi Prisikėlimo parapija ruošiasi persikelti į naują vietą, šis kalėdinis koncertas rengiamas Lietuvių Namų salėje. Popietė įvyks gruodžio 10, sekmadienį, 3 v.p.p. Įėjimas – \$10 suaugusiems, \$5 vaikams.

A. a. Vincas Ankudavičius, Čikagoje iškeliavęs į amžinybę, paliko giliame liūdesyje seseris ir brolius – Eleną Lukavičienę, Alėsę Rašymienę, Anelę Birgelienę, Salomėja Andriulienę, Feliksą ir Algimantą Ankudavičius ir jų šeimą. Juos užjausdami, Petras ir Zuzana Jonikai „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$25.

Patikslinimas. Lietuvių rašytojų draugijos 1999 metų (ne 2000 m. kaip per klaidą buvo parašyta) literatūrinei premijai, kurią kasmet paskiria Amerikos lietuvių fondas, išeivijos lietuvių rašytojai savo išleistais 1999 metais knygas prašome atsiųsti iki š.m. gruodžio 25 d. Lietuvių rašytojų draugija už klaidą atsiprašo.

Kur knyga išleista, nesvarbu. Vėliau knygos bus perduotos LR-D-jos archyviui, kurį tvarko rašyt. Stasys Dziugas. Knygas siųsti šiuo adresu: Stasė Petersonienė, (Lietuvių rašytojų draugija), 2534 W. 40th St., Chicago, IL 60632, USA.

„Lithuanian Heritage Magazine“, puošniai leidžiamas žurnalas Čikagoje, buvo paminėtas „TŽ“ š.m. 44 nr. „Atsiųsta paminėti“ skyriuje. Ten netiksčiai pažymėtos metinės prenumeratos kainos. Turi būti: Amerikoje – \$29.95, Kanadoje – \$41.95 JAV, o kitur – \$50.95 JAV.

A. a. Vlodo Tarvydo atminimui Pranas Gluoksnyš „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$20.

A. a. Petro Pakalkos atminimui, užjausdami žmoną Janiną ir dukrą Renatą su vyru, D. ir A. Keršiai „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$20.

A. a. Juozo Zavio 5 metų mirties prisiminimui pagerbti žmona Stasė Zaviienė „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$25.

A. a. Vincui Ankudavičiui mirus, nuosirdžiai užjausdama seseris Salomėja Andriulienė, Alėsę Rašymienę, Anelę Birgelienę ir brolių Algimantą su šeimomis, Janina Vingilienė „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$25.

A. a. Vincui Ankiui mirus, nuosirdžiai užjausdama žmoną Genę, seseris ir brolius, Elena Draudvilienė „Tėviškės žiburiams“ aukėjo \$30.

A. a. Juozo Stalioraičio atminimui žmona Bernadeta vėžiu ir džiova sergantiems vaikams Lietuvoje aukėjo \$100.

LIETUVIŲ SLAUGOS NAMŲ STATYBAI AUKOJO:

A. V. Bersėnai – \$1000 (\$2130), N. Banelis – \$1000.

Nuosirdžiai dėkoja –
Lietuvių slaugos namų vajuos komitetas

MONTREALQUE

Aušros Vartų šventovėje antradieniais šv. Mišios aukojamos ne rytai, bet 7 val. vakare. Kitomis dienomis viskas pasilieka, kaip buvę.

KLK moterų draugijos Montrealio skyrius metinę šventę švęs 2000 m. gruodžio 3 d. Aušros Vartų parapijoje. 11 val. bus šv. Mišios už gyvas ir mirusias nares. Po pamaldų seselių namuose kalbės seselė Palmira ir vyks pabendravimas.

Aušros Vartų parapijiečių visuotinis-metinis susirinkimas suaukiamas gruodžio 10 d. parapijos salėje. Šiame susirinkime bus sprendžiami svarbūs parapiją liečiantys klausimai, todėl parapijiečiai turėtų

gausiai dalyvauti.

Kanados lietuvių bendruomenės krašto tarybos suvažiavime spalio 28 d. Hamiltone Montrealio apylinkė atstovavo Julija ir Petras Adamoniai bei Birutė Nagienė. Jaunimo sąjungos atstovai buvo Dalius Bulota, Juozas Piečaitis ir Andrius Valkauskas.

Aušros Vartų žiniaraštyje rašoma: „Jau kelintą savaitę tęsiasi prieškalėdinis lankymas (...) Pirmiausia pašventinami namai, išdalinami kalėdačiai ir aplankomi tie parapijiečiai, kurie pasikviečia kunigą telefonu arba žodžiu. Jei užteks laiko, bus aplankyti ir kiti. Dėkui už kvietimus, auksas, dėmesį.“ B.S.

LITAS Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827

FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE. H1X 1L7

TEL: (514) 722-3545

FAX: (514) 722-3546

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KLF kapitalas daugiau kaip 3,0 milijonai – tai Kanados lietuvių įnašas! Kasmet gaunamas pelnas (daugiau kaip \$100,000) skirstomas lietuvių išlaikymui Kanadoje (KLB, kultūrinėms bei jaunimo organizacijoms, studentams) ir paramai Lietuvai (vaikų prieglaudoms, tremtinių reikálams, jaunimui).

Atsiminkime ir remkime Kanados lietuvių fondą per savo auksas bei testamentus. Išduodami pakvitavimai dėl valstybinių pajamų mokesčių.

Remkime lietuvių veiklą Kanadoje! Remkime Lietuvą! REMKIME PER KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

MOTERIS iš Lietuvos ieško darbo. Gali prižiūrėti vaiką, vyresnio amžiaus žmones ir padėti namų ruošoje. Skambinti tel. 416 535-9446.

GAMINŲ koldūnus su įvairiu įdaru. 100 vnt. – \$17 plius pristatymo. Kūchioms užsakymai priimami iki gruodžio 10 d. Tel. (416) 233-5996 – Birutė.

ST. PETERSBURG BEACH, FL, nuomamu kambarį su patogumais. \$100 (JAV) savaitėi, su maistu \$250 (JAV). Tel. (416) 761-0095 Toronto, 1-727-360-0766 Floridoje.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei patalynų bendrovė, atlieka įvairius stalius, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonias kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkui, tel. 416 760-7181.

XI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS VAIZDAJUOSTĖ (115 min.) jau išleista, viršelį papuoštas G. Valiūnienės grafika, R. D. Puterį nuotraukomis. Kaina \$15 Kan. dol., \$10 JAV dol. Persiuntimas \$5. Užsisakyti KLB raštineje tel. (416) 533-3292, faksu (416) 533-2282. Čekius rašyti KLB/XI LTŠŠ, siųsti į raštinę adresu: 1011 College St., Toronto, ON, M6H 1A8. Taip pat galima įsigyti Prisikėlimo ir Anapilio parapijų knyguose.

• Ar jau parėmė Kanados lietuvių kultūros muziejų?

PRINTING
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius

LORNE PARK MUZIKOS MOKYKLA

įsikūrusi 1996 m. Mississaugoje

PRIMA NAUJUS STUDENTUS!

• Pianino • Dainavimo
• Gitaros • Teorijos
• Vaikučių 3-6 m. amžiaus muzikos klases

Dėl platesnės informacijos prašome skambinti

DEIMANTEI GRIGUTIENEI
TEL. (D.) 905-278-3309
(N) 905-848-9628

HOMELIFE
Home Life/Realty One Ltd.
2251 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1N8

NIJOLĖ B. BATES
Tel. (416) 763-5161
Fax: 416 763-5097
Prašau kreiptis visais namų pirkimo-pardavimo reikálais. Patarnauju lietuvių visuomenei 13 metų.

CLEAN FOREVER. Valome kilmis, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bei kairuo laiku tel. 416 503-1687.

ATLIEKU stalius, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas), dengiu stogus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323. Paper 416 715-4783.

Punia Construction Ltd. NAMŲ REMONTO BENDROVĖ

• **ATLIEKAME:** stalius, dažymo, elektros, vandentiekio, susikabinusių plytų (interlocking), keramikos plytelių klojimo darbus
• **IRENGIAME:** rūsius, vonias, virtuves
• **STATOME:** verandas, tvoras
• **DENGIAME stogus.**
GARANTUOJAME GERĄ DARBO KOKYBĘ

Skambinti
ALVYDUI GRIGUČIUI
tel. (905) 84